

ПУТЬ ПАЛОМНИКА

(БОГОМОЛЦЯ)

— 18 —

Сього сьвіта в будучий сьвіт

**THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY**

**ASTOR, LENOX
TILDEN FOUNDATIONS**

„Я уснув. Снилось мені”.

ПУТЬ ПАЛОМНИКА (БОГОМОЛЦЯ)

— із —

СЬОГО СЬВІТА В БУДУЧИЙ СЬВІТ.

НАПИСАВ

ДЖАН БОНІАН.

(З англійського переклав Ів. Бодрус).

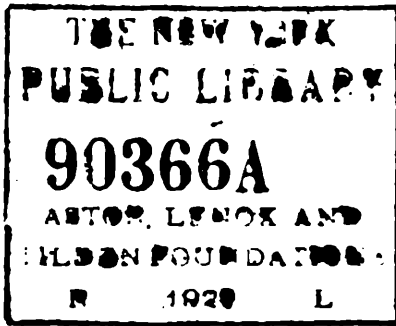
З 37-ми ілюстраціями.

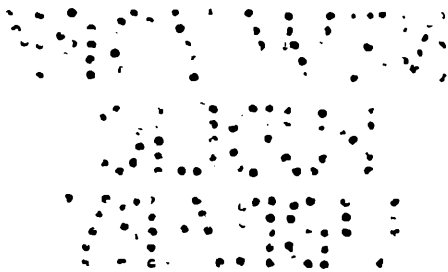
AMERICAN TRACT SOCIETY

150 Nassau Street, New York.

Pilgrim's Progress, Ruthenian.

COPYRIGHT, 1910,
BY AMERICAN TRACT SOCIETY.

ВИКАЗ ІЛЮСТРАЦІЙ.

„Я уснув. Снило ся мені”	2
„Я видів убраного в лахмітя чоловіка”	22
„Мусів перед ними відкрити свою душу”	24
„Бо думали, що сон покріпить сили його”	25
„Що робити мені?”	27
„Чи бачиш онде вузонькі двері?”	29
„Християнин в багні Розпуці”	35
„Пан Мудрагель Сьвіта”	38
„Поважна особа”	49
„За желіною решіткою сидів чоловік”	61
„І що думаєте ви, побачити таку пащу”	65
„Тягар упав з його плечий”	67
„Три Ангели”	68
„Формаліст”	71
„Лицемір”	73
„Врешті рачкував”	76
„Боягуз”	78
„Маловір”	80
„Льви були привязані”	82
„Сторож”	84
„Князь Тьми (Аполіон)”	97
„Тому Богу славу даю”	104
„Хтось з нечистих духів шепнув йому, аби богохулив”	108
„Не міг встати, аж Віруючий прийшов та по- ратував його”	113
„Хвалько (чоловік, що багато говорить а ма- ло творить)”	124

„В тім городі є місце, на котрім розложена Вистава Марноти”	141
„Лава присяглих”	152
„Графив ся йому новий товариш, по назві Надія”	155
„Перебивши їх, лишив на самоті оплакува- ти своє горе”	177
„Покажім сим подорожним деякі дива” . . .	186
„Глуپота”	190
„Так вони обступили його і напасним при- казом змусіли його встати”	194
„Безбожник (атеїст)”	206
„А він сказав: „Ні, Ісус кличе тебе”	216
„Я завсїгди веселий собі”	221
„Аж переплили оба глибину”	240
„При звуках ангельских труб”	243
„І я пробудив ся, та зрозумів, що се був сон”	247

Жите Боніана.

Вступне слівце.

Мабуть нема ні одної книжки в величезній англійській літературі, яка би була більше популярною чим „Pilgrim's Progress”. Нема здаєть ся другої книжки в цивілізованім сьвіті, окрім біблїї, яка би була переведена на так многі європейські мови, як „Pilgrim's Progress”.

Одно „Американське Товариство Трактів” видало його доси на 36-ти мовах. На жаль сказати, Русько-Українська мова до тепер тішить ся не многими творами великих людей західної Європи.

Наукових переводів маємо дуже мало, а релігійних праць майже ніяких; тому я, видячи, що духовна наша література окрім біблїї майже вся містить ся в мертвій церковній мові, та що наш нарід хвалить Бога більше в формах чим в житю; і що не много Русинів-Українців має правдиве понятє о християнізмі, перевів отсю книжку з англійської мови.

Нехайже кождий, кому дістане ся вона до рук, перечитає її уважно і другому подасть. В ній він найде добрі і лихі сторони своєї душі, в ній пізнає, хто такий правдивий християнин, що має діяти, а чого ні, щоби бути вдоволеним і вічно ща-

сливим. Нехайже кождий читаючи її роздумує добре і вибере з неї для себе, як сам автор говорить, „цінні діаманти”.

Конечно треба згадати, хто такий був автор сеї книжки.

Книжку „Pilgrim's Progress” написав Джан Ба-ніян, в 17-ім століттю.

Він родив ся р. 1628-го в Елстон коло Белфорду, в Англії. Батько його і він занимали ся кітлярством. Поза селську школу він не мав більше шкільного образования. За молоду був великим гільтаєм, і як сам про себе пише: „не було над нього більшого брехуна, лихослова і богохульника”, за що совість йому страшно докучала, і часто густо в сні являли ся йому видива і злі духи поривали його кудись безвісти.

В двадцятім році життя служив він в війську через кілька місяців, потім оженив ся з бідною, але чесною побожною дівчиною. Подруже їх було так бідне, що по шлюбі обоє вони обходили ся одною мискою і ложкою. Жінка втягнула його до церкви, де проповідував проповідник Галл. Проповіди духовного так вплинули на молодого Джана, що він відразу почув на душі „страшний гріховний тягар”, і почав бороти ся з своїми похотями. Раз коли він на вулиці між молодіжию по давньому лихословив, та богохулив, прислухалась тому одна жінка дуже лихої слави, тай сказала показуючи на Джана: „Се плюгавий розпустник, що гнилю свого язика готов заразити всю молодіж в околи-

ци". Слова грішниці так поділяли на Джана, що він від тої хвилі перестав лихословити, та богохулити. За те взяв ся читати історичні книжки, та біблію. При помочи доброго сьвященика, він розумів Божу волю що раз більше і більше, а маючи здоровий розум і трівку пам'ять, вивчив ся знаменито біблію, но „гріховний тягар" все таки не покидав його. Він чув, що гріхи віддалили його від лиця Божого і постійно сумнівав ся, чи Господь помилує його. Він розумів що „ділами закона не спасе ся ніяке тіло" а знав, що милосердя Божого треба йому для спасенія душі. З часом прийшов до заключеня, що любов Христова перевисшає всі гріхи, так він удав ся в молитвах до Бога, і почув як Христос зняв його „тягар гріховний". Всі люди дивували ся, що Джан так нагло змінив ся, а з часом громада знаючи його талан і покликанє на службу Богу, обрала його своїм душпастирем.

Були то часи, коли в Англії папа мав єще великий вплив, а королі були на службі то папі, то протестантам. Джан проповідував Евангеліє в церкві, на розпутю, в стайни і всюди, де лише зібрала ся горстка слухачів. А проповідував з такою силою і знанєм Сьвятого Письма, що небавки тисячі народа являлись на місце, де чули що він голосити-ме слово Боже. Попи стали йому дуже завидувати, і на підставі законів, що „не вільно кому будь проповідувати Слова", увязнили його; розлучили з жінкою і трема діточками, та посадили в тюрму. Джан був спокійний в тюрмі, хоч з кожним днем ждала його шибениця. Він

знав, що терпить за правду. Тюремна служба сердечно його любила, і він написав там багато релігійних праць, з котрих і „Пилгримс Прогрес” має велику славу і популярність. По дванадцяти роках після перевороту в державних законах, випущено його на волю, почім люблячі його церкви Божі ординували його на сьвященника. Тепер проповідував Джан ще з більшою силою, і знов попав ся в тюрму на шість місяців, за те, що таланом в проповіді опорожняв католицькі церкви. Вийшовши на волю робив те саме, і писав книжки.

Слава про нього і сзійшла ся по цілій Англії, но він був смиренний.

В році 1688-ім Джан „переплив свою ріку до небесного міста”. Тіло його поховане в Фінсбурі. Англії між гробами найбільших англійських реформаторів. На гробі Баніяна поставили приятелі прегарний помяник з його фігурою на верху. Там між иньшими дожидає він „Чоловіка на хмарі”.

Ів. Б.

Апология автора для цієї книжки.

Коли вперше перо до рук я взяв
Отсе писати, я і не подумав,
Що таку книжку, як ся змалюю,
Такої моди; а так міркую:
Напишу інакшу. А нім я
Добре оглянусь; вийшла ось яка.
Було так: Пишучи про святих путь
І жизнь, бо дни Евангелія суть,
Я попав нагло в алегорію
Про їх мандрівку, путь і гльорію*).
Висше чим двацять гадож я списав
І знова двацять в голові я мав
І вони в мене мов рій множились,
Мов іскри з вугля у воздух бились.
Ні, гадаю, множитесь ви в мині, —
Зберу вас разом, запишу нині;
Хиба би вас кільки в мене було,
Щоб ви пожерли почате діло.

Так я й зробив: Мені і не снилось,
Щоб показати світу своє чорнило
У такім змісті; я лише думав,
І сам не знав, що писати мав.

*) славу.

Не бажав я другів вдоволити,
Ні я не з тих, щоб себе хвалити.
Не в вільних хвилях, щоб час проминав,
Я написав се; не на думці мав
Ухилитись від гадок лукавих,
Що тягли мене із доріг правих.
А так: пером паперу дотикав,
Чорним на білім, думки поскладав;
По своїй методі ідучи я,
Почате діло довів до кінця
І з довжиною, і з шириною,
Яку тут бачиш перед собою.

Як кінці гаразд у купі вже мав,
І другим людям під осуд подав,
Щоб вони рішили так, або ні:
Один каже, добре, другий, мені
Не до ладу; иньші: друкуй, Джане;
Ті знов: нам не в смак, моспане.

Тогди став я, думаю, гадаю: —
Ви не в згоді; — щож я діять маю?
Надрукую; — хай, що хоче буде,
А письмо се пущу межи люди.
Де хто радби його в хаті мати,
Хоч иньші знов, не схотять читати,
Все таки спробую, нехай буде
Так, як скажуть посторонні люди.

Дальше думав: Як суд знегую
Добрих людей, і не надрукую
Сеї книжки, то що буде з того?
А вжеж не вдоволю тим бікого.

Кому моя книжка була не в смак,
Я сказав: зовіть мене с'як, або так;
А коли ближні ваші будуть їй раді
Тогди судіть ви мене по правді.

Не хоч читати; — не шукай злости
Сей любить мясо, той любить кости,
А що не міг я красше писати
Сеї книжки; сьмію спитати: —
Чому не писать в такім стилі?
В такій методі? — І ні на хвилю
Збочить від Ціли — Твого добра? Як?
Чому ні? із ясних хмар води брак, —
За те чорнії приносять росу,
Квітчають землю неначе косу,
А дощ однакий з ясних і чорних,
Сьвіжить він землю для нивок Божих
А нивки родять стокротні плоди,
Ти хвалиш Бога за дар природи,
Збираєш в закроми і не пізнаєш,
З котрої хмари, більший зиск маєш.
Добрій земли дощ, коли прагнуча,
Но як ударить з усіх хмар туча
І переситить городи ниви,
Не будеш мати тогди поживи.

Бач, рибак хоче рибу ловити,
Ріжні струмента мусить ладити;
Він уживає всякої штуки
Нади й гака, сітій, сака, й вудки;
Но є риба, що на сіть, наду, гак.
Удку, сак, не зловить їй неборак:

Хиба, що влізе самий до води,
Руками шукать, чей зловить тогди.

А як то пташник не щадить сприту
Дістати птицю пірєм сповиту!
Рушниць, силець, липкого прутя,
Сьвітла, звона; всюди самопутю
Рачкує, ходить, хто зна що діє;
Но мимо того, хоч володіє
Штуками всіми; не все спіймає
Саму ту птицю, про яку думає.

Най собі перла в ропусі буде,
Хайби в остроги прозrachній груди,
То що тут ліпше, над злото, срібло
У себе мати? Але й не діло
Не шукать скарбу. — Не шукать щастя,
Цінної перли — но моя праця,
(Хотяй немає принадних красок
Чого хотівби сей, чи той панок,
Щоби ю читать), вона скарб містить,
Яким не всякий вміє дорожить.

„Ну, скаже де хто, не думаю я,
Що твоя книжка, вволить критика.”
Чому? Через що? „Негарна” то щож?
„Видумана”. То й хиба? — або хто
Із людей добрих, хоч в темних словах,
Не чистить правди, щоб сяла вона?
„Тут треба ґрунту”. Кажи до річи —
„Вбиваєш слабиx, метафор сліпить”.

Ґрунту — справді треба, чоловіче,
Щоб писать людям, про Божі річи.

Но по що ґрунту лише для того,
Щоб метафору не вживать сього?
Чиж Божі права, права Христові
Не обявились у метафорі?
Все те розумний чоловік знає,
І метафорів не нарушає.
Він радше самий застановить ся
А Господь в причтах йому явить ся
Щаслив чоловік, хто зрозуміє
Божеє слово, яке виднієсь
У телцях, вівцях, биках, барапах.
Птицях, рослинах, Агнця страданях.
Він у них найде вічнеє щастє,
Сьвітло, благодать, душевну радість.

Не спішишь тому, і не заключай,
Що я жорстокий, а все уважай,
Що всякі річи, міцні на око,
Валять ся, гинуть із кождим роком.
Щож є вічне? окрім в метафорах
Сказаних річий, у біблійних творах?
Хиба ми лиш знаєм злоє приймати
А добре від себе проганяти.
Темна неясна ся книжка моя
Береже правду, мов злото скриня.

Метафорів пророки вживали,
Щоб явить правду. Чи ви подумали,
Що й в Новім Завіті — ви смотріте —
По днесь правда, в причти приодіта.

Або-ж я бою ся тутки сказать,
Що Сьвяте Письмо, деб не прочитать,

Всюди воно повне річий, таких
Неясних алегорій? А з них
І з тої книжки, сіяють лучі,
Що днину творять, з темної ночі.

Нехай загляне у своє жите
Той, що кпить знає, а в нїм він найде
Чорнійші стрічки, чим в моїй книжці,
Сьвятостю в житю не почванить ся.

Колиб нас судив так неутральний суд;
Мою сю книжку, його в житю блуд,
То вирок бувби; не дати сї стрічки
За його брехні і придабашки.

Нехай, хоч в лахах правду я стрічу,
То все свій розум нею осьвічу,
Скріплю понятя, вироблю волю;
Вона приносить лиш таку долю
Яка втішає люську уяву
А нищить, губить, грижу лукаву.

Здорових слів, Тимотею, вжити
А бабські байки геть відложити —
Правда. Но Павло йому не міша
Вживать порівнань для людей добра,
В яких укриті скарби мов перли
Мов золото, цінні діяменти.

Єще одно: чоловіче Божий, —
Що тебе гнівить? Чи булоб то гоже
Вдягнуть мою працю, у иньший стрій,
Щоб лиш не вразить твоїх легких мрій?
Три річи скажу; хочу предложить
Тим, що уміють по правді судить.

Не находжу, щоб мені не вільно
Вживать методи моєї сьміло;
Укладать сих слів, гадок на листках,
Виразать себе; і в порівнаннях
Іх приноровить; коб лише я вмів
Відкрити правду яку я хотїв.
Не вільно, — сказав я? Ба, я включив
Приміри від тих, хто Богу годив
Як і словами, так в добрих ділах
Більше, чим люди в нинішних днях.
Я так і писав, так і поясняв
Після готреби, щоб кожний поняв.

Власне вважаю, що мудрі люди
Пишуть діяльоги й ніхто не судить
Іхнього письма; — хоч з густа часта
Правду торочать, пишуть ледарства.
Но нехай правда й вольна в них буде,
Приносить щастя людям у трудах,
То, чи вгадаеш, як ліпше воно? —
Що Господь волить? яке діло?
Чи ж Він не вчив нас перш плугом орать,
Потім думати, і пірем писать?
Все те на славу, для Ціли Його
Переміняєсь і зло на добро.

Вважаю, що Сьвяте Письмо много
В методі схоже до письма мого.
У нїм так само одна поясняє
Річ другу, і не перешкаджає
Лучам сьвітла правди: — ні, противно;
Вони мовби день сьвітять предивно.

Тепер, нїм перо на бік відложу,
Покажу тобі, в чім книжка гожа,
Потім поручу книжку і тебе
У руки Тому, хто може усе ;
Хто валить сильних, а слабих кріпить,
Хто в своїй руці, цілий сьвіт держить.

Ся книжка ставить перед тобою
Мужа, що шука, на вік спокою ;
Вона представляє, з відки він є,
Що робить, а чого нї, куди йде ;
Показує, як біжить, та біжить,
Аж в дверях слави всі труди кінчить.

Показує тож, хто біжить жваво
Мовби по вінець у вічну славу ;
Тут тож побачиш причину, чому
Гублять ся люди, мов дурні тонуть.

Лише держи ся совіту єї
Паломником станеш в житя борбі.
Она тя справить в Сьвяту Країну,
Як зрозумієш єї картину.
Гнилих потрутить в живую працю,
Пречудні річи сліпі побачуть.
Чи ти є добрий та здалий к' чому?
Хотівбись бачить в байочках правду?
Чи ти забудько? Чом не памятають
Через цілий рік, що маєш ділять?
Читай сї річи ; вони не зведуть ;
Безрадним в горю поміч подадуть.
Книжку писав я тим діялектом,
Щоб глухих рушить єї афектом :

Здаєсь новелька, а однак містить
Слова Христові, після котрих жить.
Хочеш позбуть ся, свої турботи?
Хоч быть щасливим? — будь без глупоти.

Хоч знать загадки і їх розвязки?
Чи в горю втопить себе, і думки?
Чи любиш збирать поживу? хочеш
На хмарі мужа бачить? — то можеш.
Хочеш сон снити, коли й не спати?
Хоч в одній хвилі плакать й сьміятись?
Хоч згубить душу, щоб спасти єї.
Бути спокійним в щастю і журбі?
Чи хоч читати сяке і таке
І не знать з того, де шасте твоє?
О — так ходи тут: і мої стрічки,
Свій ум і серце, до куци злучи.

„Я видів убраного в лахмітя чоловіка”.

Путь Богомолця.

Ч А С Т Ь І.

ЯВА І.

Мандрував я по пустині сього світа тай найшов якусь печеру. Коли увійшов до неї, осінило мене світло і я уснув. Снило ся мені немовби я видів убраного в лахмітя чоловіка, що стояв на однім місци з відверненим від свого дому лицем, з книжкою в руках а на плечах його повис великий тягар. (Ісаія 64—6; Лука 14—33; Пс. 38—4; Авв. 1—2, 3).

Дивлячись на його, бачив я, що отворив він книжку і читав, а як читав то плакав і тремтів.

Змучивши ся читанєм він гірко заривав кажучи: „Щож діяти мені?” (Діян. 2—37).

В таким душевнім розстрою пійшов він до дому де старав ся як найдовше притаїти своє горе перед увагою жінки і дітей. Та не довго ховав він свою журбу, она що раз зміцняла ся в його серці і вкінци мусів таки перед ними відкрити свою душу, так промовивши: „Ой, мила жінко, тай ви сини та дочки моєї крови і кости, не годен я довше вдержати на собі сього тягару, що немов камінь

гнете мене, він вимучив майже послідну мою силу та енергію — я зруйнований. Тим більше мучить мене сей тягар на достовірну вість, що небесний

„Бо думали, що сон покріпить сили його”.

огонь спалить се місто в котрім ми розжили ся і ми всі разом мусим в нїм погинути, наколи не найде ся який спосіб ратунку. Прикро було родині

„Мусів таки перед ними відкрити свою душу”.

служати таких слів з уст свого кормителя, мужа і батька. Не тому прикро, що повірили би они його бесіді, але тому, що всі подумали що у старого забракувало здорового ума. Сонце котило ся за горизон і вони чим борше постелили йому на спочинок, бо думали, що сон покріпить сили його і ум стане спокійшим. Та завелась родина в надіях. — Ніч ні разу не уменшила його тягару, замість спати, він від вечера до раня стогнав, хлипав та плакав. Рано запитали його, як він ся має, но він відповів, що йому чим раз гірше і почав повторяти їм вчерашню історію, они почали легковажити справу. Остаточно почали докоряти йому: то лихословити, то посьмішкувати ся з його, то знов занедбували його цілковито.

Коли лише входив він у свою комнату на спочинок, то або молив ся за домашних і жалів над ними, або роздумував над власною нуждою. Часом ходив по полі і читав або молив ся. Так прожив він якийсь час. Раз бачив я його як він ходив по леваді і читав книжку і знов зворушений до глибини душі прослезив ся і заривав: „Що робити мені, аби спасти ся?” (Діян. 16—30, 31). Я бачив як він оглядав ся то в одну то другу сторону, немов хотів кудись утікати, однак стояв на місці — і як я се зауважив — він не знав в котрий бік пустити ся. Бачу аж тут прийшов до його Евангелист і запитав: „Чого се ти плачеш?”

Він відповів: Пане, я переконав ся з сеї книжки, що я засуджений на смерть а по смерти мушу прийти на суд. Я не хочу умирати і не єсьм гото-

вий стати перед судом. (Евр. 9—27; Йов. 10—21, 22; Езек 22—14).

„Що робити мені?”

Тогда сказав Евангелист: Чомуж не хочеш умирати — коли в сїм житю, повно горя? — Чоловік відповів: Бо бою ся, що сей тягар котрий мучить

мої плечі, задавить мене глибоше чим у гріб, і я провалю ся в пекло. (Ісаія, 30—33).

Пане, я не годен оправдати ся перед судом, не годен страдати в гієні і думки про сї річи мучать мене і я плачу.

На се сказав Евангелист: „Если находиш ся в такім стані душі, то чогож ждеш?” -- Чоловік відповів: „Бо я не знаю куди пійти”. Евангелист подав тогди йому звій пергаміну на котрім були написані слова: „Утікай від настигаючого гніва”. (Мат. 3-7).

Чоловік прочитав їх і, дивлячись уважно на лице Евангелисти, промовив: „Кудиж мені втікати?” — Тогди Евангелист показуючи рукою в сторону понад широкий степ сказав: Чи бачиш онде вузенькі двері? (Мат. 7—13, 14).

Ні, відповів чоловік. А чи бачиш там сіяюче світло? (Пс. 119; Пет. 1—19).

Виджу — відповів він. Тогди промовив Евангелист: Не спускай з ока того світла а прямою до його; там найдеш двері, залукай до них і там скажуть тобі, що маєш робити. І бачив я у сні як той чоловік почав бігти. Жінка та діти увидівши, що він біжить, почали кликати, щоб вернув ся. (Лука 14—26).

Однак чоловік заткавши собі пальцями уши, біг що сили кричучи:

Житє! житє!! вічне житє!! І не оглянув ся... (Пер. Книга Мойсея, 19—17).

Але біг наперед в широкий світ.

Сусіди повибігали поглянути, як він біжить. Деякі кпили собі з його, иньші дивували ся а иньші

„Чи бачиш онде вузонькі двері?”

знов кричали, аби вернув ся; а двох з них наважили ся догнати його і силою завернути до дому. Один з сих завзятих називав ся Упертий а другий Податний. Чоловік відбіг уже спорий кусень дороги, однак они бігли за ним доки не дігнали. „Чого се ви женете за мною, сусіди?” запитав він їх. „Того, аби розраду дати тобі і, аби ти вернув ся з нами”. „Сього не може бути під ніякими условинами”, сказав чоловік, „ви жиєте в місті призначенім на погибель, там де я родив ся, і я бачу, що оно так буде; раньше чи пізнійше треба вам умирати а по смерти, утонути глубше чим у гробі і горіти в пекельнім огни. Будьте задоволені з мого наміреня і ходіть зі мною”.

Упертий: „Що се ти говориш?” чиж покидати нам на все своїх другів та вигоди житя?

Християнин: „А вжеж”, відповів Християнин (бо так називав ся той чоловік), „бо все те що ви посідаєте єсть нічим, проти того трохи, за чим я шукаю для вдоволення”, (2. Кор. 4—18). Ходім, переконаєте ся.

Упертий: Чогож шукаєш? Єсли ти покинув цілий сьвіт, то деж твоє щастє?

Християнин: Шукаю житя нетлінного, що ніколи не зовяне, сховане на небесах (1. Пет. 1—4, 6; Євр. 11—6—16), уготоване на означений час для тих, що пильно шукають його. Читайте, прошу, от оно стоїть в моїй книжці.

Упертий: „Акуш, з твоєю книжкою”, сказав він, „вестаєш з нами чи ні?”

Християнин: „Ні, не мені вертати”, відповів

сей, „бо я положив на плуг свою руку”. (Лука 9—62).

Упертий: **Ходім геть, сусідо Податний, вертаймо домів, лишім його. Много є таких півголовків, що як задумують що робити то й сім мудрців не вибють ім з голови їхніх мрій.**

Податний: „**Пожди, не лихослов, если се все правда, що Християнин говорить, так він шукає за чимсь лутшим як ми маєм. Моя совість каже мені іти за ним**”.

Упертий: **Бач, невжеж є більше дураків! Послухай мене та вертай ся, бо сей плохоумний заведе тебе хто знає куда. Вертай ся не будь глупим.**

Християнин: **Ні, ходи зі мною, Податний; там де я прямую є много таких річий, про котрі тобі говорю, і много иньших радощів. Если не віриш мені, то прочитай в сій книжці; а що оно по правді написано, нехай посвідчить пролита кров Того, хто перший возвістив сьвітови сі слова. Евр. 9—17—22.**

Податний: „**Ні, сусіде Упертий, я таки рішив пустити ся до тої ціли, думаю пійти з сим добрагою і ділити ся з ним судьбою. Лише скажи, чи знаєш, товаришу, дорогу до бажаного нами місця**”.

Християнин: **Мене справив чоловік котрий зове ся Евангелист; казав мені спішити до вузкої брами, що гень перед нами, а там скажуть нам куди маєм іти.**

Податний: **Ходім-же; і пішли оба разом.**

Упертий: „**А я верну ся в свояси. Не стану товаришом таких збаламучених вітрогонів**”.

І бачив я у сні, що Упертий вернув до дому а Християнин з Податним пустили ся в широкий степ і таку з собою завели розмову:

Християнин: Ходім, Податний, якже тобі здає ся? Я дуже рад, що ти рішив ся пійти. Якби Упертий мав таке прочуте як я, кілько то горя та невигод доведеть ся нам перетерпіти в дорозі, він не так легко пустив би нас в дорогу.

Податний: Ходім, нас тут лише двох, розкажи мені дальше, що то властиво є і яка там радість, куди ми йдемо.

Християнин: Я лучше понімаю се умом, а словами висказати всего не можу, но коли бажаєш знати, то я прочитаю тобі у моїй книжці.

Податний: І ти на правду думаєш, що слова записані в твоїй книжці суть правдиві?

Християнин: Так, на правду, бо они сказані Тим, котрий не може обманювати (Тита 1—2).

Податний: Ну, так шож оно там таке?

Християнин: Є там безконечне царство а в нїм дане нам буде вічне жите, шоб могли ми вічно царствовати. (Ісаія 65—17; Іван 10—27, 29).

Податний: І що єще?

Християнин: Суть там для нас вінці слави і одїж в котрій сіяти мемо неначе сонце. (2. Тим. 4—8; Одкр. 22—5; Мат. 13—43).

Податний: Се дуже красно, а що єще?

Християнин: Не буде там нї смутку, нї горя, бо Той, хто посідає те місце, отре усі сльози з наших очий. (Ісаія 25—8; Одкр. 7—16, 17; 21—4).

Податний: А хто-ж єще буде там з нами?

Християнин: З нами будуть там Серафими і Херувими, що сяєвом крил своїх поривають зір, (Іса. 4—2; 1 Сол. 4—16, 17) застанемо там тисячі, тисячі тих, що пішли туди перед нами, а нема між ними ненависників, всі они сьвяті та милі, всі ходять перед оком Господа і остануть перед лицем Його на віки. Видіти мемо членів небес в золотих вінцях (Одкр. 4—4), видіти мемо сьвяті дівиці з золотими арфами (Одкр. 14—1—5), видіти мемо там мужів, котрих сей сьвіт велів рубати на кусні, палити на кострах, кидати між лютих звірів, топтити в мори не за зло а за те, що они любили Пана того чудового місця, в котрім тепер царствують живі, цілі, одягнені в безсмертність. (Одкр. 4—4; і 14—1, 5; Іван 12—25; 2 Кор. 5—2, 4).

Податний: Слова сї поривають мою душу, лише, чи стати нам учасниками того щастя; і на яких підставах там приймають?

Християнин: Господь і Владітель того місця написав про все в сій книжці; одно лиш дає нам усліве: чи справді ми бажаємо дістати се щастє, а коли так, то Він дає нам його за дармо. (Ісаія 55—1, 8; Ів. 6—37; 7—7; Одкр. 21—6, 7; 22—17).

Податний: Ну, любий мій товаришу, радий я, що почув про сї річи; ходім скорше.

Християнин: Я не можу скорше іти, бо сей тягар на моїх плечах не дозволяє мені.

Тспер бачив я у сні, що скоро закінчили они свою розмову, прийшли над багно — трясавицю, тай несподівано через неосторожність оба попадали в болото. Багно називало ся Розпука (отча-

яне). Тут талапали ся они через час овалявши себе погано; а Християнин, що мав на плечах тягар, почав що раз глибоше тонути в багні.

Податний: „Ти, слухай, Християнине, а деж ти тепер є?”

Християнин: „Правду сказавши, не знаю”.

Податний образив ся такою відповідю товариша і відозвав ся до него в острих словах: Чи се є місце того щастя про котре ти недавно говорив? Если в початках така наша дорога, то щож думати про дальшу, відси аж до призначеного місця. Коби я виліз звідси а ти вже й за мене засядеш у славнім раю. І по сім зібрав він всі сили тай вибрив з багна назад на той бік звідки впав до його значить ся, до дому мав вільну дорогу. Християнин самий лишив ся багні Розпуці і змагав ся перебристи на другий бік.

Не мігби був вилізти з нього як би не чоловік, котрого я в сні бачив, прийшов до нього тай поратував його. Чоловік той звав ся Поратунок, сей запитав Християнина, що він там робить.

Християнин відповів: „Пане, мене справив сюди Евангелист, казав, аби я ішов до он тих дверей, аби утечи від погібелі і ідучи туди, попав я ось в се болото.

Поратунок: Чомуж ти не вважав куди йдеш?

Християнин: Страх уганяв за мною і я старав ся бігчи на вманці, тай натрафив на сю біду.

Поратунок: „Подай мені руку”. Він подав йому руку а сей витягнув його на тверду землю тай справив на дорогу. (Пс. 40—2).

„Християнин в багні Розпуці”.

Тогда я приступив до Поратунку і сказав: „Пане, коли сюди веде дорога з міста Погибелі до тої брами, то чому ж не постарати ся вишутрувати єї, аби бідні подорожні не падали в таку безодню?”

На се він так відповів мені: „Ніхто не годен засипати сього багна; се є пропасть, в котру безнастанно спливають гноївки і бруди, які суть наслідками гріхів, тому й зове ся оно багном Розпуки; бо хотяй грішник і пізнає погибельну дорогу для своєї душі, то однак в серці його повстанеть сейчас страх, сумнів, і знеохоченє до поправи і всі ті прикмети зливають ся в се місце. І тому оно таке огидне. Не рад цар, аби ся дорога такою була; (Ісаія 35—3, 4, 8).

„Робітники Його маєстату під проводом землемірів працюють на сїм місци вже понад шіснайцять сот літ, щоб його виповнити. Тут всипано кількадесять тисяч тачок матеріялу, мільйони здорових уваг і наук збираних з цілого царства пожерла ся безодня; і говорять інжінєри, що то є найлутший матеріял, котрим можна би заповнити хоч яку пресподню; но се місце однаким осталось, бо оно є Багном Розпуки”.

„Справді, після сказівок Законодателя, суть тут по самій середині сього бруду ступені, по котрих можна перейти. Однак, наколи в сїм місци кілька болота і смроду, що затроює воздух, не можна подорожному бачити сих ступенів; або й те, що люди в такім місци дістають заворот голови і ступають поза ступені. (1, Самуїла 12—21). Но скоро

хто дійде до тої брами, так звідтам дальше добра дорога.

І видів я в сні, що Податний повернув до свого дому. Посходили ся сусіди витати його: де хто називав його розумним чоловіком за те, що повернув ся, а дехто звав його дураком за те, що збратав ся з Христіянином; иньші насьмівали ся, зовучи його боягузом кажучи: „Еслиби отсе ми пустили ся в таку дорогу, то певно не втікалиби ми назад через кілька яких там небудь перепон”. Податний сидів між ними внуривши голову в долину. Вкінці однак набрав відваги оправдувати себе а они всі почали тогди нарікати і на бідного Христіянина, не лише на Податного.

Христіянин на степу самий собі ішов сьміло дорогою до призначеної ціли і запримітив з далека, що гень поперек поля хтось ішов, та що мусить він на роздорожу конечно з ним зійти ся. Імя тої людини було пан Мудрагель Сьвіта.

Був се горожанин з міста Тілесних Вигод (Матеріялізму), котре славало ся величиною і лежало зараз коло Погибелі, звідки походив наш Христіянин. Стрітивши ся оба на роздорожу поздоровили себе взаїмно і запізнали ся. Пан Мудрагель чув, що якийсь Христіянин утік з міста Погибелі, бо сю новину знали не тільки жителі Погибелі, але всі дооколичні села та міста заговорили про його утечу.

Пан Мудрагель, зміривши оком Христіянина і запримітивши що він від утоми тяжко віддихає сказав до його.

Мудрагель: Гай, Гай, чоловіче добрий, кудиж ти пустив ся мандрувати з такою вагою на собі?

Християнин: Ой з вагою, се правду сказав ти, не знаю чи доводило ся кому на сьвітї двигати на

„Пан Мудрагель Сьвіта.”

собі такий тягар як мій, але вже коли питаєш про мою дорогу то я відповім тобі: Іду гень до тих вузких дверий, а там, казали менї люди, що чей увільню себе від сього гнету.

Мудрагель: Чи маєш ти жінку та діти?

Християнин: А вжеж маю, лише лихо, що тепер я так обезсилений сим тягаром, що не до утіхи мені ними як було. Здаєть ся мені, якби я ніколи і немав їх. (1, Корин. 7, 29).

Мудрагель: А не прогніваєш ся, коли я давби тобі добру раду?

Християнин: Коли буде добра рада, то чому ж мені гнівати ся — мені треба єї.

Мудрагель: Я раджу тобі, аби ти чим скорше увільнив ся з під твого тягару, бо інакше ніколи не успокоїш свого ума і не меш тішити ся благодатями, котрими Бог тебе наділив.

Християнин: Я власне за сим шукаю, треба позбутися тягару, но я самий ніяк не можу його з себе скинути, і не найшов я коло нас чоловіка, котрий знявби його з моїх плечий.

Мудрагель: А хтож порадив тебе піти сюди для визволення себе від тягару.

Християнин: Мені порадив один дуже чесний та поважний чоловік; зове ся він Евангелист.

Мудрагель: Хай його з такою радою, на цілім світі не найдеш небезпечнішої і лихійшої дороги над сю, на котру він тебе спровадив, бачу що ти вже мав не аби яку пригоду. Ось виджу на тобі поваляну одіж з Багна Розпуки. Та се лише початок лиха що не минає тих, котрі ідуть сею дорогою. Послухай мене чоловіче, старшого від тебе, ти чоловік, з котрим варто стрітати ся тай поговорити, знай, що на сій дорозі, котрою ти пустив ся повно зною, болю, сліз голоду, небезпек,

наготи, мечів, левів, змії, драконів, темноти, одним словом смерть тай тільки.

Говорю тобі істинну правду, нехай свідчать про те самі факта. Я не розумію, як може чоловік так нерозважно занাপастити себе послухавши якогось пройдисьвіта.

Християнин: Ні, пане, сей тягар на моім хребті, страшнійшим є для мене над всі ті біди про котрі ти мені розказав. Ні, здає ся мені що недбавби я хоч-би мене котре будь з тих небезпек умертвило; оно хиба увільнило би мене від сього тягару.

Мудрагель: Хтож на тебе положив сей тягар?

Християнин: Я вчитав його в сій книжці, що ось маю в руці.

Мудрагель: Я-ж так думав, він певно вчепив ся тебе дуже скоро, як звичайно валить ся він на кожного слабодуха, котрий, медитуючи про недоступні його розумови річи, нагло впадає в дурійку, траить чоловічу енергію і в загорілости вганяє самий не знаючи за чим.

Християнин: Знаю я за чим шукаю; хочу позбути ся тягару тай тільки.

Мудрагель: Але чому ти шукаєш позбутку ідучи як раз такою дорогою, на котрій тільки неминучих небезпечностей. Коли послухаєш мого голосу, я пораджу тобі як осягнути ціль і не бачити-меш нещастя в котрі мусів би ти попасти на сій дорозі. Слухай лише а раду зараз маєш з тим додатком, що на місце сказаних мною небезпек найдеш запевненє свого бутя, приятелів та вдоволенє.

Християнин: Прошу тебе, пане, не скривай передо мною своєї тайни.

Мудрагель: Слухай, он в тім селі (оно називаєся Мораль) жиє поважний муж іменем Закон (о правданє законом) дуже справедливий чоловік і має славне імя в цілім краю, він зручно увільняє людей від таких як сей на тобі тягарів. Уважай, я знаю що він сим способом зробив дуже много добра людям, тим більше що він лічить людей від божевіля, котре вкладає на них такі тягарі. До нього кажу тобі можеш пійти а позбудеш ся лиха сейчас. Звідси до його дому всего миля ходу; а колиб не було його дома то буде там його пасерб, молодюк, що зове ся Чемний (чемність) він тобі так само порадить якби й сам старий джентелмен. Лише, там, кажу тобі, позбудеш ся свого горя, а коли не схочеш вернути ся до своєї родини, чого я самий не радив би тобі, можеш спровадити єї до того села, а там суть доми до винайму по приступній ціні, їда там тана і добра, а що вже проживеш там щасливо, се певно. Чесні там люди, довірчиві і заможні.

По сій бесіді Християнин трохи задумав ся і прийшов до такого заключеня: Если се правда, що сей джентелмен розказав, то я розумно поступлю, коли послухаю його ради; і так відозвав ся:

Християнин: Пане, а кудиж би мені піти до того чесного мужа?

Мудрагель: Чи бачиш тую високу гору?

Християнин: Бачу дуже добре.

Мудрагель: Підеш строминами по під ту гору а перша хата за горою, то його. Тепер Християнин покинувши свою давну дорогу звернув до пана Закона шукати поратунку. Алеж лихо, що наколи підійшов під беріг, побачив дуже високі його стродини. Його бік був так стрімкий а верх так обвисав понад дорогою, що здавалось Християнинови, завалить ся гора тай роздавить його скоро поважить ся рачкувати попід сими скалами. Став отже наш подорожний тай не знав що з собою почати; тягар на плечах ставав ся тепер багато тяжшим як на першій дорозі. Зі щелин продирали ся огненні язики полеміни і він побояв ся, що згорить (II., книга Мойс. 19; 16, 18; Євр. 12; 21). Тут зіпрів бідолаха і почав зі страху дрожати, жалував що послухав ради Мудрагеля а в тім побачив Евангелиста, що зближав ся до його, тай завстидав ся. За кілька хвиль Евангелист стояв перед ним, глянув на його поважним грізним оком і в такі зайшов з ним аргумента.

Евангелист: „Звідки ти тут взяв ся чоловіче”, запитав він. На сі слова не дав відповіді Християнин і стояв мов не свій. Тогди промовив дальше Евангелист: „Чи не той ти чоловіга, котрого найшов я був заплаканого в гризоті під містом Погибелі?”

Християнин: Так, любий пане, я тотже сам.

Евангелист: Чи не справив я був тебе до вузкої брами?

Християнин: А вжеж, що так.

Евангелист: Якжеж могло се стати ся, аби ти

так скоро змикитив дорогу? таж ти не на тій до-розі, що я показав.

Християнин: Я стрітив чоловіка зараз по сім боці Багна Розпуки і він порадив мені, аби я пішов до того села за горою, до одного чоловіка, котрий годен зняти мій тягар.

Евангелист: А хтож то був?

Християнин: Він виглядав як який джентелмен, наговорив мені багато про те село і врешті я його послухав тай тут опинив ся. Але скоро опинив ся я під сею горою, що висить понад дорогу, я остановив ся в страху, що привалить мене.

Евангелист: Щож наговорив тобі той джентелмен?

Християнин: Що? він запитав куди я йду, а я йому відповів.

Евангелист: А що він на те?

Християнин: Він питав мене чи я маю родину; я сказав, що маю, але оповів я йому про тягар на моїх плечах, що не позваляє мені як бувало жити в родиннім кружку.

Евангелист: А він що на те?

Християнин: Він налягав на мене, аби я чим скорше позбув ся тягару, а я в відповідь сказав, що власне за тим шукаю, та що лише тому іду до тої брами, аби там порадити ся в який спосіб скинути його з себе. На се він сказав, що мігби справити мене на ліпшу коротшу дорогу, на котрій нема таких перепон як на тій, по котрій ти, пане, мене справив. Тою дорогою, сказав він, зайдеш просто до дому одного джентелмена, котрий зручно

знімає такі тягарі. Я повірив на його слова, і звернув з указаної тобою дороги на сю, і наколиби она інакша бута, не довго вже носивби я сей тягар, але скоро прийшов я на се місце, зараз зауважив ті зарви скали тай став немов вкопаний. Ануж, гадаю звалять ся мені на голову тай розторощать мене мов муху а тепер не знаю, що й почати.

Евангелист: „Сій тихо, нїм я покажу тобі Слово Боже”. Він стояв в страху і трепеті а Евангелист промовив до його: „Уважайтеж, щоби і ви не відвернули ся від того, котрий говорить; бо если ті не уйшли кари, котрі не слухали пророкуючого на землі, то тим більше ми, если відвернем ся від пророкуючого з небес”. (Євр. 10—38). Дальше сказав проповідник: „Ти еси чоловік, що добровільно пійшов в се нещастє; ти почав вирікати ся поради Найвисшого і збочив з правдивої дороги тай забіг в найнебезпечнійше місце, де ждала тебе неминуча смерть”.

Тогди Християнин упав йому до ніг з плачем кажучи: „Горенько-ж мені, я пропав!”

В виду сього Евангелист захопив його за руку кажучи: „Всі гріхи і богохульства простять ся тобі; не будь маловірен, но вірен”.

Тогди Християнин опамятав ся трохи і став як перше перед Евангелистою в страху і трепеті. Евангелист продовжав свою бесїду словами: „Добре слухай, що я тобі кажу і шануй слова, котрі передаю тобі.” Ось слова в Сьвятім Письмі, котрі посьвідчать, хто то був той панок, котрий отума-

нив тебе, тай той джентелмен, до котрого він тебе справив.

Той, що стрітив тебе є Мудрагелем Сьвіта і се імя дуже єму підхоже; по перше тому, що він, яко чоловік сьвіта сього, говорить лише те, чого його сьвіт навчив (1. Посл. Ів. Бог. 4—5) і тому він є парохіянином церкви в Моралї, а по друге тому, що він полюбив науку сего сьвіта, котра звільняє його від хреста Христового (Гал. 6—12) і ще тому, що він яко тілесний чоловік старає ся уневажнити мою дорогу, хотяй она є правдивою.

Він дає три ради, котрих ти мусиш дуже стеречи ся:

1. Щоби відвернути тебе з правдивої дороги.
2. Щоби застрашити тебе хрестом Христовим.
3. Щоби спровадити тебе на дорогу, котра веде в вічну погібіль.

Памятай-же, аби ти не дав себе ще коли звести з дороги і не повірив його доводам, будьто-би иньша дорога була ліпша, бо тим відречеш ся Божої поради і заміняєш єї за раду Мудрагеля.

Господь говорить: „Старай ся вийти через тісні ворота, бо многі, говорю вам будуть хотіли вийти і не будуть могли” (Лука, 13. 24; Мат. 7. 13—14). Та злобна людина збила тебе з пантелику і відвернула з дороги що веде до брами, на дорогу неминучої погібелї. Зненавидь отже його раду і бережись, щоб не пішов за нею. Pamiętaj, не вір його словам будьтоби хрест був для тебе ворогом; „він лутший для тебе чим єгипетські богатства” (Євр. 11, 25—26), а кромі того цар слави сказав тобі, „що

той хто спасе своє жите, погубить його.” „І коли хто не приходить до Мене і не зненавидить батька свого і матери і жінки і дітей і братів і сестер, та ще і своєї душі, не може бути учеником Моїм”. (Мат. 10. 37—39; Мар. 8. 34—35; Лука 14. 26—27; Іван 12. 25).

Говорю тобі се тому, що Мудрагель старав ся відрадити тебе від несеня хреста, а без хреста не можеш мати вічного житя. Добре памятай мою науку, а стережись тої, котру чув ти від Мудрагеля. Вкінци мусиш добре зрозуміти злобу того чоловіка, що відвернув тебе з правої дороги та справив в погибель.

Мусиш зрозуміти, до кого він тебе посилав, та як безсильним є той чоловік, що ніби мав зняти з тебе тягар.

Чоловік, до котрого Мудрагель тебе справив, зове ся Закон. Він є сином невольниці, що жила здавен давна і тепер жиє з своїми дітьми в неволі. (Галат 4. 21—27). Она закріпощена. Ся гора під котрою зі страхом стоїш, зове ся Синай, і она певно булаби впала на твою голову. Уважай отже, що наколи та жінка з дітьми сама в неволі, то якже може она чи єї діти увільняти других з неволі тягару.

Той Закон певно не здійме його з тебе. Ніколи нікого еще не звільнив від тягару Закон і не зможе зробити сього для тебе. Не можеш ти оправдати ся ділами Закона, бо ними еще ніхто не оправдав ся (не збув ся тягару гріха), а панок, що наставляв тебе є лише агентом обману, а самий За-

кон обманом. Що до його сина, Чемного, скажу, що хочай він гарні має очка, тай маснецький собі, однак він лицемірить і не годен тобі нічого помочи.

Вір мені, що у всіх словах, котрих ти наслухав ся від таких людей, нема нічогоїсьнько доброго, лише одно зло, що звернуло тебе з дороги правди.

Тепер Евангелист звернув ся о поміч до неба, щоб оно скріпило слова, котрі він висказав Християнинови. Зі щелин гори вибухнув огонь полеміню і дали ся чути слова: „Котрі від діл Закону, ті в клятві”. Писано бо є: „Проклятий, хто не встоїть у всьому написаному в книзі Закону, щоб робити те”. (Галат. 3. 10).

По таких тяжких пробах Християнин вже нічого не бажав, кромі смертн, та проклинав в душі хвилю в котрій стрітив Мудрагеля називаючи себе глупим за те, що послухав його ради. Встидав ся сам себе, чому він послухав поради такого чоловіка, котрий від сьвіта черпав свої погляди. По що він дав ся змудрувати, тай покинув свою дорогу.

Передумавши свій характер і своє положене Християнин звернув ся до Евангелисти з такими словами:

Християнин: Пане, що ти гадаєш? Чи є еще яка для мене надія? Чи можу я назад вернути ся на ту дорогу, і йти до тої брами, чи ні? Чи не покарають мене за мій учинок і не наженуть мене геть. Я дуже жалую, що послухав мудрованя того панка, чи простить ся мені мій гріх?

Тогди сказав йому Евангелист: „Твій гріх дуже тяжкий, бо ти поповнив подвійне зло: покинув

дорогу правди, і, пішов забороненими стежками. Однак людина при брамі прийме тебе, бо она любить людей. Уважай лише, аби ти знов не похопив ся на иньшу дорогу, бо загинеш напевно". „Скоро загорить ся гнів Його. Блаженні всі, що надіють ся на Його". (Псалом 2—12).

Християнин рішив вернути ся знов на добру дорогу а Евангелист з усміхом на лиці, поцілював його, тай пожелав щасливої дороги.

ЯВА II.

І пустив ся наш подорожний скорою ходою до призначеного місця. В дорозі з ніким не говорив, до нікого не відзивав ся, і нікому нічого не відповідав. Він спішив ся так, як той, що знаходить ся на загроженім місци, і не був безпечним себе аж доки не побачив ся на тім місци, де обманув його пан Мудрагель. Незадовго впинив ся він коло брами. Над брамою була надпись: „Стукайте а відчинить ся вам". (Мат. 7. 7).

Він застукав раз, другий раз; не отвирають. Він знов стукав, і знов і знов, а все просив:

Змилуйте ся отворіте,
Гріхів моїх не помніте,
Щоб війшов я у сю браму,
Хвалив Бога разом з вами.

Нарешті прийшла до брами поважна особа, що називала ся Жичливість, тай закликала: Хто там? Чого собі бажаєш?

Християни відповів: Я нещасний грішник з міста Погибелі, іду на гору Сіон, аби спасти ся від

„Поважна особа”.

неминучого нещастя. Казав мені один чоловік, що кріз сю браму веде дорога до Сіону, будьте ласкаві, пустіть.

Жичливість: Радо витаєм, а отворивши браму вхопила його за руку і сіпнула до середини.

Що се значить, запитав Християнин?

Жичливість відповіла: Недалеко за сею брамою стоїть кріпкий замок, а в нім Бельзебуб верховодить над своїм війском. Буває часто, що він як зауважить кого під сею брамою сейчас каже стріляти. Не один з приходжих згинув таки тут під брамою від диявольської стріли.

Християнин: Я радуюсь і дроз прошиває мене. Тепер розпитала Жичливість, хто справив його до брами.

Християнин: Казав мені Евангелист сюди донче піти а ви, добродійко, zvolite показати мені дальший путь.

Жичливість: Брама перед тобою отворена і ніхто не в силі замкнути єї.

Християнин: Аж тепер я починаю збирати овочі мого труду і горя.

Жичливість: А якжеж оно склало ся, що ти лише сам, один прийшов?

Християнин: Бо ніхто з моїх краєнів не бачив своєї погібелі так ясно, як я свою.

Жичливість: Чи видів хто з них як ти відходив?

Християнин: Так, виділи мене вперед моя жінка і діти тай кричали за мною, аби я вернув ся, а відтак сусіди гулюкали за мною, но я заткав уши тай втікав своєю дорогою.

Жичливість: І ніхто не вганяв за тобою, аби завернути тебе до дому?

Християни: Вганяли два: Упертий і Податний,

але як побачили, що я не піддам ся їм раді, Упертий зараз таки вернув ся, а Податний підійшов трохи зі мною.

Жичливість: А чому ж не прийшов аж сюди?

Християнин: Ми йшли оба разом аж доки несподівано не попадали на дорозі в bagno Розпуки, а як побачили себе в тій безодні, тогди Податний знеохочений до дальшої дороги виліз назад з калюжі і сказав мені, аби я самий ішов дальше такою дорогою, тай як найду який рай, щоб і за него вже в нім пороскошував. Отже він вернув ся за Упертим, а я причалив до сеї брами.

Жичливість: Нещасний чоловік, невжеж в нім так вигасла небесна благодать духа, що не схотів перебути тих кілька невигод, тай прийти сюди?

Християнин: Та оно так, я розказав вам про него все як слід, алеж правду сказавши, я самий не уважаю себе за лутшого від нього. Він вернув ся за Упертим, а я звернув був з сеї дороги на якусь иньшу. Намовив мене до того кроку Мудрагель Сьвіта.

Жичливість: Чи так? чи справді він утуманив тебе. Він певно радив тобі удати ся до Закону, аби той зняв з тебе тягар. Они оба суть дурисьвіти. І ти послухав був його намови?

Християнин: Так, я о скільки послухав його ради, що пустив ся в дорогу до Закону, але коли прийшов під гору, котра мала звалити ся на мене, я зараз запримітив, що не там моє спасеніє, і я став.

Жичливість: Та гора погубила вже много людей

і многих єще погубить. Щастє маєш, що утік єсь, она роздавилаб тебе на мязгу.

Християнин: Се правда, не знаю, що булоби стало ся зі мною, колиб мене там на щастє не побачив був Евангелист, та недав розради мені серед камінних звалищ; но в сїм було Провидїне Боже, бо я був би звідти не вийшов.

Тепер стою перед вами таким, яким ви пізнали мене з мого оповіданя; я радше заслужив собі, аби та гора мене роздавила чим тут стояти і розмовляли з вами. О, якаж се ласка для мене, що позволили ви мені увійти сюди.

Жичливість: Ми нікого не відганям звідси, хотя би й які хто поповнив гріхи нїм до нас прийшов. „Не віджену геть”. (Івана 6. 37). Тепер ходи за мною, добрий чоловіче, а я розкажу тобі все, що треба про дорогу, котрою мусиш піти. Диви онде вузька стежка, держи ся єї. Ту стежку прокидали і протоптали Патріярхи, Пророки, Христос і Його Апостоли. Держиж ся єї.

Християнин: А чи непокручена она подекуди і чи не розходять ся з неї иньші дороги куди би можна зблудити?

Жичливість: Так, много доріг виходить з неї на боки, но всі они суть круті і широкі, але ти, напевно розріжниш просту від кривих. Прямою є лише ся вузька доріжка. (Мат. 7. 14).

І чув я у сні як Християнин просив Жичливість: аби она помогла йому позбути ся тягару, бо він до сеї пори не найшов нікого тай сам не міг визволити ся з під нього.

Жичливість відповіла: Що до твого тягару, то будь вдоволений і неси його аж доти доки не прийдеш на місце визволення, а там він самий пропаде від тебе.

Християнин, виправився і пустився іти в дальшу дорогу, а Жичливість сказала йому: Недалеко звідси прийдеш до дому Товмача, заторкаєш до дверей а він покаже тобі хосенні річі. Він розпращався з своїм приятелем і пішов. Прийшовши під двері Товмача довго стояв і стукав. Нарешті хтось запитав з середини: Хто там?

Християнин сказав, що він подорожний, та що справив його сюди знакомий пана сього дому, з котрим рад би поговорити. По хвили вийшов господар дому і запитав Християнина про його бажання.

Християнин: Пане я є чоловік з міста Погибелі і йду на гору Сіон, сказала мені та людина, що стоїть гень на сій дорозі при брамі, аби я повернув до вас, а ви позвольте мені побачити у вас такі річі, про які мені конечно треба знати, нїм пуцу ся в дальшу дорогу.

Товмач: Прошу до середини, я покажу тобі все потрібне. Засьвітив сьвітло і попросив Християнина до приватної кватири, а служі велів відчинити двері в дальші покої. Зараз на вступі Християнин побачив на стїні образ достойного мужа; а виглядав він так: Зір образа був звернений до неба, в руці найлутші книги, а на устах можно було читати закон правди; сьвіт стояв поза ним а золота корона окрашала голову.

Християнин: Скажіть, прошу, кого представляє сей образ?

Товмач: Сей образ представляє одного з тисяч мужів. Він родить діти (1 Корин. 4, 15), він мучиться перед родинами, (Галат. 4, 19), і плакає їх по народженю. І де непобачив би ти його зі зверненням до неба зором, з найліпшими книжками в руці і виписаним на його устах законом правди, пам'ятай, що все те пригадує тобі його слова і діла, котрі толкують людям, грішникам неясні річи; уважай, що ось він стоїть неначе в обороні людей. А де лише побачиш сьвіт поза ним і вінець на його голові знай, що се знак його мало-важності і ненависти до всього, що придумує сьвіт на погибель душ. А що він полюбив служити Богу, він був певний, що в будучім сьвіті повінчаєсь славою. Товмач продовжав далше: Я тому показав тобі сей образ на сам перед, бо сей чоловік, котрий тут змальований є самотнім мужем, котрого Господь вивів з такого як ти вийшов місця і наставив його проводирем для таких як ти, щоб не погибали в небезпечних місцях на сій дорозі, котрою ти тепер ідеш. Тому приглянь ся добре всему, що тобі показую і міцно запам'ятай все, що тут бачиш, бо коли хто захоче повести тебе на иньшу дорогу, ти готов будеш послухати і він заведе тебе в погибель.

Тогди Товмач взяв його за руку і завів до великого покою всюди засьміченого, ніколи не вимітаного. Християнин розглянув ся в нім порядно а Господар покликав слугу, щоб замітав. Слуга по-

чав свою роботу а порох в короткім часі наповнив покій так, що мало не задусив Християнина. Тогди Товмач озвав ся до дівчинки, що стояла коло него: Принеси, дитинко, води і покропи покій. Дитина сповнила волю Товмача і за кількка хвиль покій дав ся вичистити без перешкоди.

Християнин: Прошу вас скажіть, що се має значити?

Товмач: Сей покій представляє серце чоловіка, котрого ніколи не освятила благодать Евангелія; порох означає гріх і внутрішнє зіпсутє, котре огидить ціле єство чоловіка. Той, що почав вимітати представляє Закон, але дівчинка, що принесла воду і скропила порох і сим дала спромогу вичистити покій, представляє Евангеліє. Если-же притрафить ся тобі бачити, що хтось начне вимітати покій а порох підоймєсь туманом осідаючи кругом та запре в тобі віддих, памятай, що то представляти-ме Закон, котрий замість очистити серце чоловіка від гріхів, відживити єго, скріпити і збогачити собою, він лише розбудить гріхи в серці і покаже їм умертвляючу діяльність. (Римл. 5, 20; 7, 9; 1. Коринт. 15, 56). А знов коли побачиш дівчинку що скропить водою порох, почім легко покій дасть ся вимести, знай, що то покаже тобі, як Евангеліє війшовши в серце чоловіка орошує його благодатю. Кажу тобі, що так як ся дівчина окропленєм води звалила до долу порох, так віра валить і вимітає гріхи з серця чоловіка, та ділає його достойним горожанином Царя слави. (Іван 14, 21—23; 15, 3; Діян. 15, 9; Римл. 16, 25, 26; Ефес. 5, 26).

І снило ся мені немов-би Товмач взяв його знов за руку і повів до покою, в котрім сиділо на кріселках двоє дітей. Старше звало ся Гнів, а молодше Терпеливість. Гнів сидів понурый і невдоволений, Терпеливість була дуже спокійна. Християнин запитав чому така різниця в фізіономії тих двох дітей. Товмач відповів: „Іх настоятель казав їм ждати до нового року, нім він подасть їм обіцяні дарунки. Гнів хотівби їх зараз мати а терпеливість спокійно дожидає означеного часу”.

І видів я, як хтось приніс мішок дорогоцінностей і висипав під ноги Гніву. Гнів позбирав скарби, і сьміяв ся та кпив собі з Терпеливості. По хвили однак все надокучило йому і він порозкидав скарби геть від себе.

Християнин: „Будь ласкав, добродію, поясни мені близше сю річ”.

Товмач: „Сих двоє дітей суть образом двох людей: одного, що повний гніву і нетерпимости на сьім сьвіті, а другого, що терпеливо дожидає того, що прийде в будучім віку. Бо, приглянь ся добре, Гнів хоче всего мати подостатком на сьім сьвіті, так отже бажають наситити ся тут на землі всі ті люди, що живуть лиш сим сьвітом; они не можуть видержати до нового року т. є. до будучого віка, де дістали би свою добру часть. Они тримають ся тої засади, що стоїть в пословици: „Ліпша одна птиця в руці від двох, що в лісі”, а всі сьвідоцтва слова Божого про будучий вік суть для них за далекі дождати. Однак, як бачив ти, що Гнів зробив зі скарбами котрі дістав і тепер не

має нічого, крім лахів що на собі, так оно буде з кождим, хто на сім сьвіті знайде всі вдоволення”.

Християнин: „Я самий бачу, що Терпеливість мудрійша а се з двох причин: бо она жде на вічні скарби, друге, що она тішити ся буде даром свого пана тогди, коли Гнів крім лахмітя нічого не ме посідати”.

Товмач: Се ще не все: треба знати, що слава будучого віка треває на віки, а слава сього сьвіта нагло пропадає. Дятого Гнів не мав причини насьмівати ся з Терпеливости, бо він відобрав вже свою нагороду, котра скоро промишула, а Терпеливість посьміє ся з Гніву таки на правду тогди, коли получить свою вічно тревалу славу, а Гнів остане без нічого. На сьвіті є правило, що перший мусить уступити послідному, бо послідне мусить мати свій час для приходу; но послідне не може нічому уступити місця тому, що оно послідне. Хто отже перший дістав свою часть, має час змарнотратити єї, но той хто послідний получил єї, одержить єї по вічні часи. Так написано в причті про Лазаря. Приняв єси добро твоє в житю твоім, тепер же він тут утішаєть ся а ти мучиш ся. (Лука 16. 19—31).

Християнин: Тут я переконав ся, що не добре уживати всего добра таки зараз а лутше ждати на то, що прийде.

Товмач: Ти правду сказав, бо добра, котрі бачимо суть дочасні, а добра котрих не бачимо суть вічні, (2. Коринт. 4. 18), тим більше що видимі добра суть так споріднені з похотями тіла, що по-

буджують до себе тілесні бажання; а знов вічне добро і наше тіло суть для себе чужими і не мають поривів одно до другого. Тому оно так діє ся, що видимі добра і наше тіло люблять себе взаємно, а тіло і вічне добро стоять від себе далеко. Видів я у сні, як Товмач повів Христіянина на місце, де під стіною горів огонь, а коло огню хтось стояв і безнастанно заливав водою, щоб загасити, но мимо його праці огонь що раз сильнійше розгаряв ся. „Що се значить?” спитав Христіянин.

Товмач відповів: Сей огонь означає діяльність благодати в серцю чоловіка, а той, що поливає його водою, аби загасити, представляє діавола; однак, як бачиш мимо його праці огонь що-раз сильнійше горить. Ходи за мною, а побачиш сьому причину. І повів його поза стіну і показав йому чоловіка зі збанком оливи в руці, котрий постійно кріз шпару (потайно) поливав огонь оливою. „А се хто? запитав Христіянин, і по що він так робить?” „Се є Христос”, відповів Товмач, „що постійно скріпляє зачатий огонь в душі чоловіка оливою своєї благодати; і хотяй би як увихав ся діавол при своїй роботі, то все таки людські душі зміцнені силою благодати остануть Христовими. І як отсе той чоловік за стіною потайно скріпляє огонь оливою, так знай, щ Ісус Христос в душах наших тайно веде діло благодати”.

А видів я тоже, як Товмач взяв його за руку і повів на гарне місце де стояла прекрасна резиденція. На сам вид сеї будовини Христіянин дуже здивував ся; він бачив людей, що ходили

по даху тої палати, а всі убрані в золоті шати.

„Чи ми не дістали би ся до тої палати?” запектав Християнин.

Товмач повів його перед двері тої будовини, но на диво перед входом побачили велику товпу людей, що тоже хотіли оглядати будівлю. Одалеки перед дверми, сидів чоловік при столі, а перед ним лежала книжка і стояв каламар. Він записував кожного, хто хотів вийти до середини. При самих дверях стояли узброєні мужі, що грізно поглядали на прихожих. Християнин змішав ся трохи, а коли товпа подала ся назад від дверей під напором вартових, він вибрав собі лутше місце всему приглянутись. Він видів чоловіка високого росту: що приступив до писара тай сказав: „Запиши мое імя, прошу”. Писар записав, а високий муж витяг з похви меч, надянув шелом, і скочив в сторону дверей, та кинув ся на вартових, котрі завзято з ним бороли ся. Він не дав ся збити з пантелику, а сік та рубав могучо на всі боки, і діставши самий кілька ран, тай обложивши ранами вартових, дістав ся до дверей і побіг в глибину палати. В палаті чув він чудний голос сьпіваків, а вторували їм ті, що ходили по верху палати:

Увійди сюди!

Вічну славу получи!

(Діян. ап. 14. 22).

Він увійшов, і одягнули його в такі шати в яких вони самі були убрані.

Християнин усміхнув ся і сказав: „Гадаю, що

не потребує мені цього пояснити, можемо іти далше". „Пожди єще” сказав Товмач, нім, покажу тобі дещо більше, а опісля підеш своєю дорогою. Взявши його знов за руку, повів до темного локою, де за желізною решіткою сидів чоловік.

Виглядав дуже сумно. Сидів на землі, дивився в долину зложивши перед собою руки, виглядав немовби розбитий душею.

„Що се знов означає?” запитав Християнин. Поговори самий з сим чоловіком а він тобі розкаже, відповів Товмач.

„Хто ви такий?” запитав Християнин того чоловіка.

„Я є тепер тим, ким до тепер ніколи не був”.

Християнин: А ким же ви перше були?

Чоловік: Я був колись славним професором, за якого не лише я самий себе поважав, но в очах других я уходив за такого. Бувало думаю, що я цілком достойний бути учасником небесних дарів, і радуюся в своїй душі думками, що напевно їх осягну. (Лука 8. 13).

Християнин: А в яких думках пробуваєте тепер?

Чоловік: Тепер я замкнений в стані безнадійности немов би в сій желізній тюрмі. Не можу вийти з неї, ой не можу!

Християнин: А як же ви попали в такий стан?

Чоловік: Я перестав кріпити ся духом і стеречи ся сітій діавола, а віддав ся пристрастям. Грішив проти Сьвітла Слова і Божої доброти; я спротивив ся Сьвятому Духови і Він мене опустив. Я по-

„За желізною решіткою сидів чоловік”.

дав ся за волею діавола і він загнуздив ся в мині. Я звернув гнів Божий на себе, Бог опустив мене. Я так закаменів серцем, що вже не розкаяти ся мені.

Тогди сказав Християнин до Товмача: „Не вжеж пропала для сего чоловіка всяка надія?”

„Запитай його”, сказав Товмач.

Християнин: „Чи справді потеряли ви всяку надію, вийти з сеї тюрми розпуки?”

Чоловік: Так, пропала вся моя надія.

Християнин: Ну, хиба на дармо Син Благословенного був розпятий за грішних.

Чоловік: Я на ново розпняв Його. Я погордив Його Особою, погордив справедливою, зневажив Його Кров, согрішив проти Благодати Сьв. Духа, (Лука 19. 14; Євр. 6. 6; 10. 28—29) і через те замкнені перед мною двері обіцяного царства а кромі жорстокости, грізної жорстокости, страшної жорстокости і неминучого суду, на котрім мене негідника погублять, не лишає ся для мене нічого.

Християнин: Чомуж ви загнали ся в такий погибельний стан душі?

Чоловік: Загнали мене, розпуста, розкоші і сього сьвітні вдоволення. В їх обіймах я сподівав ся найти для себе повне щастє, но тепер кожда з тих проминувших розкоший точить, глодже, та гризе мене немов пекучий червак.

Християнин: Чи могли би ви зараз розкаяти ся і навернути ся до Господа.

Чоловік: Бог не позволяє мені покутувати; Йо-

го Слово не пробуджує в мені віри, і, О, Горе! Він самий замкнув мене в сю желізну кліть. Всі люди з цілого світа не в силі вирвати мене з неї. О, вічності, вічності!! Якжеж мені пробувати нужденному в тобі, о вічності!!!

Товмач: „Уважай, Християнине, тай закарбуй собі добре в пам'яті, абись не забув горя сього чоловіка, то щоби оно було постійною осторогою для тебе”.

Християнин: „Ох, то страшне положенє душі! Господи поможи мені бути осторожним і кріпким, аби я міг ухилити ся від причин такого стану. Пане, здає ся, що вже пора мені до відходу?”

Товмач: Стривай, нїм покажу тобі ще одну річ, а тогди підеш собі з Богом.

Взяв Християнина за руку і завів в темну квартиру, в котрій застали якогось чоловіка, що лише встав з постелі, одягав ся і дрожав.

Християнин запитав Товмача: „Чому той чоловік так тремтить?” Товмач попросив незнакомого, аби оповів Християнови, причину свого трепету.

Той відповів: Сеї ночі сніло ся мені, що небо покрито ся темрявою а в воздуху так греміло і блискало, що я перестрашив ся до нетями. Я бачив, як летіли хмари незвичайною скоростію, а з понад них чути було сильний звук труби. На одній з хмар видів я сидячого Чоловіка окруженого тисячами небесних сил одягнених в ясні як промінь шати. Я видів полонію запалені цілі небеса і чув могутний голос: „Вставайте мертві, приходіть на суд!” По сих словах розсували ся скали, гроби

отворяли ся, а мертві на сьвіт виходили. (Іоан. 5. 28—29; 1. Корин 15, 51—58; 2. Солун. 1, 7—10; Юда 14: 15; Открит. Івана 20, 11—15).

Декотрі з воскресших були дуже веселі і поглядали на небо, а декотрі ховали ся поза горами. (Псалом 50. 1, 3, 22; Ісаія 26. 20—21; Міхея 7. 16, 17). І бачив я, як Чоловік, що сидів на хмарі отворив книгу і покликав всіх людей до себе.

І стали они перед ним з далека, бо огненна ясність ділила Його від них (Даниїл 7, 9, 10; Малахей 3. 2, 3), і промовив Чоловік на хмарі до окружающих Його ангелів: „Позбирайте бурян, полу і соломую тай киньте в огненне море”. Сейчас переді мною отворила ся бездонна пропасть, а з горла єї вибухли непроглядні тумани диму в суміш з огнем і оглушили мене шумом та тріскотом. І знов дав ся чути голос з уст Чоловіка на хмарі: „Зберіть мою пшеницю в засіки” (Малахей 4. 2.; Мат. 3. 12, і 18, 30; Лука 3. 17). Потім видів я, як многих людей підхоплено на хмари, (1. Солун 4. 13, 18), а я остав ся на землі, та хотів тоже сховати ся куди не будь но сидючий на хмарі Чоловік не спускав з мене очий; мої гріхи явили ся в моїй памяти а совість судила мене з кожної сторони. (Римл. 2. 14, 16), і я пробудив ся”.

Християнин: По щож ти бояв ся того видіння?

Чоловік: Тому, що я думав, що то день суду настав, а я не приготований. Найгірше настрашило мене те, що ангели підхопили много людей кругом мене а мене лишили. І що думаєте ви: побачити нараз таку пащу пекольної пропасти собі під но-

гами, а мали би ви совість неспокійну, котра судила би вас і Судія не спускав би з вас зору? І в лиці Судії бачили-бисьте невдоволенє!?

„І що думаєте ви, побачити таку пащу”.

Тогди сказав Товмач Христіянинови: „А що, розміркував ти добре над всім, що чув і бачив?”

Християнин: Так, пане, те все заставило мене мати повну надію і бояти ся.

Товмач: Добре, памятай все як слід, а оно тобі придасть ся в дорозі як добрий сторож і поратівник. Християнин пустив ся в дорогу, а Провідник випровадив його з тими словами: „Нехай не опустить тебе Утішитель, а веде дорогою до вічного щастя”. Християнин пішов з піснею на устах:

„Видів я щастє, видів я горе,
Видів я славу, і пекла море,
Радість огріла душу убогу,
Від страху впало серце в тривогу,
Тепер я буду в житю обачним
І Товмачеви на віки вдячним”.

ЯВА ІІІ.

А видів я у сні як Християнин ішов дорогою, а по обох боках здовж тої дороги стояли стіни, котрі звали ся Спасеніє (Ісаія 26, 1). Тою дорогою вже не йшов а таки біг наш Християнин, хотя тягар доскулював йому на хребті немало. Так біг він аж під одну гору, а на горі стояв Хрест. На боці від Хреста в долині був отворений гріб. Скоро Християнин опинив ся під Хрестом, сейчас пірвали ся на нім перевязки а тягар упав з його плечий тай покотив ся долі горою аж у гріб.

Від того часу не бачив я вже його тягару. Християнин учув себе свобідним легким; на лиці його проявила ся радість і він промовив: „Своім страданєм, дарував Він мені спокій, а смертю Сво-

„Тягар упав з його плечий”.

єю дав мені жите". Довго стояв Християнин, глядів на Хрест здивований, бо чудним було для него те, що на сам вид Хреста тягар пропав від не-

„Три Ангели”.

го. Він глядів і думав і знов глядів і знов думав аж доки слези вдячності не покотились долі лицем. (Захарія 12. 10). Зараз потім приступили до

него три ангели в сяєві і сказали: „Супокій тобі”. Перший сказав: „Відпускають ся тобі гріхи твої”. (Марко 2. 5). Другий здохмив з нього лахи і вбрав його в сьвяточну одежу. Третий назнаменував його чоло і подав йому звиток з печатію (Захарія 3. 4; Ефесянам 1. 13), кажучи: віддай се у небесній брамі і всі три відступили від нього. Християнин сказавши потрійне Слава, пішов хвалячи Бога піснею:

На плечах своїх гріхів тягар
Мусів я доси носити,
Я дармо мрів, що Закону Цар
Зможе го з мене здїймати.

Аж на сім місці, де Спас терпів,
Пірвались узи гріховні,
Тягар упав і скотивсь долів;
Тепер свобідний я вповні.

Благословені будуть во вік
Хрест, гріб і місця сі сьвяті;
Благословенний Той Чоловік,
Що то умер був на Хресті.

Я видїв у сні, як він пішов далі дорогою, аж гень у долині на бічній дорозі побачив він трех мужів твердим сном спячих. На ногах їх були кайдани. Один називав ся Наївний, другий Лінівий, а третій Зарозумілий.

Зауваживши їх Християнин, що сплять в такій невинності приступив ближше до них з наміренєм їх пробудити і закликав: „Чого розіспали ся ви

на сім місци, чи не розумієте, що тут опасно спати, не меньше опасно чим на верху корабельного щогла? (Причти Соломона. 23, 34). Під вами колише ся Мертве Море, бездонний пролив. Вставайте, йдїть геть! Єсли неможете таскати своїх кайданів, я поможу вам". Розповів їм тоже про того, що ходить немов рикаючий лев, та що они певно попадуть ся в його пащу. (1. Петра, 5, 8). Они видивили ся на нього і так очали відповідати: Наївний сказав: „Я не бачу тут небезпеки;" Лінивий сказав: „Я ще посплю трохи;" Зарозумілий сказав: „Пильнуй свого носа, не чужого проса." І положили ся знов до сну, а Християнин пішов своєю дорогою. Не покоїло його то, що ті люди, хотяй в такім поганім місци лежать, відкинули його добру раду і потрібну поміч. Ще не передумав добре про трех негодяїв, аж тут по лівій стороні дороги два люди перескочили стїну на дорогу і прямували до него. Один називав ся Формалїст, (се такий чоловік, що хоче спасти себе обрядами), а другий Лицемір (Гіпокрит), таї зайшли з ним в розмову.

Християнин: Відки йдете, панове, та куди Бог провадить?

Формалїст і Лицемір: Ми родили ся в селі Пустій Славі, а йдемо на Гору Сїон отримати славу.

Християнин: Чому ви не вїйшли на сю дорогу тою брамою, що стоїть при вході? Чи не знаєте, що писано є: „Хто не входить дверима а перелазить де інде, той злодій і розбійник? (Іван 10, 1).

Формалїст і Лицемір: „Ми чули що є брама, ко-

трою можна входити на сю дорогу, але наші краєни казали, що туди за далеко обходити, они все ходять сюди на вправоць тай нам порадили, що

„Формаліст”.

лутше піти і перескочити тут через стїну, чим обходити хто знає куда”.

Христїянин: А не думаєте ви, що то буде грїхом, виминати ся з Божою волею тай на перекір

Йому іти не тою дорогою, котру Він відкрив?

Формаліст і Лицемір: Не турбуйте ся тим, паночку, сюди ходили наші діди і прадіди, маємо на се докази. Они мали в уживаню сю дорогу від тисячі літ, а що ми ходимо нею аж до тепер, то найбільше тому, аби не занехати прадідного звичаю.

Християнин: „Але не вистарчить се вам на оборону перед судом”.

Формаліст і Лицемір: „Го, го, або то ще за мало мати доводи, що від тисячі літ було нашим звичаєм і тепер є ходити сюди, царський судія не годен того знегувати; а ще й те маєм ми за собою, що: Хиба тут є яка ріжниця, котрою дорогою ми зайшли. Коли ми тут, то тут. Гадаємо, що ти ввійшов сюди кріз браму, а ми перескочили через вал, ну і ти і ми зійшли ся тут на однім місци”.

Християнин: Я ішов після мого пана приписів, а ви після своїх звичаїв. Вас вже назвав Господь злодіями і тому я сумніваю ся, чи зможете ви оправдати ся перед судією в послідний день. Ви прийшли тут дорогою, котру самі собі вибрали і гадаю, що й вийдете звідси своєю дорогою без Божого милосердія.

На сю увагу Християнина не найшли они відповіді, лише сказали, аби він собою журился. Видів я, як они пішли дальше дорогою не надто радо розмовляючи між собою. Що до законів і прадідних звичаїв говорили они Християнинови, ми без сумніву обовязані точно сповняти їх тай ти повинен. „Ми не бачимо, сказали они, ріжниці між

нами а тобою. Хиба, що твій жупан інакший як наші, тай сей ти певно дістав від когось зі своїх приятелів, аби покрити наготу”.

Християнин: Ділами закона і обрядами ви не

„Лицемір”.

оправдаєте ся. (Гал. 2, 16), наколи не прийшлись-те сюда брамою, а що до сього жупана скажу вам, що дав мені його пан того місця до котрого йду, на те, аби я, як ви зауважали, покритв свою наготу.

Я прийняв сей дар яко доказ його ласки для мене, бо крім лахмітя, не було нічого на моїй спині. А радує мене єще то, що як прийду до брами міста, пан зараз пізнає мене по сїм жупані. Він дав мені за дармо сей жупан таки тогди, коли зняв з мене лахмітя. Тогди зробив він мені знак на чолі, котрого ви до те~~ш~~ер не зауважили, зараз по тїм як повалив ся з мене тягар. А ще одно вам скажу: Він дав мені звиток паперу з печатію аби я, мав що читати в дорозі і наказав, аби я вручив сей звиток при вході до небесної брами, бо інакше не пропустять мене до середини. На сю мову не відповідали йому, лише поглядали один на другого і посьміхали ся. Потім видів я, що йшли они дальше супокійно, но Християнин випередив їх і часом похмуривши лице думав, а часом прочитував стрічки на дарованім звітку по чім на лиці його являла ся радість.

Видів я як прийшли они під гору, що звала ся Труд, а під нею було жерело. Вузка доріжка вела прямо через верх стрімкої гори, а по боках на ліво й на право по під горою вели другі дві дороги.

Права доріжка звала ся назвою гори, Труд.

Християнин приступив до жерела, покріпив ся водою, (Ісаія 49, 10, 12) почім пустив ся сьміло стежиною на гору зі словами:

„Хоч гора висока, я постановив
Вийти і стати на ній;
Як доси Труд волі мої не зломив
То і тепер не зломить їй.

Знаю, що дорога лише ся веде
К' дому Спаса могого,
Нехайже і Труд сей, хоч який буде,
Не спинить мя від нього.

Лутше, хотяй трудом, всегда чесно жить,
Чим брехнею войовать,
Прямо без облуди Господу служить,
За те славу відобрать”.

Другі два тоже прийшли аж під гору, но коли побачили, що гора стрімка і висока, та що поза гору вели дві иньші дороги, котрі по їх думці за горою мусіли знов зійти ся на стежці, по якій мчав ся Християнин, проте рішили ся піти бічними дорогами. Одна з бічних доріг звала ся Небезпека, а друга Погуба. Один з них пішов Небезпекою, котра завела його в великий ліс, а другий пішов Погубою, що впровадила його в темні гори, де він піткнувши ся упав, тай більше не встав.

Я глядів на Християнина, як він мчав ся на гору. Зразу підбігав, потім ішов поволи, врешті рачкував, бо стежка що раз була стрімкійша. Десь в половині дороги посеред гори, стояла гарна колиба, збудована властителем гори навмисне, аби утомлені подорожні могли припочати. Тут дорачкував наш Християнин і сів собі на спочинок, витягнув з запазухи звиток і успокоїв змучене тіло вигідним читанєм. Час від часу поглядав на жупан, котрий дістав під Хрестом тай любовав ся ним. При такім ділі проминула не довга хвиля, він здрімав ся а врешті кріпко заснув і спав май-

ПУТЬ БОГОМОЛЦЯ.

„Врешті рачкував”.

же до вечера. Звиток випав йому з руки. Перед заходом сонця прийшов хтось до него, пробудив і сказав: „Іди лїнвий до мурашки, приглянь ся єї роботі і навчись розуму”. (Приповістки Солом. 6,6). Христїянин нараз зірвав ся на рівні ноги і скорою ходою пустив ся д' горі, аж опинив ся на єї верху. Став віддихнути і побачив наперед себе двох людей, що бігли дуже скоро. Один звав ся Боягуз, а другий Маловір. Христїянин закликав: „Куди мчетесь, панове, не туди вам дорога”. Боягуз відповів: „Ми йшли до міста Сїону і трафили на таке місце що най Бог криє відважитись туди піти”. „Так є”, підхопив Маловір. „Он там недалеко загородили нам дорогу два льви. Не придивляли ся ми, сплять они, чи ходять, но щастє що незапримітили они нас, бо певно тепер уже лежалиби ми пїрвані на кусні”.

Христїянин: „Ще й мене настрашили ви своєю новиною. Кудиж мені ухилити ся від них. Вернув би я до дому, та там жде мене сїрчаний огонь. А колиб якось дістав ся до небесного міста, там певно був би я безпечний. Мушу йти дальше. Вернути мені назад, там неминуча смерть моя, а йти дальше маю страх перед смертю, но за нею є вічне житє. Таки піду дальше”. Маловір і Боягуз пустили ся бігцем в долину, а Христїянин пішов своєю дорогою. Роздумуючи над тим, що чув від сих людей, сягнув за пазуху по звиток, аби розірвати думку читанєм, обмацав себе кругом і не найшов. Тяжка журба обхопила його ум так, що зразу не знав що робити. Без звитка нічого йому бу-

„Боягуз”.

ло пускати ся в дальшу дорогу, не мав при собі розради і хотяй би дістав ся до небесного міста, там його без звитка не пустять. Бив ся з думками що має почати, нарешті пригадав собі на свій сон в колибі, клякнув на коліна і молив ся горячо, аби Господь простив йому нерозумний вчинок встав і пішов шукати звитка. Хто годен уявити собі невдоволенє яке мучило серце Християнина в тій хвилі. Часом вздыхав він тяжко, часом плакав, а часом докоряв собі за свій нерозум, що заспав на місци, котре призначене лише на короткий спочинок. Ступав осторожно оглядаючись, на одну то на другу сторону в долину ведучої стежки. Чи не згубив він де по дорозі свого звитка? Здалека побачив ту колибу, в котрій заспав і на вид її ще гірше розпечалив ся. В його умі ще більше скріпилось пізнанє злих наслідків довгого сну. Негодяй я великий, казав до себе, по що мені було спати в білий день. (1. Солун. 5. 6—8; Откр. 2. 4, 5). „По що спати мені було серед несподіваних кругом небезпек. По що догаджати було тілови, та стеречи його від труду, на тім місци, котре властитель гори построїв і назначив лише за для короткого відпочинку і покріплення духа. Кілько разів я ступив за дармо. Так ступав Израїл, коли за гріхи завернув його Бог назад до Червоного Моря, по що мені було докладати даремного сього труду, тай приобріти собі тільки душевного болю, коли я міг тепер іти дальше з повним вдоволенєм. Тепер мушу переходити сей кусень дороги три рази замість одного разу. Ніч за-

„Маловір”.

падає, невжеж тут мені ночувати! о, коби я був не спав!" Прийшов до колиби, сів на хвилю і плакав, а як з волі Провидінія поглянув під лавку, побачив свій звиток, підхопив дрожачими руками і вложив за пазуху. І хто годен висказати його радість, коли відшукав свій звиток! Бо той звиток був сторожем його життя, доказом його дороги і свідощвом при вступі до бажаного неба. Вложивши звиток за пазуху, подякував Господу за Його поміч і з радістю та сльозами на зінцях пустив ся знов в дорогу. Ох, як жваво він тепер мчав ся на гору! Та нім впинив ся на верху, сонце вже зайшло і він знов почав нарікати на свій сон, проговорюючи до себе: „О, грішний сне, через тебе ніч захалує мене в дорозі, мушу мчати на перед без сонічного світла. Темнота зараз покриє мою стежку і мушу слухати реву страшних звірів, сказав Християнин сам до себе: Пригадав собі на згадку про льви від Боягуза і Маловіра, та як они оба тікали від тих лютих царів пустині. Тогди сказав Християнин сам до себе: „Льви чатують на свій добуток лише в ночі, і скоро они закрміть мене, то якже мені ухилити ся від їх паці в темряві, як утечи від них, та не стати ся їх поживою!" Коли в страху, з розбитими думками ступав він стежкою, нараз піднявши очи побачив одалік палату, що стояла на горбку при самій дорозі; а звала ся она Прекрасна. Я видів у сні як він поспішив, в напрямі тої палати надіючись, що там переночує; но не много пробіг аж опинив ся на вузенькій стежці. Недалеко вже вартівні, дивлячись

„Льви були привязані.”

перед себе в темряву побачив перед собою дві сірі плями. Були то два льви, про котрих Боягуз і Маловір йому оповіли. Льви були привязані но він не бачив ланців. Він перестрашився і став подумавши собі: Мушу вернути ся, бо тут напевно не мине мене смерть. В тій хвили зі сторожні почув голос Сторожа: „Стій, чи справді у тебе так мало сили. Не бій ся львів, они привязані, стоять там на те, аби випробовати у кого кілька віри, а хто цілком немає єї. Держи ся середини стежки а нічого тобі не стане ся”. Я видів як він ступав поміжи льви і будучи у страху перед смертю, точно держав ся поради Сторожа. Льви ревіли, но ні один з них не досягнув його. Коли Християнин проминув львів плеснув з радости в долоні і пішов до брами. „Пане”, сказав він до Сторожа, „що се за дім? Міг би я тут переночувати?”

Сторож відповів: „Властитель сеї гори побудовав тут дім задля вигоди і охорони подорожних”. Розпитав його Сторож, звідки він та куди йде. Християнин відповів: Іду з міста Погибелі на гору Сіон, але, що в дорозі захопила мене ніч, я рад би в вас заночувати.

Сторож: Як зовете ся?

Християнин: Моє імя Християнин, але давніше називав ся я Безбожник, походжу з покоління Яфета, (1. Книг. Мойс. 9. 27) котрому Бог совітує жити в наметі Сема.

Сторож: Але чому так пізно приходите? Се темна ніч.

Християнин: Я був би давно прийшов сюди, але

негодяй з мене, розгостив ся в колибі за сим верхом тай заспав. Мимо того я ще бувби не так дуже спізнив я, колиб не згубив був свого свідоц-

„Сторож”.

тва, за котрим мусів я вертати з верха гори аж до колиби. Прикро мені було тратити час, та не було иньшої ради, і от чому я так пізно тут прийшов.

Сторож: Гаразд, я покличу одну з дівиць сеї палати і наколи ваша бесіда подобає ся їй, то она заведе вас на спочинок до одної з тутешних сім'ї після правил сього дому.

Сторож ударив в дзвінок, а з дверей палати вийшла поважна, хороша панночка, котра звала ся Мудрість і запитала по що ю кличуть.

Сторож відповів: „Сеї чоловік іде з міста Погибелі на гору Сіон, але, що він змучений і нічого тут попала, радби тутки заночувати. Я сказав йому, що закличу вас, а ви по розмові з ним приймете його, єсли годить ся він звичаям сього дому”. Она запитала Христіянина звідки він та куди йде. Він відповів. Запитала тоже, куди він прийшов на ту дорогу. Він відповів. Она питала, що йому в дорозі трафляло ся. Він відповів. Врешті запитала про його назвище. Він сказав: „То його імя Христіянин, і бажає тут переночувати, бо як довідав ся, що властитель сеї гори побудовав сеї дім умисне задля вигоди і приюту подорожним”. Она усміхнула ся, но роса блиснула в єї очах і по хвилі сказала: Пощдїть хвилину, а покличу ще зо двох з нашої родини і порадим ся як має бути. Побігла і за хвилю викликала до розмови Розвагу*), Побожність і Щирість, котрі переговарили з ним не богаю, запросили його до середини тай завели в сьві глицю межі сімю. Тут ціла родина повитала його словами: „Війди Богом благословений мужу, дім сеї збудовав властитель сеї

*) Раду.

гори на приют таким подорожним". Він вічливо поклонився і вступив до сьвітлиці. Як увійшов і сів, подали йому напитек і розмовляли з ним аж до вечері. Випитували його про різні подробиці, аж врешті Побожність, Розвага і Щирість завели з ним поважну розмову.

Побожність: Чоловіче добрий, коли вже полюбили ми тебе, тай прийняли до себе в гостину, розкажи нам про все, що приключилося тобі в дорозі.

Християнин: З радістю сповню вашу волю; тішуся, що ви знаходитеся в добрім розположеню.

Побожність: Длячого ви постановили собі жити на вандрівці?

Християнин: Дивний звук бренив в моїх ушах на рідній землі, і він вигнав мене от так блукати ся. Я чув, що захопить мене там день погибелі, наколи не піду геть.

Побожність: Якжеж оно так склалося, що ви пішли як раз сею дорогою?

Християнин: Се була Божа воля, бо, тогди коли мучив мене страх перед погибелю а я не знав куди тікати, на щастє прийшов до мене чоловік і застав мене в плачу і трепеті. Звав ся він Евангелист. Він справив мене до вузької брами, про котру я ніколи не довідавби ся самий. Звідти дістав ся я просто аж до сього дому.

Побожність: Чи йшли ви по при хату провідника (Товмача)?

Християнин: Так, я ішов, повернув до хати і видів там багато річий про котрі не забуду, доки жити буду, а особливо про три річи:

Перша річ се то, як Христос на перекір сатані скріпляє свою благодать в серці чоловіка; друга, як чоловік потонувший в гріхах, полишив за собою всяку надію на милосердіє Боже, а трета, сон того чоловіка, що думав про судний день.

Побожність: Чи так? і ви вислухали його оповідання про сон?

Християнин: Так, на мою думку той сон був страшний. Мені прикро було слухати його оповідання, но я дуже радий, що вислухав.

Побожність: Може ще що бачили в домі Провідника?

Християнин: А вжеж, він повів мене до красної палати тай показав убраних в золото людей. Я бачив там, як відважний чоловік пробив собі дорогу поміж узброєних вартових, що не пускали його до середини, і як у палаті одержав він виграний вінець слави. Все те так мене заінтересовало, що я радби був прожити там хоч один рік, та знав я свій обовязок, що мушу іти дальше.

Побожність: А що бачили ви ідучи дальше?

Християнин: Що бачив? О, скоро відійшов кусник дороги, зараз побачив я Одного (так я в думках його видів), що окровавлений висів на дереві і скоро побачив я Його, зараз упав з мене тягар, бо маєте знати, що я стогнав під дуже тяжким тягаром, але тої хвилі він упав з мене. Мені стало дуже дивно, бо ще ніколи не знадобив ся мені такий случай. Я стояв тай дивив ся на дерево, бож не міг не дивити ся, а в тім три ясно-крилі приступили до мене. Один осьвідчив мені, що гріхи

мої прощені, другий здохнув з мене лахи і одягнув в сей цвѣтистий жупан, що ось бачите на мнї, а третій позначив мене на чолї і дарував менї сей звиток з печатю, (при сих словах виняв Христїянин з запазухи звиток).

Побожність: Але ви ще щось мусїли бачити, правда?

Христїянин: Що було лїпшого проте я вже вам розказав, но я видїв дещо бїльше, а іменно: Трох мужїв, Наївного, Лїнивого і Зарозумїлого, що спали при дорозї в желїза закуті. Чи думаєте, що мїг я їх пробудити? Видїв я тоже Формалїста і Лицемира як перескочили через вал, тай казали, що йдуть на Сїон. Сї два мужї десь пропали, як се я проговорював їм на перед, но они не вірили моїм словам. Над усї бїди дала ся менї в знаки дорога на сю гору і перехїд помежи львами. Правду кажучи, коли би добряга Сторож не стояв при брамї, то я мабуть вернув би ся був назад, але тепер благодарю Бога за те, що нахожджусь мїж вами і дякую вам за приют. Тогди Розвага уважала потрібним ставити Христїянинови питаня і послухати його вїдповїдїй.

Розвага: Яка ваша гадка про родиме мїсто?

Христїянин: Дуже лиха, сором менї вїдповїдати вам на се питанє. Коли я мїгби хоть трохи подумати що доброго про рїдне мїсто, я був би вернув ся до мїв. Но я рїшучо бажаю поселити ся в лутшїм мїсци, се є в небеснїм (Євр. 11. 15, 16).

Розвага: Чи нема там чого, за чим би ви жалували?

Християнин: Є, но все те стоїть проти мої волі; особливо пригадують ся мені веселі гостини та иньші тілесні вдоволення, котрими мої краєни і я самий часто впивали ся. Тепер спомини про все те разять мою душу і я рад би про них не думати, а був бим дуже вдоволений. Но лихо в тім, що коли хочу робити добре переді мною лежить лихо. (Римл. 7. 15—21).

Розвага: Чи зміркували ви коли, що спомини про давні часи, часами заумирають в вас, а часом відживають?

Християнин: Так, але рідше заумирають, бо я мав, бувало, золоті часи. Тілесного вдоволення годі забути.

Розвага: Чи пригадуєте собі хвилі, в яких пропадає від вас всяка грижа?

Християнин: Так, таке чуте являє ся в мині тогди, коли подумаю про Хрест, і коли гляну на сей цвітистий жупан, коли читаю сей звиток, що ношу за пазухою і коли завзято думаю про ціль своєї дороги.

Розвага: А щож пре вас конечно піти на гору Сіон?

Християнин: Маю надію бачити там живого Того, хто мертвий висів на хресті, і там сподію ся позбути всіх згадок і лиха, котрі до днесь морочать мою душу; кажуть, що там нема смерти. (Ісаія 25, 8; Откр. 21, 4.), там поселю ся в товаристві яке я найдужше полюбив. Направду кажу вам, що я полюбив Його за те, що він зняв з мене тягар. Тепер мучить мене внутренна недуга. Я радо хо-

тів би вже бути там, де нема смерти і жити в товаристві небесного хору, чути пісню:

СВЯТИЙ, СВЯТИЙ, СВЯТИЙ!

Тогди промовила Щирість до Христіянина: „Чи маєте жінку і діти?”

Христіянин: Маю жінку і четверо діточок.

Щирість: І чому ж ви не забрали їх з собою?

Христіянин заплакав і сказав: „Ой як рад би я був взяти їх з собою, та они всі як одно противні були моему наміреню”.

Щирість: Чому ж ви не поговорили з ними як слід, тай не переконали їх, що в родиннім місті мусить постигнути їх гірка погибель?

Христіянин: Я говорив; розказував їм про все, що Господь в тій справі об'явив мені, но они всі висьміяли мене і не повірили моїм словам. (І. Книга Мойс. 19, 14).

Щирість: Чи просили ви Бога, аби благословив ваші слова, нім промовляли до них?

Христіянин: Так, цілим серцем молив ся, бо треба вам знати, що жінка і діти були для мене наймилійшими.

Щирість: Чи оповідали їм про свою журбу, і страх перед погібелію? — бо гадаю, ви добре виділи тую погібель?

Христіянин: Чи раз я оповідав. Они бачили мій страх і нетерпеливість в моїх слезах і трепеті; знали що я бояв ся суду, котрий висів над нашою головою, но всего того було за мало, аби розбудити їх байдужність.

Щирість: А коли они самі запитають себе чому

не пішли з вами, то яку дадуть собі відповідь?

Християнин: Жінка скаже, що бояла ся покинути сей сьвіт, а діти, як звичайно діти, скажуть, що перешкодили їм марні діточі забави. Оно, хоч що мені робити було, то все я самий мусів пустити ся в дорогу.

Щирість: Але чиж ви, так сказавши, вашим давним ледачим житєм, не стали причиною їх неохоти до подорожи з вами?

Християнин: Може й таке, я не могу совістно сказати, аби моє попередне жите не стало причиною їх маловажності справи. Я знаю се, що чоловік часом чесною розмовою може більше доброго зділати, чим уживаючи міцних аргументів і дорад, а особливо в таких інтересах де розходить ся о добро других. Можу сказати, що в моім житю стеріг ся я дуже, аби не дати згіршеня своїй родині та аби не стати причиною їх боязни до подорожи. Они часто говорили між собою, що я добре робив, коли відмовляв собі всяких приятностей за для них. Скажу навіть те, що коли они брали собі з мене примір, то ніколи не був він лихий, бо я всегда був дуже осторожним, аби неображати Бога лихими ділами та не доганяти ближним.

Щирість: Се добре. Каїн незлюбив свого брата, бо мав за собою лихі діла а діла брата його були праведні, (1. Івана 3, 12). і если жінка ваша і діти ненавиділи вас за добрі діла, так тим показали они свою відхильність від добрих діл. Ви звільнили свою душу від крови. (Езек. 3, 19).

Тепер бачив я у сні їх розмову аж до вечері. Ко-

ли накрито стіл і наставлено тучну поживу та дороге вино усі засіли кругом стола тай розмавляли про нікого більше як лише про Пана тої гори а іменно про те, що Він колись зділав для чого Він се і те зділав, для чого побудовав той дім і тим подібне. А з цілої їх розмови я довідався, що той Пан був великий воєвода, і завзято воював і рубав того, котрий є царез смерти. (Євр. 2, 14). Однак не без опасности для себе воював Він за що полюбив я Його тим дужше. Бо, як казали они і як Християнин думав, Він воював проливши много своєї крові.

Славу і честь надає Йому не лише саме діло воєвнаня, але й те що воював Він з чистої любови для сього краю. Крім того я чув, як дехто з родини говорив, що бачив ся з Ним лично і бесідував вже потім як Він умер на хресті, навіть наводили між собою деякі слова, що чули з Його уст, доказували, що не було й нема під сонцем другого чоловіка, котрий би так сприяв подорожним як Він.

За примір Його любови ставили они хочби й те, що Він вирік ся всякої слави задля того, аби бідних учинити славними. Говорили між собою, що чули як Він розказував, що сам проживає на горах Сіону. Розказували, що Він поробив князями многих мандрівників мимо того, що вони походили з найнижшого стану. Він підняв їх з пороуху. (2. Сам. 2, 8; Псал. 113, 7). Розмова велась між ними до пізної ночі, а помолившись Богу пішли они на спочинок. Подорожного умістили на горі в великій кватирі в котрій від всхода сонця стояло отвором

вікно. Кватиря звала ся Супокій. Він спочив у ній аж до ранка. Пробудившись прославив Бога пісню:

Де я, де я? — що значить се:
Чи опіка подорожним,
Чи простив мені Господь все
І став я сином Господним!

Рано всі повставали; а побесідовавши з собою, знова сказали йому, аби не покидав їх доти, доки не покажуть йому дивних річий, що суть власностию того дому. Вперед повели його до комнати, де лежали старинні письма, в котрих, о скілько пригадую собі зі сну, найшли і показали йому родовід Пана тої Гори а там написано було, що Пан став Сином Предвічного перед всіми віками. Там тоже стояли записані Його діла і імена многих соть людей, котрих Він покликав собі на службу та поселив їх в таку країну, де ні час, ні зміна природи не в силі їх погубити.

Потім прочитали йому деякі нотатки про важні діла Його слуг: — як то вони покорили горді цісарства, творили правду, одержали обіцяну ласку, замикали львам пащі, гасили лютість огню, не піддавали ся вістрю мечів, зі слабих ставали кріпкими, були героями в борбах і проганяли ворожі війська. (Євр. 11—33, 34).

Потім знова прочитали йому иньші письма, в котрих стояло записано, як їхній Господь бажає прийняти до своєї ласки кождісеньку людину хотяй би в минувшині хоч як лихі діла творила на-

проти́в Його особи і Його закону. Там то́же було́ мно́го иньши́х істо́рій про сла́вні події, про все, чо́го Хри́стіянин ба́жав знати; про да́внину і те́перішність, про проро́цтва, котрі вже сповни́лись і про ті, що ма́ють сповни́ти ся для сла́ви подо́рожним і на по́гибіль воро́гам.

Друго́го дня по́провали́ли його́ до скла́ду збро́ї і по́казали йому́ усі́ прилади́, які Па́н Го́ри при́дбав для по́мочи подо́рожним: мечі́, за́щити, шело́ми, ста́леву оді́жь (па́нцирі) і са́поги, котрі ні́коли не ни́щать ся. А бу́ло там то́ї збро́ї у́брати та́ку си́лу лю́дей, як з́вїзд на не́бі.

Они́ по́казали йому́ дея́кі зна́ряди, котри́ми Бо́жі слуги́ тво́рили чу́да. По́казали па́лицю Мо́йсея; мо́лот і гві́зд, котри́м Яель у́бив Си́зера; зба́ни, тру́би і смо́лоскипи, котри́ми Ге́деон про́гнав а́рмію Ми́діяну. По́казали йому́ то́же що́ку на ко́трій Са́мсон по́казав мо́гучість си́ли. Они́ по́казали йому́ пра́щу і ка́менець, котри́ми Да́вид у́бив Го́ліята з Га́фти; меч, котри́м Госпо́дь у́бе Чоло́віка Грі́ха, в де́нь, ко́ли той підні́ме ся на гра́біж. Они́ по́казали йому́ мно́го зна́менитих рі́чий, котри́ми Хри́стіянин не мі́г начудо́ватись. По́ тім пі́йшли зно́ва спочи́ти.

Ба́чив я да́льше у́ сні́, як на дру́гий де́нь ра́но він вста́в і зби́рав ся в до́рогу, но́ они́ за́держали́ його́ на но́во аж до слі́дуючо́го де́ня: сказа́ли, що́ на́коли розви́днить ся до́бре они́ по́кажуть йому́ Пре́красні Го́ри, котри́ми він, пі́сля їх слі́в, не ма́ло начудо́ує ся, бо́ они́ су́ть бли́зше до ба́жаного не́ба, чим їх ді́м. Він рі́шив оста́ти ся з ни́ми.

Коли сонце осьвітило сьвіт, они повели його на кривлю свого дому і веліли глянути в полудневу сторону. Він поглянув і, о диво! в далечині побачив прекрасну країну, покриту зеленю гаїв, виноградів, ріжнородних садів та красотою цьвітів; були там жерела і фонтани, а все те манило зір красотою. (Ісаія 33—16, 17). Він запитав ся про назву тої країни; на те відповіли они що то є Край Емануїла, „та що слобідно зайти туди кождому подорожному і розгостити ся так як би й тут на сій горі. А коли прийдете там, казали они, то звідти побачите браму Небесного Міста і стрітите вівчарів, що домують в тих сторонах”.

ЯВА IV.

Тепер він рішив ся відійти і они не спиняли його, но перше сказали: ходім знова до складу збруї — і пійшли; а там убрали його у сталеву збрую від ніг до голови. Було то знаком, що в дорозі може трафити ся лихо, з котрим треба буде воювати. Так зібраний вийшов він зі своїми приятельками аж до брами а там запитав сторожа чи не бачив кого прохожого. Сторож відповів, що бачив.

Християнин: Чи пізнавали ви його?

Сторож: Я питав його про імя, а він відповів, що зове ся Віруючий.

Християнин: О! то він? я його знаю, то мій краян, з рідного мого міста. Чи далеко вже відійшов він, думаєте?

Сторож: Гадаю, що мабуть буде вже на долині.

Християнин: Гарзд, чоловіче добрий, будьте здорові, нехай Господь пішле вам всего добра за щирість яку ви для мене вчинили.

І пустив ся іти, но Практика Житя, Щирість і Розвага постановили підвести його аж на долину.

Ідучи дорогою розмовляли з собою про звичайні річі, но коли опинили ся над стреміною гори Християнин сказав: „Прикро було лізти на гору, но з гори, як бачу, ще тяжше буде, тут небезпечна стежка”. „Се правда”, сказала Розвага, „чоловікови дуже тяжко ступати в долину Покори і не повалити ся з дороги, тому умисно пійшли ми з вами, щоби попровадити вас аж на долину”.

Він ступав в долину дуже обережно і таки посунув ся раз, чи два.

І видів я як відвели они його аж на долину; тогди дали йому бохонець хліба, фляшку вина і китицю винограду тай так пустили в дальшу дорогу.

Дані Богом Приятелі
Потішають в горя хвилі.
Коли хочеш чесно жити
І покусу побідити,
Мусиш мати їхню зброю,
Воювати з сатаною.

Но в долині Покори бідному Християнинови не легко було пильновати своєї дороги. Заледве відийшов кусник дороги а вже запримітив лютого ворога, що чвалав долиною йому на стрічу. Був то Князь Темряви (Сатана). Християнин побояв ся його, почав бороти ся з гадками, чи йти дальше,

чи вернути ся назад. Але, розваживши що не має на плечах сталеві плити і ворожа стріла може убити його коли би втікав, постановив не уступи-

„Князь Тьми (Аполіон)”.

ти з дороги. „Не уступлю”, говорив він до себе, „тут не маю иншого діла як лише берегти свого життя. Не уступлю!”

І пішов наперед аж стрітив ся око в око з Князем Тьми. Був то страшний дивовид, одягнений в рибячу луску, котрою чванив ся; мав крила дракона, медвежі ноги а з утроби його бухав дим і полумінь, а паща його була немов паща льва.

Коли підходив до Христіянина глянув на нього зловіщим оком і так почав говорити:

Князь Тьми: Звідки ти, і куди пустив ся?

Христіянин: Походжу з Міста Погибелі, котра є місцем всякого лиха а іду до Міста Сіону.

Князь Тьми: По твоїх словах я певний, що ти є одним з моїх підданих; Со ціла та країна є моя а я є князем і богом для неї. Як се могло бути, що ти утік від свого царя? — коли ти так поступив лише для того, аби більше прислужити ся мені, то гаразд, но коли за для иньших причин то я одним ударом повалю тебе на землю.

Христіянин: Справді я родив ся у твоїй державі, но служити тобі було за тяжко, а з платні, яку ти даєш, не може чоловік жити; бо платою за гріх є смерть (Рим. 6—23); тому коли я доріс до мужеского віку, я, як і кождей розважний чоловік, подумав, що можу обійти ся без твоєї служби.

Князь Тьми: Нема на сьвітї царя, щоб так легко випускав своїх підданих і я не легко утрачу тебе; но позаяк ти нарікаєш на службу і платню у мене, будь вдоволений і вертай назад а я прирікаю дати тобі те, що найліпше найде ся у моїм царстві.

Христіянин: Бачиш, я наймив ся служити иньшому Панови, тому, що то Він є Царем над царя-

ми і як-же я можу через твої погрози вертати до тебе?

Князь Тьми: Тут поступив ти після пословиці що „виміняв шкіру за ременець”, зле за гірше, так буває з кождим, хто Йому служив, но ніхто не годен у Нього видержати; скоро спроневірять ся в Його службі, вертає знова до мене. І ти так зроби а все буде гаразд.

Християнин: Я кріпко увіровав у Нього і заприсяг бути Йому підданим; і якжеж можу я вертати на службу тобі і уникнути шибениці за зраду.

Князь Тьми: Те саме учинив ти для мене, а однак я готов дарувати тобі все, скоро лише повернеш.

Християнин: Те, що я обіцяв тобі, була марниця, а до того я знаю, що Цар, під котрого прапором я тепер стою, може охоронити мене від твоєї пімсти і простити мені всю мою провину. І, слухай проклятий губителю! — сказати правду, я таки люблю служити Йому; люблю його плату, слуг правління, товариство і країну лутше чим все твоє, тому перестань кусити мене своїми дорадами; я служу Йому і буду ступати слідами, котрими він мені велів.

Князь Тьми: Розваж но ти холоднокровно, яке горе нераз єще здибле тебе на сій дорозі. Ти знаєш, що майже всі Його слуги погано покінчили своє жите лише тому, що воювали против мене і не пильновали моїх стежок. Кілько з них погинуло поганою смертю! а ти єще уважаєш, будьто-би Його служба була лутша від моєї. Розваж, що він

ніколи не прийшов на поміч мученим своїм слугам, аби увільнити їх від поганої смерти; но я, — я не одного свого слугу увільнив від смерти як не силою то циганьством; про се посвідчить тобі цілий сьвіт. І тобі в потребі я поможу.

Християнин: Лиха, котрі зсилає Він на своїх слуг, суть лише пробами Його любови; Він досвідчує їх, чи витревають они в Його службі до кінця. А що до поганої їх смерти, про котру говориш, скажу, що така смерть є для них радостію і славою, бо они не дбають о визволенє від такої смерти; она є для них переходом до життя вічного, вічної слави, котру получать в день приходу Царя серед триумфу ангелів.

Князь Тьми: Але-ж ти вже спроневірив ся в Його службі і як можеш надіяти ся на нагороду від Нього?

Християнин: Скажи, Князю Тьми, коли я спроневірив ся Йому?

Князь Тьми: Ти не був вірним Йому вже на самім початку твоєї дороги, тогда, коли мало не втопив ся у Багні Розпуки. Ти мильним способом хотів позбутися свого тягару, котрий повинен був нести просто, аж доки Цар сам не зняв би його з тебе. Ти попав у грішний сон і загубив був необхідному річ. Тобі мало що хибувало, абись був вернув ся назад, коли побачив лєви. А коли оповідаєш мені про свою подорож та про все що чув і бачив у тебе на думці гонори та слава, котрі сподіваєш ся дістати за свою службу.

Християнин: Се все правда, і ще більше є тако-

го, про що ти не згадав, но Цар, котрому я служу і котрого я славлю є милосерний; Він простить мені всі мої провини. Та скажу тобі що всякого зла я набрав ся у твоїм царстві; там просяк я лихом і стогнав в його обіймах; я жалів, чому став ся рабом зла. За те получив я прощенє від свого Царя.

Князь Тьми: Князь Тьми провалив ся страшним гнівом кажучи: „Я є ворогом твого Пана, ненавижду Його лица, Його прав і людей; я виступив тут на те, аби тебе завернути!”

Християнин: Князю Тьми, уважай, що чиниш. бо я стою на дорозі свого Пана, в дорозі сьвятости, тож пантруй ти себе.

Тогда Князь Тьми роспростер крила поперек дороги і сказав: „В таких як ся справах я не маю боя, будь готовим на смерть; клянусь підземним своїм адом, що не вийдеш звідси живим. Тут вижену з тебе твою душу!” Мо сих словах кинув він горіючою списою прямо у грудь Християнина, но сей маючи в руці зациту відбив єї в сторону і так проминув перший удар.

Тогда Християнин випрямив ся до борби, бо зрозумів що пора не легковажити справи а Князь Тьми кинув ся на нього з цілою силою обкидаючи його стрілами мов градом. Християнин відбивав що сили удар за ударом, но таки Князь Тьми задав йому три рани: одну в голову, другу в руку а третю в ногу. Діставши ті рани, Християнин подав ся трохи назад. Князь Тьми нападав на нього цораз сильнійше, но Християнин зібравши знова всі свої сили воював так хоробро, як лише змагав.

Ся борба тревала пів дня. Християнин утомив ся страшенно; бо треба знати що уплив крови з ран ослабляв його щораз більше.

Тогди Князь Тьми, запримітивши добру нагоду, прискочив близько до Християнина і хопив ся з ним на ручну борбу та кинув ним об землю, причім випав меч з руки Християнина. „Тепер я тебе маю!” промовив Князь Тьми і мало що не роздусив його. Християнин побачив над собою неминучу смерть, но надії не втратив, і, видно така була Божа воля, що коли Князь Тьми намірив ся подати йому смертельний удар, Християнин мимоволі досягнув свій меч а пробиваючи ворога сказав: „О, не тіш ся моїм горем, мій вороже! хоч і впаду я то знов устану”. (Мих. 7—8). По сім повалив ворога ударом свого меча. Християнин переконав ся, „що ніяка сила не може його побідити, бо з ним любов Божа, що в Христі Ісусі, Господі Його. (Рим. 8—37, 39; Яков. 4—7).

Князь Тьми відпочив, і простерши свої крила утік від Християнина і сей не бачив його більше.

Хто не бачив і не чув тої борби, не може уявити собі плачу і рику яким залунав Князь Тьми, коли утікав від Християнина. Він ревів голосом дракона. А з другої знов сторони той стогін і віддих який добував ся із грудий Християнина! Я не бачив, щоб він хоч раз поглянув веселим оком через цілий час борби, аж доки не побачив, що побідив Князя Тьми своїм обосічним мечем. Но потім усьміх мигнув по його устах і він підняв зір до неба!

Не бачив я ніколи огиднійшого видовища від того дракона.

По борбі Християнин промовив: „На сїм місци складаю хвалу Тому, хто освободив мене із пащі львів; Тому, хто поміг мені побідити Князя Тьми” і так проговорив:

„Белzebуб, цар всіх темних сил
Задумав мене згубити,
Прилетїв тут на силї крил,
Стрілою хотїв прошити;
Но Михаїл Архистратиг
Станув на поміч менї,
Вістрям меча я го постиг
І повалив тут до землі.
Тому Богу славу даю,
Імя Його благословлю”.

Тогди явила ся йому рука, а в руці листє з дерева життя. Християнин взяв його і приложив до ран, котрі дістав у борбі а рани сейчас погоїлись. Потім сїв, їв хлїб і напив ся вина, котре недавно дістав. Покріпивши сили пустив ся іти дальше а меча не випускав з руки, бо так думав: „ануж доведе ся бороти з яким новим ворогом!” Но не стритив більше нікого. За Долиною Покори тягла ся друга долина, що звала ся Долиною Тїни Смерти і Християнин мусїв перейти через ню, бо лише туди вела дорога до Небесного Міста. В тій долині панувала страшенна самота та сум. Пророк Єремїя так єї описує: „Пустиня, земля пуста та бездорожна, земля образу смертнього по якій ніхто

не ходив” (окрім Християнина) „ані жила в ній людина”. (Єрем. 2—6).

Тут, як побачимо далше, було для Християни-

„Тому Богу славу даю”.

на багато небеспечнійше, чим у борбі з драконом.

Я видів у сні, що скоро Християнин переступив границю з Покори на Долину Тіни Смерти,

зараз на стрічу йому вибігли два люди. Були то сини тих, що принесли лиху новину з обіцяного краю (II. Книга Мойсея 13. 32). Они кричали, аби Християнин вернув ся, ко Християнин промовив до них ось як:

Християнин: Звідки йдете?

Мужі: „Утікаємо геть! геть! назад і ти вертай ся, коли ціниш супокій житя і саме жите”.

Християнин: „Що стало ся?”

Мужі: „Що?” — сказали они; „ми пійшли туди та щастє, що не загнались за далеко, а то певно не почувбись нашої новини”.

Християнин: „Кажіть-же, що вас там так настрашило?”

Мужі: Ми прийшли аж над саму долину Смертної Тіни і колиб на щастє не придивили ся були, що ось она була перед нами, ми булиб оба в ню повалились (Псалом 44. 18—19); щастє маємо що завчасу спостерегли ту страшну провалину.

Християнин: „Чи то вже все, що ви бачили?”

Мужі: Га! Не годен ти уявити собі яка то страшна долина; така темна як гріб а в ній ми бачили страшні видовища; огидні плази і дракони. Чули ми звідтіля постійний голос риданя, плачу і стогін безчисленних мас людей, що немов би їх там горячим зелізом хто припікав. Понад ту провалину простерла ся хмара суму а смерть розложила свої крила (Йов. 3—5; 10—22); словом то страшне, плюгаве місце без жадного ладу.

Християнин: „Я не скористав з вашої мови;

знаю, що мушу туди перейти до бажаного щастя”.

Мужі: Іди собі здоров; не для нас туди дорога. І розійшли ся они в свій а Християнин в свій путь, но Християнин таки не випускав з руки меча, бояв ся нового лиха. Я бачив у сні, що здовж дороги у тій долині по правій руці тягнула ся глибезна пропасть; сама та пропасть, в котру сліпі сліпих заводять і погибають вже цілі столітя. А глянувши в ліву сторону поздовж дороги тягнула ся дуже небезпечна трясавиця, в котру, часто і найліпший чоловік попаде і не зможе досягнути дна, аби спасти ся. До того багна упав був цар Давид і бувби там погіб, коли би не рука Всемогучого, що витягла його (Псалом 69—14).

Вела туди вузенька стежка, через те Християнин мусів бути дуже обережним, бо коли вдивив би ся в пропасть упав би в трясавицю, а коли не в трясавицю, то пропав би в провалині. Він промикав ся дальше і я чув як він супів з утоми, бо не лише, що доріжка була дуже вузка і з' обох сторін смерть готова була поглотити його жите, но до того перед ним простерлась така темрява, що кожний крок його рішав про жите, або смерть; коли ступив одною ногою то не знав де ступити другою.

Десь в половині тої долини я запримітив пекельне горло; оно роззявило ся попри саму доріжку. „Що діяти мені?” — подумав Християнин. Що хвилі вибухав з пекла огонь та дим з такою силою іскор та таким лускотом, що не було ради. Меч не міг помочи тут нічого, тому Християнин хопив за иньшу збрую а нею була коротка, але ці-

ла молитва: „Благаю Тебе, Господи, спаси душу мою.” (Псал. 116—4; Ефес. 6—18).

Так пійшов він дальше а поломінь переслідова-ла його; з вогню чув голоси страданя і товчене ся з одної сторони в другу. Часом побояв ся, що живучі в вогни сили розірвуть його, або роздусять на мязгу. Видів він те страшне видовище і чув пекольні стони через кілька миль дороги, остаточно почув голос ідучих на стрічу ворогів. Став, задумав ся чи не добре-би було вернути ся. Ні, подумав, чей проминув я половину дороги, перебув більше лиха перебуду й се, та що вернути ся опаснійше, як іти дальше. Отже рішив іти дальше хоч-би що мало бути. Коли зийшов ся з ворогами він озвав ся рішучим сильним голосом: „Господь Бог дав мені силу і я дальше пійду!” Они остановились мов вкопані, а похвилі щезли в темряві.

Я не хотів-би проминути тут одної річи, а іменно то, що як я завважав, Християнин тут так змішав ся, що власного голосу не пізнав, бо коли ступав понад пекольне горло, хтось з нечистих духів підбігши тихесенько за ним шепнув йому до уха, аби богохулив та нарікав на Того, кого найбільше полюбив. Християнин подумав що то його власні гадки. Се страшно засмутило Християнина і було се для него найбільшим лихом, яке до сих пор перебув. Він не знав як позбути ся злобних думок, чи затикати уши, чи прислуховати ся відки той голос доходить до него.

Довго ішов він в таким немилім розположеню нарешті причули ся йому слова: „Хоч-би я ходив

„Хтось з нечистих духів шепнув йому, аби богохулив“.

по долині тіни смертної, то не бою ся жадного лиха, бо єси зо мною". (Псал. 23—4).

Звеселила ся душа його, а то тому:—

По перше, він зауважив, „що крім него єще суть иньші добрі люди, котрі мають страх Божий і находять ся в тій долині”.

По друге, він пересвідчив ся, що Господь не опускає їх, хотяй они находять ся в такім темнім, безраднім стані: І чомуж не мав-би я сього зрозуміти, коли Бог зо мною? мовив він до себе. (Йов. 9. 11).

По третє, він задумав здгонити тих людей і в товаристві пійти дальше.

Ішов дальше і кликав за кимсь, що ішов перед ним, но той не знав чи відзиватись, бо думав тоже що він одинокий на узкій доріжці. Поволи яло свитати а Християнин проговорив: „Він перемінив темряву у ясний поранок”. (Амос 5—8).

Настала гарна днина, він оглянув ся, не тому, аби думав вертати, але тому, аби при деннім сьвітлі приглянутись яке лихо проминув він сеї ночі. Видів докладно пропасть по одній, а баюру по другій стороні стежки. Видів огидні чудовища, дракони і гади, що метушились в безодни. І хотяй они по днині не виходять надто під верх то все таки він видів їх по писаніям: „Виявляє, що глибоко крилось у темряві і виходить на сьвітло, що в тіни смертній”. (Йов. 12—22).

Дуже зрадів Християнин, коли став поза всіми пригодами, які проминув. Він опинив ся на певній дорозі і хотяй кілька страху наїв ся ізза них,

тепер видів все ясно, бо день відслонив йому дальшу дорогу. Сонце сьвітило в повній красоті а се чейже було благодатю для него; бо треба знати, що хотяй перша часть долини Смертної Тїни була небезпечною, то друга часть, котра перед ним лежала, була небезпечнійшою. Зараз перед ним уже лежали заставлені принади, пастки, силця і сїти; а так густо покопані були ямки і ями, з котрих деякі були зрадливо накриті, що колиби йому довело ся іти сюди в ночі, то хотяй сто душ мав би, то всі там запропастив би; но день був. „Сьвітло Його сьвітило мені над головою і я при сьєві (ласки) Його ходив посеред темряви”. (Йов. 29—3). При тім сьвітлі вийшов він з долини.

Видів я у сні, що при кінци долини розлита була кров, лежала купа костий, попелу і подряхотаних люцких тїл; між ними пізнав я много тлінних останків з небощиків подорожних, що давно переходили туди. Я з'умів ся і почав глядіти причини; дивлюсь а то одалік стоїть печера, в котрій жили давно два велитні Папа і Бісурман (поганин). Силою тиранії замучили они там много, много людей і з тих власне лежала там велика купа костий, попелу, огарків, кавалків на туртурах поломаного тїла і т. п. Но Християнин проминув те місце супокійно і се мені було зразу дивно, но пізнійше довідав ся я, що Поганин давно погіб; а що до Папи, то хотяй він дихає еше, то задля старости і прочуханок, які дістав в минувшині тепер став ніби придуриноватий і скостенїв так, що не може вже коїти лиха, жиба, що сидить в печері,

скрегоче зубами і нікті глodge, бо вже не може зганяти своєї люті на подорожних.

Тож я видів, як Християнин ішов далше а на вид старця, тирана, що сидів в печері не знав що й думати; той не міг рушити ся з місця лише заговорив з досадою: „ви ніколи не поклонитесь мені, аж доки єще многі з вас не згорять!” Но Християнин глянув на него супокійно і пійшов далше сьпіваючи:

„О, чудний та дивний ти сьвіте!
(Так лише можу сказати)
Пусті стоять сатани сіти,
Мені свобідно ступати!
Благословенна рука тая,
Котра вивела мене тут
З Долини Смерти. Я ступаю
У дальший Господний путь.
Фрашки драконів, гадюків тлум,
Пекло з чортами, спекота;
Багно пресподне, смертельний сум,
Непевна стежка, темнота;
Фрашки суть петлі, сіти; зрадливі
Ями і папа мучитель.
Щасливі богобоязливі,
Бо веде їх сам Спаситель”.

ЯВА V.

Християнин ішов далше і побачив перед собою курган, котрий висипано там задля того, аби подорожні з його висоти могли глядіти в далечину.

Вийшов він на курган і глянувши долі дорогою побачив Віруючого, що ішов вперед. „Гоп, гоп! Гей!.. подождіть на мене, підемо разом!” кричав Християнин. Віруючий став, оглянув ся, хто на кого кричить і байдуже йому. „Заждіть, заждіть, доки не прийду до вас”. „Ні, я бою ся о житє, кривожадний слідить за мною”, відповів Віруючий.

По такій відповіді Християнин немов очерствів, пустив ся скорим кроком і дігнав Віруючого а навіть перегнав кусень дороги; так, що перший стає ся послідним. Тогди Християнин усміхнув ся гордовито та не дивлячись під ноги, пошпотава ся і упав так, що не міг встати, аж Віруючий прийшов та поратував його.

Видів я у сні, що оба они пійшли разом ведучи з собою любу розмову про все те, що кождому з них приключило ся в дорозі. Християнин почав бесіду:

Християнин: Любий та поважаний мій друже, я дуже радий, що догонив тебе і що Бог погодив наші серця до тої міри, що ми стали товаришами на праведній сій дорозі.

Віруючий: Я думав, дорогий приятелю, пійти разом з тобою таки з нашого Міста, но ти скорше вийшов і я мусів самий мандрувати аж досі.

Християнин: Як довго був ти ще в Місті Погибелі потім як я утік?

Віруючий: Аж доти доки зміг терпіти; бо там, зараз по твоїм відході, пійшла поговірка, що наше місто має згоріти до основ та що огонь то буде післаний з неба.

„Не міг встати, аж Віруючий прийшов та поратував його“.

Християнин: Чи так! чи справді люди там так говорили?

Віруючий: Так, через довший час лише про те вела ся бесіда.

Християнин: Що ти кажеш! і ніхто більше, лише ти звідтам утік?

Віруючий: А так, бо хочай як я сказав, бесіда була між людьми, то я не думаю, аби хто тому повірив. Я чув не раз як сусіди вели з собою про те перепалку і називали твою утечу очайдушною. Але я вірував і вірую, що кінець нашому містови буде в сірчанім вогни, тай тому я втік.

Християнин: Чи чув ти, що люди кажуть про сусіду Податного?

Віруючий: Чув, говорять, що він відпровадив тебе аж до Багна Розпуки і там упав був і знов виліз, но він не признає ся; але я знаю що він там дуже оваляв ся.

Християнин: Щож люди на те?

Віруючий: А що, люди як люди; відколи вернув ся то страшно ледачить і обертає ся в кружку найгірших людей; він тепер сім разів гірший, чим був уперед, дехто кпить собі з нього а де хто передираєсь з ним.

Християнин: Чогож они так очепились його, прецінь они самі не люблять тої дороги, з котрої він вернув ся.

Віруючий: О, они кричать, „на шибеницю з ним, він перевертень, перекінчик, не вірний своєму званю і звичаям!” Здає ся сам Господь за не-

послуж: виставив його на поругу ворогам, аби сповнило ся пророцтво. (Єремії 29—18, 19).

Християнин: Чи не говорив ти самий з ним, нїм еще вийшов звідти?

Віруючий: Я стрігив його раз на улиці, но він пересмикнув на другу сторону так нїби встидав ся свого вчинку і я не говорив з ним.

Християнин: Ну, вперед я мав на нього надію, но тепер бою ся що згине в руїні міста. Се стане ся з ним після правдивої пословиці, що „пес вертає до свого блюватиня а свиня, скупавши ся, іде валяти ся в калюжу”. (2. Петра 2—22).

Віруючий: І я так тоже думаю, но хто годен змінити те, що має стати ся?

Християнин: Не поможе, лишім, сусідо, сю бесіду, та начнім думати, над тим, що нас обходить. Скажи мені, що ти здибав у дорозі, бо я певний що ти з'їв не одну біду, хиба щобишь чудом тут дістав ся.

Віруючий: Я щасливо оминув Багно Розпуки, в котрім ти талапав, і майже без лиха, прийшов до брами, але таки здибала мене Блудниця і давай пригортати ся до мене та намавляти до злого.

Християнин: Щастє маєш, що утік від неї; она страшно кусила Йосифа, но він тоже втік і мало що не наложив житєм (1. Кн. Мойсея 39—11, 13) а як ся обійшла з тобою?

Віруючий: Ти не годен уявити собі, який у неї масненький язик; она чепила ся мене, аби я жив з нею і, каже, задоволю тебе у всім.

Християнин: Ні, она не могла сказати, що задоелить твою совість.

Віруючий: Уважай, що я розумів лиш тілесні вдоволення.

Християнин: Слава Богу, що ти втік від неї: „Уста блудниці, глибока яма, той впаде туди, на кого Господь прогніваєсь”. (Пр. Солом. 22—14).

Віруючий: Я певно не знаю, чи втік я від неї, чи ні.

Християнин: Чому так кажеш; невжеж ти грішив з нею?

Віруючий: Ні, не так, аби аж тіло осквернити, бо я памятав на давну приповідку, що: „єї ноги простують до смерти, а ступні єї сягають до безодні”, (Прип. Солом. 5—5; Йов. 31—1) тож я заквив очи, щоб она не очаровала мене своїм зором, за що она вилаялась на мене і я пійшов своєю дорогою.

Християнин: А иньшого не мав ти нападу в до-розі?

Віруючий: Коли прийшов я під гору Труд там стрітив мене старезний дід і запитав мене звідки я та куди йду; я сказав, що я богомолець та йду до Небесного Міста. Він подумав і каже: „Ти, чоловічку, мусиш бути добра душа; чи не став би ти в менс за наймита? а я добре плачу слугам”. Як зоветесь діду? питаю, та де ваш дім? Зову ся Адам Перший, відповідає, а жию в місті Обман (Еф. 4—22). Тогди запитав я чим трудить ся, та яку платню давби мені. Він відповів, що трудить ся многими роскошами тіла, та що платою для мене

булаби його займаньщина; запитав я чи має діти, та які слуги має. Він відповів, що має три доні одна зове ся Хотїне Тїла, друга Хотїне Очий, а третя Сьвітова Гордість (1. Ів. 2—16) і що я можу оженити ся з ними, коли схочу, бо они суть його слугами.

Тогди запитав я його, чи довго можу я в него служити, а він сказав, що доти, доки жити буде.

Християнин: Ну і до якого заключеня вкінци ви прийшли?

Віруючий: То так було, що я зразу почав прихилитись до його ради, бо думав, що старий говорить по щирости, але вдивившись на його чоло в часі розговору, я вичитав такі слова: „Лиши геть старого з його ділами”.

Християнин: А що тогди?

Віруючий: Тогди лице моє спаленїло, бо я зрозумів, що хотяй масно він бесїдує, то скоро дістав би мене до своїй хижі, зараз продав би в неволю. І я сказав йому, аби не трудив губи, вговорювати мене, бо я і на його подвіре не ступлю не то до дому. Він розлютив ся а я пійшов геть від нього. Заледве відийшов я кілька кроків чую а він зловив мене за тіло та так сильно, що я думав, що вирве частину і забере з собою. Я закричав: „Окаяний я чоловік!” (Рим. 7—24) і аж тогди пійшов я супокійно горі дорогою.

Десь в половині гори я оглянув ся, бачу, хтось немов вітер жене за мною. Хто се, гадаю. — Він догонив мене саме коло тої колиби.

Християнин: На тім власне місци я заснув був і згубив був отсей звиток, що за пазухою.

Віруючий: Вислухай мене як слід, брате: Скоро догонив мене той чоловік, сказав лише слово, і ударив мене так, що я оmlілий упав. Як прочутився я, то запитав його, за що він мене так почестовав? Він відповів, що за мої тайні зносини з Адамом Першим і знов смертельно грянув мене в груди, я другий раз упав неживий йому під ноги а він копав мене ногами назад в долину. По хвилі я знова віджив і благав помилованя, но він сказав, що милосердія не має, тай ще раз ударив мене Певно добив би був мене, коли би був не надійшов хтось і не заперечив йому.

Християнин: Хтож то був той, що заборонив бити?

Віруючий: Зразу я не знав Його, але коли переходив попри мене я зауважив рани на Його руках, ногах і ребрі. Аж тогди пізнав я, що то був Господь. І пійшов я на гору.

Християнин: Той муж, що догонив тебе, без сумніву, був Мойсей. Він не щадить нікого і не знає милосердія над кождим, хто переступить його закон.

Віруючий: Знаю се дуже добре; то не перший раз він подибав мене. Він приходив до мене тогди, коли я беспечно жив у своїй хаті і казав, що если не заберу ся з дому то він спалить мене з цілим добутком.

Християнин: Чи не видів ти хати повисше того місця, де Мойсей розправляв ся з тобою?

Віруючий: Видів, були там тоже два льви, алс они, здає ся, спали, бо то було коло полудня і я мав доволі днини перейти попри сторожа просто в долину.

Християнин: Він казав мені, що видів тебе прохожого, але коби ти був повернув до хати, там побачивбись був такі річи, що до смерти не забувбись. А скажи, будь ласкав, чи подибав ти що в долині Покори?

Віруючий: Так, там стрітив я Невдоволенє. Оно радило мені зараз вернути ся, бо в тій долині, говорило оно, нема жадного гонору. Оно казало мені, що наколи перейду ту долину, то всі мої приятелі обернуть ся против мене: Пиха, Лакімство, Нечистота, Гнів і другі, котрих оно знало, тай сказало, що дуже прогніває ся на мене, наколи зроблю з себе дурня та наважу ся перейти ту долину.

Християнин: Ну, і як-же ти відповів йому?

Віруючий: Я сказав, що хотяй они всі мають претенсію зватись моїми приятелями, то они лише колись були такими і то лише для мого тіла, но відколи я став подорожним, они вже не мої суть, я відрік ся їх і відтогда они не мають до мене жадного діла. Я сказав Невдоволеню, що оно эле представило мені Долину Покори, бо я знаю, що „першою є Покора а за нею приходить правдива Гордість” і „за гордим духом приходить упадок”. Тому, сказав я, я волю перейти сю долину і найти славу, котра не загине, чим вибрати пиху, котра марніє і пропадає.

Християнин: А більше нікого не здибавесь?

Віруючий: Так, стрітив Сором; но з усіх людей, котрих я здибав на дорозі, сей, здає ся мені, носить не своє імя, так заключаю з його розмови зі мною; но він з бляшаним чолом; такий Сором, то Безличність.

Християнин: Чому? що він тобі наговорив?

Віруючий: Що!?! він перечив навіть саму релігію. Він казав, що то дуже мізерне, низьке і підле діло дбати комусь о релігію. Казав, що чутка совість, се не є природна, людська річ; а коли чоловік пантрує своїх слів і діл то тим вяже себе ланцями неволі, бо не дозволяє собі уживати світа і свободи, до котрих тягне натура. Він доказовав мені, що мало хто з богатих та мудрих людей жив так, як я постановив жити, та що жаден з них не дав себе вивести в поле обіцянками про когось і щось таке, чого ніхто не бачив. (Ів. 7—48; 1. Кор. 1—26; Фил. 3—7, 8, 9). Він тоже оповів мені як тяжкі часи і обставини перебували в життю ті люди, що давно переходили сею долиною та не хотіли знати про мудрощі світа. Направду, він багато наговорив мені такого, що годі здумати. Він казав, що то не мудре діло сходити ся на проповіді і плакати, потім соромно вертатись до дому хлипаючи; що то ганьба просити прощів у ближнього та звертати кривду пошкодованим. Каже, що релігія, задля многих причин, не дозволяє чоловікови добити ся великої слави між людьми (він навіть навів тут причини), бо релігія рівнає всіх людей, і чи се не сором?

Християнин: А що ти на те?

Віруючий: Слухай, я не знав що й казати зразу. Він так вговорив в мене свої переконання, що я аж зрумянів; навіть самий Сором зауважив те по мині; і вже ось, ось що не переконав мене. Но нарешті я почав думати так: „що в людей високе, те огида перед Богом”. (Лука 16—15. А далше, подумав я собі, сей Сором оповідає мені, чим суть люди, але не каже чим є Бог і Слово Боже. І, подумав я собі, що в день суду не буде нас судити судія на жите, або смерть після розуму і бажань людей, але після премудрости і закону Найвисшого. Тому погадав я так: що Бог зове найліпшим, оно справді є таким, хотяйби всі люди з цілого сьвіта інакше казали.

Видячи отже, що Бог любить релігію, що Бог любить чисту, чутливу совість, видячи, що ті, котрі стали дураками перед сьвітом, у Бога суть наймудрійшими, і що бідний чоловік, котрий любить Христа є богатшим від найбогатшого, котрий не любить Його, я сказав: Сороме, вступи ся, ти є ворогом мого спасенія; чи маю я слухати тебе на против волі Господа? Як сьмів би я глянути на Його лице в день суду? Коли я станув би тепер соромити ся Його стежок і слуг, то якжеж мені надіятись на Його благодать? (Марко 8—38). По моїй мові Сором показав ся справдішним напастником; я не міг позбути ся його, він підбігав за мною крок у крок і все підшіптував мені до уха то се, то те, а все против релігії. Мені за много було його балаканя і я сказав: дурна твоя робо-

та, бо все те, що ти зовеш нечемним, для мене є найбільшою славою; і так я збув ся його і за-сьпівав:

„Все скорбне, прикре туземне буде
 Перейти мусять праведнії люди,
 Мусять подбати про вічне жите,
 Перейти сором, ганьбу і труди.
 Лихо за лихом їх постигає,
 Морочать душу пристрасти тіла,
 Господь Всевишній проби зсилає,
 Щоб їх скріпити до Свого діла”.

Християнин: Якже я радий, що ти, брате, так хоробро устояв перед тим нападником; бо, як ти вже сказав, він носить ложне імя, наколи він так сьмілий, що переслідуючи нас по дорозі приносить нам ганьбу перед цілим сьвітом. Він наставляє нас соромити ся того, що є добре. Но коли би він не був відважним то не лосьмів би робити того, що він робить. Но ми побідили його; він лише дурця переконає, но нас ніколи. „Мудрі одержать славу а тих що без ума ганьба окриє”. (Прип. Сол. 3—35).

Віруючий: Я гадаю, що нам треба просити Бога о поміч против Сорому, аби нам поміг побідити його в дальшій нашій дорозі; бо Сором схоче аби ми соромились правди на землі.

Християнин: Ти правду сказав; но чи то вже все, що ти стрінув на тій долині?

Віруючий: Все, бо я поднині перейшов решту долини Покори і цілу долину Смертної Тіни.

Християнин: Ти мав щастє; но мені не так легко довело ся прийти аж тутки. Я зараз на вступі мусїв воювати з тим огидним Князем Тьми; я на правду думав, що той плюгавець задавить мене, особливо тогди, коли звалив мене під ноги і місив так, що аж кости тріщали. Бо коли він звалив мене, мені випав з руки меч а він заревів, що вже мене має, но я закликав до Бога о поміч і Господь вислухав мене і увільнив від напасти. Тогди ввійшов я в долину Смертної Тїни і ішов в ночі через більшу половину дороги. Я думав що пропаду по одній або по другій стороні стежки, но настав день і я сьмілійше перейшов решту дороги.

А ще видїв я у сні, як они оба ішли дальше дорогою і Віруючий, по своїм звичаю, глянув в сторону і побачив ідучого краєм дороги чоловіка (бо дорога там була широка). Він звав ся Хвалько. Був високий ростом і з далека виглядав краще чим з близька. З сим чоловіком Віруючий так запізнав ся:

Віруючий: Приятелю, куди вас Бог провадить? чи не йдете ви до небесного краю?

Хвалькко: Так, саме туди йду.

Віруючий: Гаразд; думаю, що маємо з вас доброго товариша в дорозі.

Хвалько: Дуже радо хотїв-би я ним бути.

Віруючий: Ходіть близше, пійдемо разом, та лекше зійде нам час при добрій розмові.

Хвалько: Я люблю говорити щось путящого, чи з вами чи з ким иньшим, але я рад, що здибав лю-

дий, що сього бажать, бо сказати правду, не много є таких, що люблять в дорозі поважну розмо-

„Хвалько (чоловік, що багато говорить а мало творить)“.
ву, они радше балакають нісенитниці і я вже мав
такий клопіт.

Віруючий: Се справді гідне жалости, бо чогож уживати Божих дарів, язика та уст на пусту розмову, а не говорити про річи Небесного Царя?

Хвалько: Я люблю вас дуже за те, що кожде слово ваше таке переконуюче а від себе додаю, що нема нічого красшого і пожиточнійшого як розмова про Божі річи. Що красшого може бути? — если чоловік має на сьвітї приємність признати щось чудним. На примір: Коли чоловік любить балакати про історію або загадочність сьвіта; або коли чоловік любить поговорити про чуда та дива, або явища; де знайде він все так гарно та мило записано, як не в Сьвятім Письмі?

Віруючий: То правда, але кождому з нас треба уважати, аби ми скористали з такої розмови.

Хвалько: Я власне се говорю, а то з тої причини, що лише сим способом можна навчитись богато доброго: пр., про марноту сього сьвіта і вартість небесного віка. Так загально взявши, але сим способом кождий може пізнати потребу відродження ся, недостаточність наших дїл, потребу оправданя Христом і т. и. а крім сього, кождий може навчитись покутувати, вірувати, молити ся, терпіти і т. и., сим способом можна навчити ся, що суть обіцяні ласки і ради евангельскі. Дальше сим способом можна навчити ся поборювати ложні переконаня, скріпляти правду і об'учувати несьвідомих.

Віруючий: Все те правда; і я радо слухаю отсих ваших речий.

Хвалько: Дарма! мало хто розуміє потребу ві-

ри і конечність дійств благодати в душах і се суть причини що городять в дорозі до вічного житя. Люди несвідомо живють, придержуючись законів, котрими ніхто ніколи не спас ся і царства Божого не може видіти.

Віруючий: Но! позвольте! Знанє таких річий не є здобутком людским, але даром Божим, і чоловік не придбає їх своїм розумованєм, або пустим балаканєм.

Хвалько: Се я знаю дуже добре; чоловік самий нічого не діпне, жиба що дістане звише, дорогою благодати а не за свої діла. В довід сього можу вам навести сотки цитатів біблійних.

Добре, сказав Віруючий; щож то властиво мало би бути, на чім моглиби ми оперти нашу розмову?

Хвалько: На чім хочете; можемо бесідувати про річи небесні, земні, моральні, езангельські; сьвяті або погані; про справи минувші або будучі, будьто про домашні або чужі; природні і случайні, аби лише все те вийшло нам на користь.

Віруючий: То дивувало Віруючого і приступаючи до Христіянина (бо сей весь той час тримавсь одалеки) відізвав ся до нього ввічливо. Що за знаменитого товариша подибали ми? Справді сей чоловік правдивий богомолець.

На се усміхнувсь Христіянин і сказав: „Сей чоловік, котрим ти заінтересував ся, zdolіє омани ти тебе масними словами і двацять других таких, скоро завчасу не пізнають ся на нїм.

Віруючий: На таке ти мусиш знати його?

Християнин: Знати? Знаю його лучше чим він сам себе!

Віруючий: Ради Бога! Скажи! хто він такий?

Християнин: Зовесь Хвалько, живе у нашому місці. Мені дивно, що ти не знав його, но правда, наше місто досить велике.

Віруючий: Чий він і де живе?

Християнин: Батько його зовесь Говірливий а живе на Балачці. Він лише знаний там своїм кривим і мимо його масного язика він чоловік гідний жалости.

Віруючий: Він бо видаєсь мені дуже розумним і чемним чоловіком.

Християнин: Лише тим, що не зжились з ним по приятельски. Він добрий поза рідним містом, но в сусідстві брідять ся ним люди. Твій погляд на його чесноту пригадує мені образ, котрий зда- лека видаєсь артистичним, а приглянувшись йому ближше губить свою красоту.

Віруючий: З твої мови я готов заключити, що ти шуткуєш, бо чогож усміхаєш ся?

Християнин: Борони, Господи, щоб`я жартував в таких случаях (хоч я усміхнувсь) або, щоб я судив кого ложно. Я хочу розкрити його душу перед тобою. Ся людина пристане з ким будь і говорити ме з кождим, як отсе з тобою. Він не пожалує язика в коршмі і чим більше запаморочить свою мозгівницю, тим більше меле язиком. Релігія не має місця в його серцю, ні в його домі, ні в розговорі; збуває все язиком а ціла його релігія полягає на балаканю.

Віруючий: Чи так кажеш? як бачу то я вельми завів ся на нім.

Християнин: Що ти завів ся, се більше як певно! Памятай на слова: „Говорять бо, й не роблять”. „Не в слові бо царство Боже а в силі”. (Мат. 23, 3; 1. Кор. 4, 20). Він наговорив про молитву, покаяне, віру і відроджене тай на тім кінець. Бував я у нього в дома і приглянувсь його житю, пізнав його там і між чужими й знаю я, що кажу про нього правду. Домашне його жите так віддільне від релігії як жовток яйця від білка. Не вчуєш там молитви ні покаяня за гріхи; навіть ледащо в його роді більше служить Богу чим він. Він є закалою, зневагою і соромом для релігії, хулителем єї між тими, що його знають (Римл. 2—23, 24) і тяжко почути добре слово в його дільниці, а все через нього. „Він є чортом дома а ангелом поза домом” так говорять його сусіди. В оплаканім стані находить ся його сімя; він котюга, лицемір а так не по людски обходить ся зі слугами, що они не вгадають що мають діяти та що казати. Кому доводилось мати з ним до діла то кождий каже, що з Турком борше можна погодитись чим з ним. Він випередив Бісурмана в циганьстві, огиді і в щоденнім житю. На лихо він виховує своїх синів по свому, бо скоро зауважить, що котрий з них старає ся чесно справедливо жити, так сейчас кинєсь на нього лайкою, і горе тогди його синови, бо вже обмовить його між чужими. Він убиває чесну совість у своїх дітий, скоро лише она починає в них проявлять ся. Від себе скажу, що в моім понятю він,

грішним своїм житєм, погубив многих людей і многих еще погубить, если Бог не перемінить його злости.

Віруючий: Отже, брате, я вірю не лише тому, що ти знаєш його, але й тому, що ти яко християнин судиш християнським судом. Не думаю я, аби ти зі злобної волі таке про нього оповідав, але тому, що так оно є в дійсности.

Християнин: Коли не знав би я його здавна то й судив би його так, як ти до тепер судив. Даю тобі не лише свій суд про нього, але й суд тих, що з ним від давна живуть тай ненавидять релігії. Правда, що злі язики обмовити можуть і найчеснішого чоловіка, але я наочно переконав ся, що суд їх був справедливий і тому власне я обвиняю його. Крім того добрі люди цурають ся його і ніхто не назве його ні братом ні другом. Сама згадка про нього обурює кожного, хто його знає.

Віруючий: З сього бачу, що слова а діла конечно стоять віддільно кожде про себе так як віддільним є тіло від душі; бо як тіло без душі є мертво так і слова без діл суть мертві. Душу релігії становить практична часть житя. „Ото бо віра чиста і не опоганена є перед Богом і Отцем, щоб відвідувати сиріт і вдовиць у горю їх і держати себе не опоганеними від сьвіта”. (Яків 1—22, 27). Далекий від сього Хвалько, він думає, що через слуханє і балаканє стаєсь добрим християнином і сим способом ошукує свою душу. Слуханє є лише сїянем насїня а слова не суть еще доказом, що релігія має місце в чоловіці. Будьте певні, що в день суду лю-

ди будуть суджені по овочах їх. (Мат. 13—23). Там не стануть питати: В що ти вірив? але; що доброго зділав ти? чи може був лише хвальком та всюди балакав про добрі вчинки? і після того стануть судити. Кінець світа подібний є жнивам (Мат. 13—30) а знаєш, що в жнива кожний лише про зерно (овоч) дбає. Я не говорю, що діла без віри будуть там оправдані, але хочу показати тобі якою марною, та нерозважною буде віра Хвалька у послідний день.

Віруючий: Се пригадує мені на слова Мойсея, де він описує про чистих та нечистих звірят (III. Кн. Мойсея 11; V. Кн. 14). Хвалько пригадує тут заяця, що хотяй має поділені стопи і румигає а все таки нечистий він для їди, так і Хвалько хоч румигає слова та шукає знаня то стопи, стежки його суть псачі або медвежі тому нечистий він перед Богом.

Християнин: Я вважаю, що ти подав тут дуже гарний примір з Біблії а я хочу подати ще один: Павло говорить про тих що много говорять а мало творять, що они суть дзвінка мідь, гудючі бубни; а в иньшій місци каже, що й мертві річи видають голос. (1. Кор. 13—1, 3; 14—7). Річи без житя, се люди без правдивої віри і евангельскої благодати: Мертві річи, що видають голос і люди що лише устами суть побожні суть однакові. Не наслідять они царства Божого, хотяйби голос їх був голосом ангелів.

Віруючий: Зразу я не конче радо ішов з ним,

но до тепер він таки добре умучив мене своєю бесідою. Як могли би ми позбутися його?

Християнин: Послухай мене а зроби так як тобі пораджу то переконаєшся, що він скоро змучиться тоже твоїм товариством, хиба би Бог врозумив його і він покаявся.

Віруючий: Щож би ти мені порадив?

Християнин: Зайди з ним в серйозну розмову про силу релігії і домагайся від нього признання рації, а як він се вчинить, тогди запитай його, чи сила релігії керує його житєм, у нього дома і межи сусідами.

Віруючий приждав на Хвалька тай промовив: „ходіть скорше, чого ви так посумніли? може думали над чим новим та добрим?”

Хвалько: Дякую красно, я думав, що ми до сеї пори Бог зна що переговоримо.

Віруючий: Коли ваша воля то говоріть знова, а що власне я мав дальше говорити, тож позволю собі запитати вас яким способом спасительна, Божя ласка об'являє ся в житю чоловіка?

Хвалько: Я думав, що коли ми вперед говорили про силу релігії, то продовжимо тепер ту саму бесіду. Але, позаяк се питанє дуже гарне то я радо годжусь відповісти на него, але відповісти ясно:

По перше, де благодать Божя царить у серці, там повстає сильна опозиція до всього що не праведне. А подруге —

Віруючий: Стривайте, прошу; розсудім вперед першу точку. Я думаю, що ви радше мали сказа-

ти, що благодать Божа помагає чоловікови в борбі проти неправедности.

Хвалько: Ну, і якуж ви видите різницю mezi словами „повстає опозиція в серці” а „помагає в борбі” проти гріха?

Віруючий: О! велику. — Чоловік може кричати проти гріха, але про те з любоволі грішити, хотяй Бог ненавидить того. Я чув многих, що кричать проти гріха між людьми, но в серцях їх, у житю і домах повтаряють ся ті самі беззаконія, проти котрих власне самі кричать. Жінка Потифара кричала на цілу губу, що ненавидить блуду, но з повним бажанєм докучала Йосефови аби ляг з нею (Перва Кн. Мойсея 39—12, 13). Є много таких, що кленуть гріх так як мати дитину, потім обертають ся до нього і любують ся в нім; якраз як мати дитину, і бють і люблять.

Хвалько: Се вже брехня.

Віруючий: Брехати не вмю а хочу лише витолкувати справу як слід. Скажіть яка ваша друга точка про прояву благодати в серці чоловіка?

Хвалько: Досконале знанє тайн Евангелія.

Віруючий: Ся точка повинна бути першою: но чи першою, чи послідною: она все буде ложною; бо знанє, досконале знанє тайн евангелія можна набути, а мимо того не мати з душі дійства благодати сьв. Духа (1. Кор. 13—2). Коли маю все знанє і віру а любви не маю, то я ніщо. Отже самим знанєм чоловік не спасе ся, не станесь дитиною Бога.

Коли Христос сказав: „Чи знаєте все те?” а апо-

столи відповіли: знаємо, тогди Христос додав: „блаженні ви коли так робити мете.” Він не благословить їх за знанє але за сповненє добрих вчинків, Бо є знанє, котре не має за собою добрих діл: „Ті, що знають волю свого Пана, а несповняють єї”. Чоловік може мати знанє ангела а не бути християнином; і, тому ваш погляд є ложний. Справді знанєм чваняють ся гавкуни і хвальки, але Богу подобають ся лише добрі діла. Я не кажу, що не треба знаня, бо без знаня серце порожне; но суть два роди знаня: Одно, се таке, котре стоїть на самій шпекуляції а друге те, що стоїть в сполученю з благодатю любви і віри; се друге власне помагає чоловікови творити волю Божу від серця. Першим вдоволяють ся лише крикуни, но без другого ні один християнин не буде вдоволений. „Дай мені розум і буду хоронити закон Твій і повнити з цілого серця”. (Псал. 119—34).

Хвалько: Ви знов розбрехали ся, то не суть єще докази.

Віруючий: Гаразд, тож будьте ласкаві, дайте ви від себе примір, яким способом відкриває ся ласка Божа в людськїм житю.

Хвалько: Не хочу говорити; я вже виджу, що ми не погодимо ся в поглядах.

Віруючий: Коли не хочете, то позвольте мені говорити дальше?

Хвалько: Вам вільно.

Віруючий: Дїйство благодати проявляє ся перше в душах тих людей, котрі мають благодать, а потім в тих, з котрими они близше живуть. Люди,

котрі мають благодать, знають, що не мине їх кара Божа за хріхи; особливо за нечесне жите і невіру; знають, що Бог погубить їх, коли не добудуть ласки у Бога через віру в Ісуса Христа. (Марко 16—16; Ів. 16—8, 9; Рим. 7—24). Та сьвідомість побуджує в них жаль і сором за гріхи; они щораз більше понимають доброту і милосердіє Боже та видять конечність получить ся зі Спасителем на ціле своє жите; бо в Нім бачать вдоволенє і обіцяну благодать. (Псал. 38—18; Єрем. 31—19; Мат. 5—6; Дїян. 4—12; Гал. 2—15, 16; Откр. 21—6). Тепер вміру кріпости їх віри в Спасителя они чують радість і супокій совісти. В міру того люблять они сьвятість, бажають пізнати Бога що раз лутше і служити Йому на сїм сьвіті. Но хотяй, як кажу, благодать обявляє ся в них такими дїйствами, то однак не кождий з них може се запримітити; бо саме засліпленє натури і слабий розсудок не допускає їх до правдивого суду річи. Треба мати добрий розум, аби завважати в собі дїйство благодати. Сусіди і знакомі користають з їх благодати в той спосіб: Поперше що чують отверте віроісповіданє в слові; а подруге: они видять що сї люди своїм житєм визнають те, у що вірують, на примір: чесне жите, богобойну совість, чесноту в родиннім житю, (єсли мають родину) приличну мову і т. п. З сього велика користь для них і тим робом побільшує ся сьвятість (праведність) на сьвіті.

Не самим балаканєм, як то думають гавкуни та гіпокрити, (лицеміри) але примірним житєм, ві-

рою, любовію і силою слова ширить ся царство Боже. (Псал 50—23; Езек. 20—43, 44; Мат. 5—8; Ів. 14—15; Рим. 10—9, 10; Филип. 3—17, 20). А тепер, паночку, послухали ви моїх міцних доказів, позвольте-же перечити, если маєте що на против, а если ні, то позвольте мені поставити вам ще одно питанє.

Хвалько: Не пора мені перечитись, я маю слухати, отже ставте друге питанє.

Віруючий: Слухайте. Чи досвідчили ви в своїм житю всього того, що я оповів? Чи ваше життя і бесіда свідчать про релігію? Чи може ваша релігія лише в мові а не на ділі і правді? Коли гадаєте відповісти мені, то прошу говоріть лише те, на що Господь з неба може сказати Амінь, а не кажіть нічого такого чого не годна оправдати ваша совість. „Бо не той правий, хто сам себе має за справедливого, але той, кого Бог оправдає”. Бо коли скажу про себе що я такий а такий а всі люди (сусіди) посвідчать що я брешу, то я тогди дуже підлий.

Тогди Хвалько змішав ся, але прийшовши до себе відповів: Ви залізли в засади приватного життя, в совість і Бога і оправданє. Сих виводів я не сподівався чути від вас і не готовий я відповідати вам на питання; я не чуюсь до того обов'язаним, хиба, що ви уважаєте себе за катехиту. Але й так я не чую потреби конечно уважати вас за свого судію. Лише, прошу вас, скажіть мені чому власне ви ставите мені якраз самі такі питання?

Віруючий: Тому, що я не бороню вам мене пи-

тати про все, що вам угодно; тай тому, що я не знав, що вам розходить ся дебатувати лише над самим знанєм. Дальше, — сказати правду, — я чув, що ваша релігія то саме балаканє, та що коли ви інакше робите як говорите, то ваше балаканє є чиста брехня. Кажуть люди, що ви є ганьбою для христіян і що ви ледачим житєм стали приміром для многих, з котрих одні вже погинули у пропасти гріха а другі єще конають. У вас релігія, корчма, ледачість, нечистота, проклони, брехня, зле товариство і т. п.; все те змішане на купу. Тому правду говорить пословиця що „ропустниця є ганьбою для чесних жінок” а ви є соромом для всіх христіян.

Хвалько: Коли ви так борзенько вірите обмовам і такий скорий з вас судія то, на мою думку, ви не хто другий, як лише безличний дурноватий напастник, з котрим не варта заговорити доброго слова; будьте здорові!

Тогди приблизив ся Христіянин і промовив: „Я казав тобі, що так з ним буде; твої слова а його ледаче жите не погодять ся. Видиш, він радше утік від тебе, як мавби направити своє жите. Я казав, що він втече, нехай іде, ми на сім нічого не стратили, але він поки що пропав. Добре, що не треба нам було втікати від нього, бо коли-би був таки наважив ся не покинути нас, то ми мусілиби встидати ся ним; а апостол так говорить: „Утікайте від таких”.

Віруючий: Я рад, що так перемовив ся з ним, бо чейже він колись згадає про сю розмову, а я пе-

ред ним нічого не завивав в папірці і тому, думаю, що я не винний його крові, коли він загине в гріхах.

Християнин: Тішить мене, що ти так отверто з ним поступив. Тепер такі часи, що здорове слово не чіпаєсь злих людей, їм смердить релігія; збувають її язиком а в розмові перекручують правдивий змісл Божого Слова і сим способом деморалізують сьвіт, осоромлюють Християнство і руйнують основи чесноти. Треба, аби кожний віруючий трактував злюків так як ти сього а тогди они мусілиби, або ступити на дорогу правди, або така перепалка булаби для них за горячою і они мусілиби тікати від праведників. Тогди промовив Віруючий:

„Як Хвалько вперед мов індик надувшись
Хоробро бреше! Неправду боронить!
Виводить речі, в котрих промахнувшись,
Таки змагаєсь другим верходить!
Віруючий собі із ним не жартує,
Про діла питає християнські, чисті;
А він? — мов місяць, що в повні красуєсь
Потім ізміняєсь, — губить урочистість”.

Так пійшли они дальше бесідуючи про все, що виділи та чули. Без розмови було би їм скучно, бо дорога вела тепер через пустиню.

ЯВА VI.

Коли опинили ся при кінці пустині, Віруючий оглянув ся і зауважав, що хтось іде за ним. Він

пізнав його. О! сказав Віруючий до свого товариша, „чи знаєш ти, хто там іде?” Християнин поглянув і сказав: „То любий мій приятель Евангелист.” „Ой, він не аби який і мій приятель”, сказав Віруючий, він справив мене до тих воріт.”

Евангелист прийшов до них і привитав їх такими словами:

Евангелист: Мир вам, возлюбленні; і супокій тим, хто помагав вам!

Християнин: Серцем витаю вас, милий Благовіснику; ваша присутність пригадує мені вашу щирість і неутомиму працю над вічним моїм добром.

Віруючий: „І я вас витаю тисяч разів. О! — як раді би ми мати вас з собою в нашій тяжкій дорозі, любий наш Евангелисте!”

Евангелист: „Як-же вам поводило ся, дорогі сердеги, від того часу, коли ми послідний раз бачили ся? Які пригоди ви мали? та як заховали ся?”

Тогди Християнин і Віруючий розповіли йому про добро і зло яке їм трафляло ся і по яких трудах они діпняли того місця.

Евангелист: „Славно!” радіє душа моя”, сказав Евангелист, радію не тому, що ви бороли ся з лихом, але тому, що всюди вийшли ви побідносно, і що так много покус мали ви по нинішний день. Кажу вам, що я радію! Тішу ся собою і вами. „Я сіяв а ви женці”, і приходить час коли зрадють разом сівач і женці”, розуміє ся, если ви „видержите до кінця”, бо приходить пора, коли пожнем, скоро „не овянете перед часом”. (Ів.

4—36; Гал. 6—9). Жде вас вінець вічно-тривкий „біжіть, щоб захопили його”. Бо бувають такі люди, що лише би дійти до кінця і получить його, они забавлять ся в дорозі а тим часом хтось спряче його перед ними. „Ступайте кріпко наперед і не дайте забрати собі його”. (1. Кор. 9—24 до 27; Откр. 3—11). Діявол чатує на вас з віддалі на один перестріл, „ви не боролись еще до крови проти гріха”. Майте на гадці царство Боже і віруйте кріпко в ті річи, котрих не бачите тілесним оком. Нехай нічо на сїм сьвітї не завладіє вашою душею а понад все пантруйте своїх сердець і їх похотий, бо они суть дуже хибкі і зрадливі. Будьте тверді як кремїнь а маєте за собою небесну і земну силу.

Христїянин: Спасибіг вам за вашу щиру раду, ваші слова дійстно скріпили нашу відвагу, но просим вас говоріть нам більше; ми знаєм, що ви пророк, ви знаєте з чим доведе ся нам еще воювати; дайте нам раду, як воювати з лихом. Так, так, просимо, додав від себе Віруючий а Евангелист продовжив мову.

Евангелист: Мої діти, ви чули слова евангелія правди, що нїм ввійдете до царства небесного, „мусите пережити тяжкі проби”. І знов, що на кождім місци ждуть вас кайдани і муки”, тому не надійте ся, що удасть ся вам довго ступати на волі. На вас сповнило ся вже много слів правди з сьвятого Письма а в недовзі сповнять ся ще більше. Ось минаєте пустиню а незабаром зобачите місто. Там панує злоба а жителї його мучити вас

будуть; і знайте, що як не одного то обох вас замучать а кров ваша стане печатию вашого примирення з Богом. „Будьте вірними аж до смерти і дасть вам Цар вінець життя”. Хто з вас борше згине, хочайби і найлютішою смертю сей щасливіший буде, бо одно, що піде до Небесного Міста скорше, а друге, що не потребувати-ме більше терпіти в дорозі. Як зайдете до того міста тай побачите, що мої слова сповняють ся, то не забудьте на мої слова, а покінчіть жите хоробро; поручіть душі свої Богу і Творцю. І видів я у сні що скоро минули они пустиню, побачили перед собою город, котрий зове ся Марнота. В тім городі є місце, на котрім розложена Вистава Марноти. Торгують там цілими віками безустанно. Назва самого города походить від того, що ціле оно пустійше марноти; а все чоґоб не купив там — „все марнота”. так говорить мудрець: (Екклезіаст 1—2, 14; 2—11, 17; Ісаія 40—17). Не думайте, що та вистава то ново заложений інтерес; она стоїть від віків; я розкажу звідки она. та хто єї основатель.

Перед пять тисяч літами переходили туди люди до Небесного Міста оттак як сї два богомільці пішли собі тепер; а Бельзевуб, князь тьми і Легійон з товариством зміркували, що при тій дорозі удасть ся їм робити не аби який інтерес.

В тій ціли заложили они там торгівлю для продажі всякого рода марнощів. Як загадали так і вчинили. Від тоґди по нинішний день торгують они там домами, добрами, скотиною, гонорами, титу-

„В тім городі є місце, на котрім розложена Вистава Марноти.”

лами, князівствами, розпустою, гулятикою і різнородними радощами — як н. пр. блудницями, що торгують тілом, чужими жінками, чужими мужами, дітьми, панами, слугами, кровю, тілами, душами, сріблом, золотом, перлами, дорогими каменями і т. и.

Від суду-віку видно там завсігди гільтаїв, мошенників, картограїв, дурнів, малпюків, сьміхунчиків і зволучи різного сорта. Хто хоче бачити, то увидить там за дармо різні убійства, злодійства, чужоложство, ложних сьвідків і то кровавої краски.

І як звичайно по всїх виставах, так і тут, кожний сорт товару стоїть по порядку відрубними рядами. В кожному ряді інакший товар клясований після доброти і краю чи держави де продукував ся. Тут британський товар, там французкий; тут італійський, там іспанський; там знов німецький і т. д. а при кожному ряді продають иньші торговцики. Але, як на кожній виставі мусить бути щось одно, що найбільше манить людске око так і тут. Римський товар був славою сеї злодійскої вистави. Лише на наш англійський товар та ще деяких країв не конче було покупу.

Отже, як я висше сказав, саме туди вела дорога до Небесного Міста; як раз помежи ряди тих товарів різної марноти. Хто лише переходив сюди до Небесного Міста, а не взяв участи в сій виставі, мусїв опустити сьвіт перед часом. Самий Цар царів, коли переходив туди до свого царства, так, о скілько я знаю, Белzebуб, властитель Ви-

стави намавляв Його, аби Той накупив собі у нього марнощів, обіцяючи при тім, що поставить Його начальником Вистави. Бажав, аби той Цар поклонився йому в часі міської паради. А позаяк Цар царів є великий достойник, тому Белzebуб повів Його улицями і показав всі добра сього світа. Хотів скусити того Благословенного та намовляв купити хоч щобудь з тих марнощів. Но Той не зважав на обманчика з його товаром і опустив город не купивши нічого. (Мат. 4: 1—8; Лука 4: 5—7). Давна як світ та Вистава, все трівка і величава.

Отже наші подорожні, як висше сказано, муіли переходити через ту виставу. Ну, і так зробили; але скоро лише явилися на торговиці, зараз зворушилося ціле населенє і всі там прихожі немов рій шершенів, а то задля таких причин:

Перше: Подорожні мали таку одіж, якої на цїлій виставі ніхто не мав. Весь нарід зглядався на них, як на дивовижу; дехто звав їх безумними, дехто ідіотами а дехто заволоками. (1. Кор. 4—9, 19; Йов. 12: 4).

Друге: Не лише одежию ріжнилися вони від усіх людей на виставі але і мова їх була нікому незнаю. Они, натурально, говорили по хананьски а всі торговщики і прихожі говорили мовою сього світа. Так наші подорожні а ціла вистава були для себе цілком чужими.

Трете: Всім купцям не подобалося то, що оба подорожні, не то купувати, але навіть глянути не хотіли на їх товари. Коли хто кликав їх, купуй-

те! то они затикали уши і кричали: „Відверни очи мої, щоб не бачили марноти”. (Псал. 119—37) і звертали лице своє до неба на знак, що для них товари зготовані суть на небі. (Фил. 3—20, 21).

Нарешті підійшов до них один з торговщиків і з хитростию лиса та непевним зором сказав: „Що купуєте?” Но они поглянули на нього рішучо і сказали: „Купуємо правду”. (Прип. Сол. 23—23). Від тої хвилі настала гірка для них година. Одні висьмівали їх, другі потручували, иньші знов прозивали їх гидкими словами; а в цілім місті підняв ся такий гамір. збіговище та не-лад, що справді подумав би хто, що се два кровожадні опришки загостили в місто не то два спокійні бідні подорожні. Ніхто нічого не продавав, ні купував; все тягло ся юрбою за нашими подорожними. Про цілий заколот донесено старшині міста, а сей велів зараз привести на суд обох незнакомих. Судії роспитали подорожних звідки они, куди ідуть, та де і що робили они в такій незвичайній одежі. Подорожні відповідали, що ідуть до свого краю, небесного Єрусалима (Евр. 11—13, 16), та що они не дали причини до заворушень в місті, бо ішли супокійно, навіть не звертаючи уваги на нікого і на ніщо, а клопіт почав ся з того, що они на питанє якогось кушця; що купують, відповіли йому: „Купуємо правду” і се була ціла причина до заворушень. Судії не хотіли вірити таким аргументам а взяли їх за волоцюг і дурисьвітів, через котрих перервано виставу.

Веліли отже приарештовати їх і бити, потім об-

мазати саджею та болотом і замкнути до клітки тай виставити на позорище цілому містови. Там перебули подорожні довший час. Злобні горожани докучали їм немов диким звірюкам в менажерії; побивали їх зі сліпої мести, та ругали їх безличними словами а славний властитель вистави реготав ся з роботи своїх підданих.

Но сі невільники були терпеливі „не віддавали злом за зло, лише за кожний удар чи зневагу благословили своїх пакостників”. На кожде зле слово, відповідали чесним словом а за кожний удар чемно дякували. Деякі люди, що довго приглядались роботі напасників, почали боронити нещасливих; за те скажена товпа кидала ся на них лайкою кажучи: коли ви за ними тягнете сторону то ви муsite бути такі самі драбуги як ті, що в клітці і вам належить ся та сама честь, що й їм. Ми не бачимо вини в сих чужосторонних людях, они прецінь супокійні і тверезі, тай не заподіяли нікому лиха, говорили люди. На нашій виставі волочить ся багато справдішних лиходіїв і тих повинні ви всадити за решітку, но не сих чесних людей. Так вела ся сварка а зі сварки прийшло до бійки між самою товпою а наші подорожні все заховали ся мудро, супокійно, поважно. Прийшов час, коли покликали їх на суд. Суд узнав їх винними бунту через котрий вистава втратила доходи. Начальник суду приказав бити їх немилосерно, потім закувати в кайдани і водити по улицях вистави на знак покаяня; причім велів голосити указ, що хто поважив би ся слезом, або ділом боронити сих

арештантів, того жде така сама кара. Сим разом Християнин і Віруючий поводили ся ще мудрійше. Ганьбу і тяжкі кайдани несли они так урочи-сто та супокійно, що характер їх терпіня приєднав для них чимало публики. Через те товпа лиходіїв ще більше шаліла і зажадала смерти обох невинних людей. Она заявила, що сим людям не поможе ні клітка ні кайдани, смерть одна запла-тить їм за те, що легковажать кару наложену на них законом і обманюють людей байдужним по-веденєм себе зглядом неї.

Замкнули їх знова до клітки для ожидания даль-шої розправи, кайданів не зняли а ноги закули в диби (колоду).

Тепер невільники знова пригадали собі слова Евангелисти і се меншило їх терпіня. Памятали на його слова, що хто борше і більше витерпить, той щасливійший буде, но здавши ся на волю Найвисшого, супокійно ждали зміни своєї судьби.

Прийшла пора і закликали їх на ворожий суд. Судія звав ся Ворог-добра. Акт скарги був той сам, що перше з малими змінами, а зміст його ось який: —

„Они суть неприятелями краю і руйнителями вистави; они поділили горожанів Марноти на дві партії, а приобрівши собі одну партію людей, навчили їх таких засад житя, котрі в основі про-тивлять ся всім законам царя Елзебуба”.

Віруючий виступив в обороні себе кажучи: „Перепрашаю, я не є противний нічому, що не противить ся законам Найвисшого. І, сказав він,

що до бунтації в городі, я її не почав і не вчинив, бо я самий чоловік тихої вдачі. Ті люди, що обставали за нами, зробили се тому, що не находять в нас вини, а видять що ми за дармо терпимо. Они отже люблять справедливість і суть добрі, безпечні горожани, не бунтівники. Що до законів вашого пана, я скажу, що від коли він Белзебубом, ніколи не був приятелем нашого Господа і я ненавиджу його, і всіх його чорних ангелів”.

Судія виголосив проклямацію, аби приступили до стола всі свідки, котрі годні під присягою доказати, що акт оскарження є правдивим.

Виступили наперед три свідки: Заскорузлий, Сліповір і Підлизайко.

Покликали до стола Заскорузлого. Казали му поглянути на арештанта, запитали чи знає його, та веліли свідчити що знає.

Заскорузлий обізвав ся: „Високий Суде! Я знаю сього чоловіка від давна і можу під присягою тут посвідчити, що він—”

Судія: Стривай; проведіть йому присягу. Він присягнув, тогди каже: „Високий суде! сей чоловік, хоч гарне має назвище, але певно не найде ся в нашім краю другий такий бунтівник, як він. Він не шанує ні царя ні народа; ні прав ні наших звичаїв, іно все трепче своє тай своє про якісь засади релігії та якусь святість. А що найважнійше, я чув раз на власні уши, як він говорив, що звичаї нашого славного города суть цілком не схожі з Християнством, та що люди повинні їх занехати. Сими словами прошу Високого Суду,

він не лише гарні наші звичаї, але таки і нас самих зневажає”.

Судія: „Чи маєте ще що до бесіди?”

Заскорузлий: Ясний Пане, я говорив би ще много, але не хочу морочити панам голови. Однак по переслуханю других свідків я з охотою докажу ще більше його злочинів.

По сих словах відставлено Заскорузлого в сторону а на його місце покликано Сліповіра. З сим перейшли ту саму форму що і з попередним свідком, заприсягли тай веліли говорити.

Сліповір: Ясний Суде! Я не конче добре знаю сього чоловіка і не бажаю го знати, але знаю те, що він бунтівник. Не давно говорив я з ним на місті і він сказав, що наша віра до нічого та нею ми не подобаємо ся Богу. Така бесіда, прошу Ясного Суду, як самі здорові знаєте, робить погане враженє, заставляє людей сумнівати ся в вірі, будьто ми надармо молимо ся, та що ми всі грішні остаємо і Бог нас покарає. Се все, що я мав сказати.

Тогди заприсягли Підлизайка і поставили йому ті самі питання.

Підлизайко: Пресьвітлий Пане Судіє і ви решта Панове! Сього панка я знаю від давна і нераз чув я, як він говорив такі річи, котрих не наслідить ся говорити. Він виговорював погані слова на нашого любого царя Белзубуба і обмавляв його приятелів; зневажав їх поіменно: Пана Дагноного Чоловіка; (Рим. 6—6), пана Заведію; пана Блудника; пана Бажальця-Пустослави; давного

мого наставника, пана Огидника; вельможного мого пана Лакімця і всіх решта високохвальну нашу шляхту. Він, вибачайте за слово, не забув кинути болотом і на Вашу честь, Ясний Судіє, ображаючи тим найсправедливішого і найчеснішого достойника в нашім городі. До того уживав таких слів, що я нігде не годен їх повторити.

Скоро Підлизайко скінчив бесіду, судія звернув ся до обжалованого з такими словами: „Ти ренегате, геретику, мошеннику! чув ти яке сьвідцтво зложили напротив тебе сі чесні горожани?! Ану, що ти скажеш на свою оборону?”

Віруючий: 1) Напротив зізнання пана Заскорузлого скажу, що я не сказав ні слова більше окрім сих слів що: Котрі правила, закони, або звичаї народа не годять ся зі Словом Божим ті суть цілком противні Християнству. Єсли сими словами сказав я що злого, то переконай мене а я зараз відкличу свої слова. 2) А що до сьвідцтва пана Сліповіра, то ось що скажу: Я говорив, що молитва неугодна Богу без правдивої віри, а віра не може бути правдивою без розуміння і повнення Божої волі. І, я сказав, що наколи богослуженє складає ся з таких форм, котрі противлять ся божому обявленю, так ті форми суть ділом людий і така віра не має нічого спільного з вічним житєм. 3) Що до того як сьвідчив пан Підлизайко скажу, що ніколи не вживаю неприличних слів. Я сказав, що цар сього міста з усіми своїми приятелями та підданим повинен би панувати в пеклі а не в сім городі. Я скінчив а ти суди по правді.

Тогда судія звернув ся до лави присяглих судіїв, котрі до сеї пори не відозвались ні одним словом. „Панове присягли!” промовив він. „Видите перед собою чоловіка, котрий потряс нашим городом, через котрого шалїла прямо революція в Марнотї; ви чули слова сих чесних сьвідків і чули тоже його оборону і зізнанє. Тепер судьба його лежить у ваших руках; можете вислати його на шибеницю а можете пустити його на волю. Но перше чим зачете судити його, я мушу обзнакомити вас з законами нашого краю і напамінаю вас, аби ви шановали закон і після него судили. Отже до річи: —

„За часів Фараона, славного слуги нашого царя, було право, що наколи який нарід, город або село поважив ся ширити нову віру і перестав кланятися нашому царю, то від таких людей забірали усї немовлята мужеского пола і кидали в ріку (2 Кн. Мойсея 1—22). За часів Навуходносора, тоже великого приклонника нашого царя, було право, що наколи хто не хотїв поклонити ся золотому ідолови, такого кидали в піч розпалену огнем (Дан. 3—6). Була постанова за часів Дарія, що коли хто поважив ся поклонити иньшому богови, або чоловікови окрім Дарія, такого кидали до ями межи льви. (Дан. 6—7).

Сей бунтівник, що тут перед вами, поломаві всі ті закони не лише думкою, але в слові і на ділі; тому не заслугує на пбщаду. Бо, після закону Фараона, казали топити дітий, котрі не вміли й думати про зломанє законів а сей сьвідомо

поповнив злочин. Сей негодяй поломав закони Навуходносора і Дарія тим, що говорив на протів нашої віри. Власне його зізнанє тут перед вами осуджує його на смерть”.

Вислухавши інструкції вийшли присяглі судії на приватну нараду; а було їх дванайцять панів: Пан Сліпий, пан Злюка, пан Напасний, пан Гуляка, пан Безличний, пан Півголовок, пан Гордий, пан Ненависний, пан Брехун, пан Кровожадний, пан Воріг і пан Невідповідний.

Сліпий яко предсідатель і провідник всіх присяглих перший почав говорити і сказав: „Я доконало виджу що то геретик”. А Злюка сказав: „Геть з ним з лица землі!” Напасний озвав ся: „Я не годен і подивити ся на нього супокійно!” Гуляка собі гримнув: „Я не терплю його!” „І я ні” додав Безличний, „бо він завсїгди киринить мій характер”. „На шибеницю його! повісити!” крикнув Півголовок. „Хай його лихо!” сказав Гордий. „Він обурих всю кров у мині”, додав Ненависний. „Він нездара!” крикнув Брехун. „Шибениці за мало для нього!” озвав ся люто Кровожадний. „Проч з ним, не гаймо часу!” сказав Воріг. „Мені аби хто цілий сьвіт давав, то не дарую йому, процїдив крізь зуби Невідповідний, скажіть пану Судії, що осудилисьмо його на смерть тай решта”. І так зробили. Суд поступив після закона. Повели його на означене місце і там веліли мучити найлютішими способами. Вперед сікли його нагайками, потім ждюхали кулаками і копали ногами, потім камінували а врешті обрізова-

„Лава присяглих”.

Сліпий, Злюка, Напасний, Гуляка, Безличний, Півголовок, Гордий, Ненависний, Брехун,
Кривождний, Воріг і Невідповідний.

ли ножами по кавалкови тіло тай взявши його на мечі винесли на костир і спалили. Так розстав ся Віруючий із сим сьвітом.

Відтак видів я, що поза дикою товпою кровожадних глядачів стояла прегарна карита, з парою коний на переді. Повіз сей ждав на Віруючого мученика. Скоро тільки покінчили ся його терпіня та розлучив ся він зі своїм тілом окружило його товариство невидимих сил, з ними ступив він до згаданої карити і поїхав гень, гень за хмари, та з триумфом ангельскої оркестри полинув за брами в Небесний Город.

З Христіянином не те склало ся, його справи тим разом не скінчено. Замкнули його знова в тюрму, де чимало терпів він ожидаючи засуду. Го Той, хто завідує цілим сьвітом і має власть над людскою злобою, інакше хотів. Опіка Його вирвала Христіянина з тюрми; він утік. А ідучи дальше Христіянин зложив пісню:

О, Вірний Друже, в кріпкій вірі вмер ти,
Не змогли злюки Тебе переперти,
Хоч і шаліли, мучили Тебе,
Твоєю кровю впоїли себе.

Тепер радіють, тому, що сповнили
Дівольську волю і Тебе вбили.
Но хоч мертвий Ти, жити менш во віки
У Божім раю, де співають Лики.

ЯВА VII.

За сим бачив я у сні, як Християнин прямував дальше дорогою, но не самотньо, бо трапив ся йому новий товариш по назві Надія. (Се був один з многих, що чув бесіди Християнина і Віруючого, тай бачив їх терпіня на виставі). Він пішов за Християнином, завів з ним дружну розмову, тай просив, аби сей приняв його за товариша в дорозі. Так отже погиб Віруючий, аби стати ся свідком правди, а з його пороку виріс другий і Християнин не остав ся без товариша.

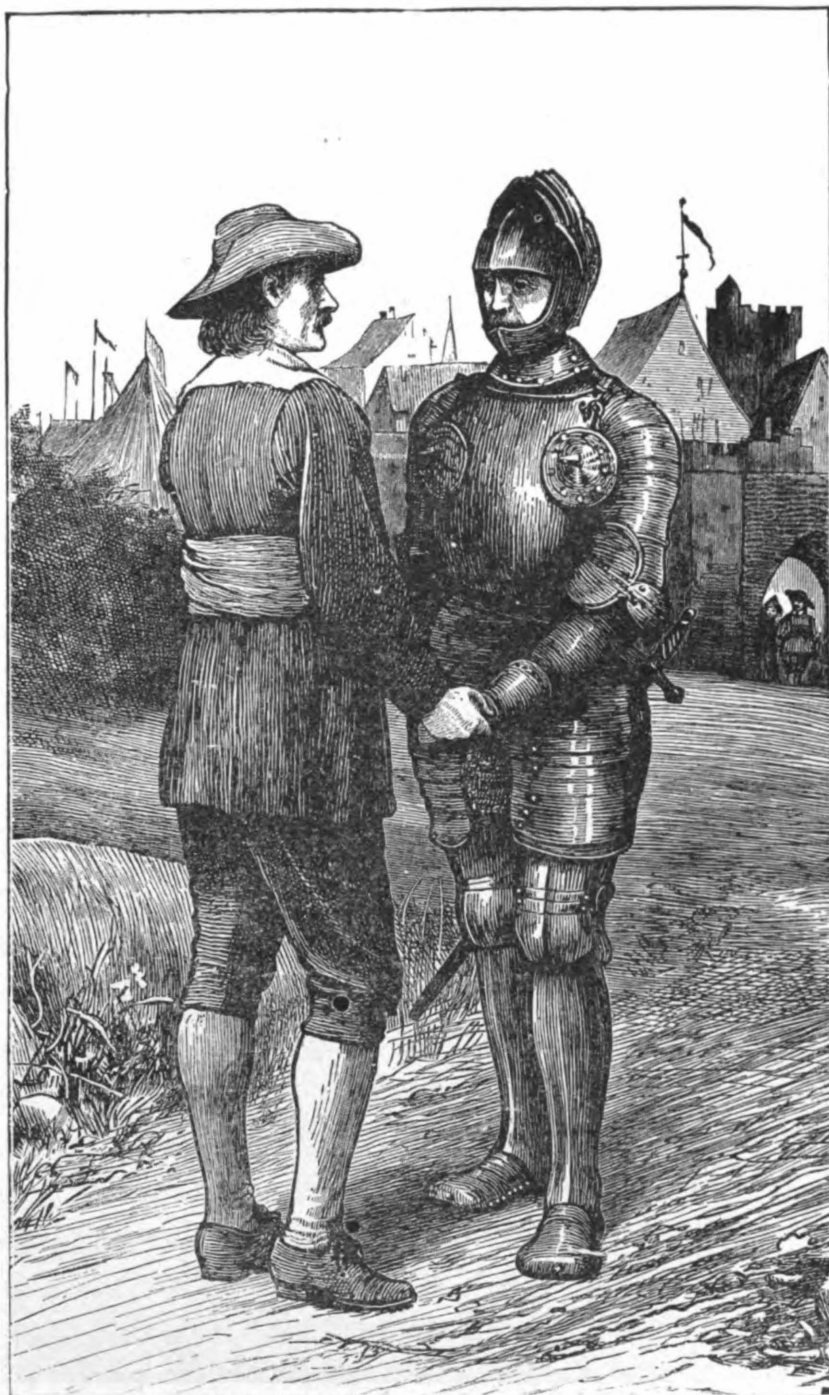
Надія оповів Християнинови, що на виставі лишило ся чимало людей, які переняли ся його гадками, та прийде час, коли многі з них підуть за його приміром. І видів я, що наколи минули они місто, Виставу, зараз таки догонили ще одного чоловіка, що звав ся Дволичний. Ось і зайшли з ним в розмову: „А з відки ви, добродію? Та куди вас Бог провадить?” Він відповів, що іде з Красномови до Небесного Города; а про своє ім'я замовчав.

„З Красномови!” сказав Християнин; „не вжеж же там хоч одна добра людина”. (Прип. 26, 25).

Дволичний: „А вжеж; чому ж би ні?” відповів Дволичний, „я не сумніваюсь”.

Християнин: Як маю вас звати, прошу? промовив Християнин.

Дволичний: Ні ви мене, ні я вас не знаю, тай не конче нам знати ся. Всі ми ідемо до одної ціли, тою самою дорогою, чому ж нам не йти би разом;

„Графив ся йому новий товариш, по назві Надія.”

но коли вам не в лад, то мені і самому не зле буде.

Християнин: „Знаю я дещо про город Красномову”, сказав Християнин, „і о скільки я чув, Красномова, багатий город”.

Дволичний: А вжеж багатий, і в мене там немало кривих, а все богачі.

Християнин: Скажіть, будь ласка, хто там жиє з ваших кривих? коли сьмію запитати.

Дволичний: Майже ціле місто моя рідня, но ближшими кривими суть: Вельможний пан Крутій; Вельможний пан Куди-Вітер-Дує; Вельможний пан Красномовний, котрого прадіди оснували Красномову, тоже пан Масенький; пан Тут-і Там; пан Що-Будь, і славний наш горожанин пан Двоязичний, котрий є рідним братом моєї матери по батькови, тай таки я самий, правду сказати, дійшов до неякого будь значіння між нашою шляхтою; хотяй мій прапрадід був простим моряком, що бувало пливе собі човном в одну а веслує в другу сторону, і я добив ся майже цілого мого майна таким самим робом.

Християнин: Чи ви жонатий?

Дволичний: Так, маю дуже приличну жінку; єї мати, то знатна дама; бабка єї, небожка, звала ся пані Ідеалістка, отже як бачите, моя невіста з благородної сім'ї, тай так вихована, що вміє порядочно найти ся і межи паньством, і між хлопами. Правда, що ми подекуди ріжнимо ся в релігії від тих дуже релігійних, але й те лише в двох точках: перше, що ми ніколи не пливемо против вітру і філі; друге, що ми завсігди гарно поводимо ся з

Релігією, виключно тогди, коли она сріблом-золотом прибрана; — ми з нею розмавляєм на вулицях в погідні дні, коли люди витають її оплесками.

Тогди Христіянин відвернув ся до Надії з увагою: Мені здаєть ся, що се мабуть Дволичний з Красномови, а наколи се він, то він перший мсшеник на цілу околицю. Тогди сказав Надія: „Запитай його; думаю, що не повинен би соромити ся свого імени”. Отже Христіянин звернув ся знова до Дволичного і запитав: „Пане, з вашої розмови пізнати можна, що ви немовби мудрійший були від цілого сьвіта, та коли не милю ся, то я на половину вгадав, хто ви. Чи не називаєте ся ви Дволичний з Красномови?”

Дволичний: Перепрашаю вас, то не питоме моє назвище, лише на біду прізвали мене так ті люди, котрим я не на руку, отже не перший і не послідний я з добрих людей, мушу носити таке прізвище собі на наругу.

Христіянин: Але, чи не дали ви коли людям нагоди прозивати вас так погано?

Дволичний: Ніколи, ніколи! одинокою причиною мого лиха могла бути та обставина, що я завсїгди мав щастє іти з духом часу; чи добре воно було, чи зле, я ішов з часом, після того, як мої обставини вимагали, тай за те лише прозвали мене; но позаяк я мусїв слухати часу і обставин, то чейже було то благодатию для мене, і нехай-же за для того не прозивають мене мої вороги!

Христіянин: Так, я дійсно вгадав, що ви як раз той, про котрого я чув; тай скажу вам, що я про

вас думаю: Я думаю, що те прізвище так вам підхоже, що хотьби ви як його не бажали собі, то оно вам правно належить ся.

Дволичний: Ну, вам вільно уявляти собі все, що вам подобає ся, і годі мені на те порадити. Одно скажу, що пізнаєте в мині сердечного товариша, коли лише zvolите мені іти з вами дальше.

Християнин: Коли хочете іти з нами, то мусите іти протів вітру і філі, а те, гадаю, не по вашій волі. Мусите, тоже, поважати Релігію не лише тогди, коли вона носить срібно-золоту одіж, але й тогди, коли вона стане перед вами покрита лахмієм, таї стати з нею на розмову тоже й тогди, коли вона закута в кайдани, не лише коли витають єї люди оплесками.

Дволичний: Вам не вільно нападати на мої релігійні переконання, ані орудовати ними, лишть се моїй вільній волі, та нехай я іду з вами без суперечки.

Християнин: Ні кроком дальше... доти, доки не згодите ся так жити, як я вам предложив, і як ми, ось оба, жиємо.

Тогди сказав Дволичний: Я ніколи не відступлю від давних своїх засад, бо они не то щоби приносили мені шкоду, але власне суть корисними. Коли не вільно мені іти з вами, то піду самотою, як перше ходив, нім ви мене догонили, чей трафить ся хтось, кому любо буде зі мною товаришовати. Тепер видів я у сні, що Християнин і Надія, лишили по заду Дволичного, а самі скорою ходою ішли на перед, аж один з них оглянув ся і

побачив трех мужів, що ішли в слід за Дволичним, та коли догнали його, він поклонився їм низько, і вони віддали йому такий-же поклін.

Один з них звався пан Захланний, другий Грошолоб, а третій Скупар. Дволичний знав їх добре, бо ще змалку ходили вони вкупі до школи, а вчив їх професор Гнобитель з міста Насильства, котре є осередком торгівлі в північному князівстві Грабежи. Той професор навчив їх штуки як доробляти ся маєтків, будь то насильством, будь обманьством, будь підступом, будь би то брехнею, ба навіть удаванем побожности. Ті панове так переняли ся наукою свого учителя, що кождий з них тепер мігби був стати сам таким професором.

Ну, як я висше сказав, вони хорошо привитали ся. Пан Грошолоб запитав Дволичного: „що то за люди пішли на перед нас?“, бо Христіянина і Надію можна ще було видіти, хоть далеко вже були.

Дволичний: То суть два чужосторонці, що по своєму звичаю з далека тягнуть ся на проці.

Грошолоб: Ото раз! Чомуж вони не заждали на нас? були би ми разом пішли, бож вони, ми і ти всі йдемо на проці.

Дволичний: Се правда, алеж ті люди, такі чогось шорсткі і так влюбили ся в свої засади, та так уміють другому допечи, що хотяйби і який побожний був чоловік, то скоро лише трохи ріжнить ся в засадах від них, так давай вони зараз против нього, і не хотять навіть іти з таким.

Скупар: То не добре. Але згадує ся в письмі

про таких власне людей, що надто суть справедливі, та що вони в своїй шорсткості осуджують кожного окрім себе самих. Прошу тя оповідж нам, в чім не могли вони з тобою погодити ся.

Дволичний: Они своїм упертим порядком постановили все дальше іти без згляду на погоду, а я знова люблю ждати на догідний вітер і хвилю.

Они відразу хотять все робити для Бога, а я жду нагоди, аби не занапастити житя і маєтку. Они жиють після своїх переконань, хотяйби всі люди стали против них, а я знова жию релігійно лише о стільки мені треба, після того як вимагає час і забезпеченє мого майна і особи.

Они держать ся Релігії і тогди, коли вона обдерта, в кайданах, а я стою при ній лише тогди, коли являє ся вона убрана в дорогі одежі, та люди витають єї з парадюю.

Захланний: Ей, і по що тобі ще морочити голову такими річами, пане Дволичний. Я коротко скажу, що за дурня маю кожного, кому вільно набувати добро і посідати, а він його роздає дурно. Будьмо мудрі як вужі. Найліпше робити сіно тогди коли погода. Диви ся як пчола супокійно сидить собі цілу зиму, а працює лише тогди, коли для неї погода користь і вдоволенє. Господь посилає часами слоту, а часами дає погоду, і хотяй ті люди аж так дурні, що все ідуть не зважаючи на халепу, то ми маймо свій розум, тай ідїм лише в погідні дни. Я самий люблю лише таку релігїю, котра не перечить нам посідати дарів Божих, маєтку. Бо хтож може інакше се розуміти, як не так,

що маєтки суть Божими дарами даними нам Його премудростию не на то, аби ми їх роздавали, але аби самі ми їх пожиткували. Авраам і Соломон були побожні і багаті люди, а Йов говорить, що порядний чоловік нагромадить тільки золота як пороху.

Отже такий чоловік конечно не може жити після таких засад, які мають онті два, що на вперед нас ідуть.

Скупар: Я думаю, що всі ми тут одної гадки, тай перестанемо вже про се одно балакати.

Грошолуб: Ні, справді доволі вже сеї бесіди, бо хто не вірить ні в Св'яте Письмо, ні власному розумови, (а ми віримо і в одно і друге) не знає що йому вільно, тай не старає ся забезпечити свого життя і маєтку.

Дволичний: Братя, як бачимо, ми всі ідемо на прощі, і, за для осторожности перед лихом, позвольте мені перед св'ітлу вашу розвагу поставити ось яке питанє: Припустім, чоловікови, св'ященникови, купцеви, або кому будь попала нагода набути много дочасних Божих дарів, і то як кажу, трапила ся йому така нагода, яка хто зна чи иньшим разом йому трапить ся, а він, замотавши ся в якісь поєдинчі релігійні засади, котрих не розібрав добре, проминув нагоду і не збогатив ся; чи не міг він зробити інтерес і мимо того остати правим, чесним чоловіком?

Грошолуб: Я виджу в чім лежить твоє питанє і, наколи годить ся наш товариш, відповім тобі як слід.

Розберім перше питанє, що до самого сьвященника. На примір, сьвященник поважаний і чесний чоловік, посідає малий маєток, а трапляє ся йому набути більший, далеко поплатнійший маєток, і він як-раз має нагоду дістати його, наколи однак стане більше працювати над собою в студиях, частійше проповідувати, і з лутшим успіхом. Нарід потребує взяти собі з нього примір в деяких засадах житя. З мої сторони я не виджу причини чому би сей сьвященник не мав взяти ся до роботи і таким способом добути собі більший маєток, тай оставати на дальше чесним чоловіком. Чому-ж би ні?

Перше: Він має право бажати більшого майна, сього нікто заперечити не може, бо само Провидініє ставить перед нього до сього нагоду, так отже він сьміє придбати його не виминаючи ся зі своєю совістю.

Друге: Його бажанє за маєтком, творить його повнійшим учеником Слова Божого, і успішним проповідником, і т. п. а тим самим він стає ся лутшим чоловіком, ублагородняє свою професію і добрі сторони, чим подобає ся Богу.

Трете: Тепер що до того, як погодити думку людий з тим, що він перестав служити їм приміром давних своїх засад н пр. „не вганяти за дочасним добром”. Се ось як дасть ся витолкувати:

1. Він „відрік ся себе самого”, а се тоже релігійна засада.

2. Він перемінив ся в любійшого, успішнійшого пастиря; а —

3. о скільки став ся відповіднійшим до свого духовного знаня.

4. Отже я заключаю з усього того, що не вільно назвати захланним такого сьвященника, котрий міняє мале за велике, а радше назвати його дбалим, бо він розважно поступивши, покористав ся нагодою, котра попала ся йому, та через те, приобрів собі більше духовного знаня, яким послужив другим.

А що до другої часті питаня, яке торгає ся купця, то ось що:

Положим, такий купець має утлий інтерес на сьвітї, але, коли став би ся побожним, йому сейчас пішло би на лутше, можливо, він оженив би ся з богачкою, аби привабив собі лутших купців до торговлі. Чомуж йому не стати побожним? на мою думку — чому ні?

1. Стати ся побожним (релігійним) се чейже обовязком кожного чоловіка, нехай воно буде через що будь.

2. Нема гріху взяти собі богачки за жінку, або привабити більше купців до свого краму.

3. Крім того такий чоловік ставши ся релігійним дістає добро від добрих людей, і сам стає ся добрим; ось добра жінка, добрі купці і добрий заробок, а все стало ся через те, що він став релігійним, а релігія є добро. Отже стати релігійним за для таких причин, конечно є похвальним і корисним ділом.

Сї слова висказані паном Грошолобом в відповідь на питанє Дволичного всіх вдоволили, і они

згодили ся однословно, що ніхто в світі не зможе закинути їм в таких засадах, бо вони і правдиві і корисні. А позаяк упевнили себе, що ніхто не гс ден їх збити з пантелику, а виділи перед собою ідучих Христіянина та Надію, постановили догонити їх тай закидати питаннями. Важною причиною їхнього наміру була суперечка яку недавно мав з ними Дволичний. Отже кликали за ними, аж доки ті не стали і не приждали на них; а порадили ся межі собою, аби не Дволичний, але Захланний ставив їм питання, бо гадали собі, супокійно будуть відповідати Захланному, не маючи причини до гніву. Отже зійшли ся одні з другими і по короткім привітаню, пан Захланний поставив свої питання Христіянинови і Надії сподіваючись, що ті ніяк не стануть відповідати. Христіянин відповів: „Навіть чоловік з дитинячим понятієм о релігії відповість вам на десять тисячий таких питань. Бо коли не вільно було іти за Христом задля куска хліба, як говорить ся в Евангелію (Іван б. 26) то не вільно робити собі з Христа і його релігії захисту з поза котрого можна стріляти дичину для розкошів світа, і тим робом побільшувати своє майно. Нема на світі людини, котра би живучи після таких переконань могла бути чесною. Лише погани, лицеміри, діяволи, та упирі вдоволяють ся такими як ваші засадами”.

1. Погани: бо коли Геммор та Сихем наважили ся посватати дочку Якова і з нею в посагу забрати Яковове стадо, тай не бачили иньшого способу до того, як лише дати ся обрізати, тогди сказали

вони до своїх земляків: „коли кождий з наших муштин дасть ся обрізати по жидівському звичаю, то чи не перейде у наші руки вся Якова скотина і майно і все що тепер його, чи не буде наше”. Дочок і стада Якова мали они на ціли, а релігію взяли вони за орудину, котрою добре їм було досягнути те, чого бажали. Читайте цілу історію Перш. Книги Мойсея Голов. 34: 20—24.

2. Лицемірні фарисеї були такої віри: На позір довго молили ся, але все бажали пожирати дома вдовиць, за те приймили тяжкий суд Божий. (Лука 20. 46—47).

3. Юда, диявол був тоже такої віри, він віровав в Бога задля того, що звеніло в торбині, котру при собі носив, тай остаточно погиб з власної руки, і його, яко правдивого сина погибелі викинено геть на віки.

4. Симон ворожбит був тоже такої віри, бо хотів дістати силу Сьв. Духа, аби набувати нею гроші і Петрів суд був для нього правий. (Діян 8. 19—22). Здаєть ся, нема нічого певнішого над те, що хто держить ся релігії задля маєтку, той і відрече ся її для маєтку, бо як певним є, що Юда бажав, аби сьвіт став релігійним, так і певним остає те, що він продав релігію і свого учителя за маєток.

Аби не морочити вас довго відповідями на ваші питання, коротко скажу, що таке толкованє віри яким ви чваните ся, подобає ся лише фарисеям, поганам і дияволам, а нагорода ваша за таку віру буде такаж сама, як для них.

Тогда поставали всі мов вриті, поглядаючи один на другого, і не могли найти відповіді на слова Христіянина. Надія притакнув словам бесідника і межи всіми настала глибока мовчанка. Пан Дволичний з товаришами, не промовивши ні слова більше, прилишили ся на заді, а Христіянин заговорив до свого товариша ось що: „Подумай, друже, що сі люди не годні устояти перед аргументом чоловіка, та якжеж зможуть они оправдати ся перед судом Божим? Се не можливо! І коли они занімили перед мною, смертельником, то щож скажуть тогда, коли треба буде оправдати ся перед Всевишним, аби не попасти ся в полонінь гієни!”

Христіянин і Надія виперидили їх знова і пішли оба наперед аж опинили ся на гарній рівнині Супочинку. Тут ішли вони з повним вдоволенем. Не широка то була рівнина і незабаром проминули вони єї. За рівниною стояв горбок званий Нечесним Добутком, там копали люди срібло і нераз трафляло ся, що як хто переходив мимо горбка, а лакомив ся на маєток, тож повернув з дороги до тої копальні; но приступивши до входу копальні, земля все там зрадлива осувала ся під ним, і не один провалив ся в глибину на те, аби ніколи не видіти вже Божого сьвітла; одні там погинули, а другі стали рабами в копальні дорогого металю.

Опісля видів я у сні, що зараз через дорогу наперед копальні срібла стояв Проклятий (ніби панок) він все призивав подорожних до копальні на оглядини. Не забув він закликати на Христіяни-

на і його товариша: „Гей! а поверніть но сюди, покажу вам не аби що-будь!”

Християнин: Що би то за диво мало бути, аби ми мусіли аж з дороги звертати, та дивити ся на нього?

Проклятий: Тут власне копальня срібла. Тут багато людей добуває собі добро, коли зволите поступити, то не пожалуйте, бо не великим трудом забезпечите порядочно свою будучність.

„Ходім подивім ся”, сказав Надія.

Християнин: „А я не піду”, промовив він, я чув давно про се місце, та що не одна людина тут загинула, сі скарби суть пасткою для тих, хто за ними шукає, бо вони власне відтягають людей з правдивого путя”

Тепер Християни звернув ся до Проклятого кажучи: „Абож то не тут те місце, що власне, поглотило чимало прохожих людей?” (Осія 9—6).

Проклятий: „Не таке воно дуже небезпечне, як ви гадаєте, хиба для тих хто байдужно тут поводить ся, та не зважає на себе”; і при сих словах усміхнув ся він зловіщо.

Тогди Християнин звернув ся до Надії з таким словом: „Не вільно нам ні кроком ступити з нашої дороги; ходім дальше в свій путь”.

Надія: Ручу тобі, що як лиш надійде сюди Дволичний, а сей ворог закличе його, так певно піде на обзорини до копальні.

Християнин: Без сумніву, він з засади любить такі стежки, і я сто раз певний, що він в ній пропаде.

Тогда Проклятий промовив знова: „І Ви таки не пійдете навіть подивити ся?”

А Християнин відповів йому рішучо: „Слухай, Проклятий, ти єси ворогом правих стежок Господа, Наставника сеї дороги, і ти сам давно вже осуджений судом Його Маєстату за те, що звернув єси з сеї дороги, котрою ми ідемо. (2. Тим. 4. 10). І чогож намагаєш ся впровадити й нас перед подібний суд. А колиб ми й звернули з дороги без злого наміреня, то всеж таки Господь і Цар наш певно почув би о тім, і за те виставив нас на сором тогди, коли ми повинні би стати славно перед Ним.”

Проклятий признав ся, що й він колись був то-же до них подібним чоловіком, та що колиб вони хотіли заждати якийсь час на нього, він пішов би з ними.

Тогда запитав його Християнин: „Яке твоє ім'я? Чи не зовеш ся ти так, як я назвав тебе?”

Проклятий: Так, зову ся Проклятий син Авраама.

Християнин: Знаю тебе; Гієзій був твій дід, а Юда твій батько, і ти ступав їх слідами. Се лише чортівська штучка, котрою ти маскуєш ся. Твій батько зрадник, повісив ся, і ти не заслужиш собі нічого ліпшого. (2. Цар. 5. 20, 27; Мат. 26. 14, 15; 27. 3, 5). Будь певним, що як прийдем ми до Царя, розкажем Йому про твоє поведене, і пішли дальше своєю дорогою. Тимчасом Дволичний з товаришами надійшли, і скоро закликав їх Проклятий, сейчас повернули до копальні. А чи прова-

лились они в глибину копальні, чи заглянули до неї через поруче, чи спустили ся в діл ходою і копають там, чи подусили ся газом та парою, котрі часто вибухають в тій копальни, про се вже не відомо мені, знаю лише добитно, що від тогди, ніхто їх більше не бачив на правій дорозі.

Християнин зотягнув пісоньку:

„Дволичний з Проклятим, се два побратими,
Один кличе, другий скаче в пропасть до долини,
На сїм сьвітї оба мають богатства премного,
За те во вік не побачать Господа Сьвятого”.

Тепер видів я, що зараз за левадою оба подорожні підійшли на місце, де при дорозі стояла старезна фігура. На сам вид тої фігури, оба подорожні дуже задивували ся. Фігура була якась незвичайна; немовби жива жінка перемінена в фігуру. Тут стали вони і довго, довго дивили ся, і не могли відгадати, що то за фігура. Вкінци Надія запримітив надпись на чолі фігури, а що не вмів читати, звернув увагу Християнинови на те письмо в надії, що той розбере напись. Письмо було просте і Християнин живо перечитав ось які слова: „Згадай про жінку Лота”. Они зараз догадали ся, що то стовп соли, в котрий перемінила ся жінка Лота за кару, що через лакімство оглянула ся, коли втікала з Содоми. (1. кн .Мойс. 19. 26).

Такий несподіваний вид подав їм тему до дальшої розмови.

Християнин: О, Братіку, ми як раз в пору трафили на сю фігуру, она случайно впала нам в око,

та таки зараз по запросинах Проклятого, і колиб ми були його послухали, як се ти бажав товаришу, ми певно булиби стали видовищем для тих, що по нас переходити муть сюди.

Надія. Ох як гірко мені, що я поступив так нерозумно, і сам не знаю яким робом не став ся я до сеї пори таким, як ся жінка Лота; бо деж тут ріжниця mezi єї а моїм гріхом, она лише оглянула ся, а я аж бажав піти і подивити ся. Благодать спасла мене і їй належить ся дяка, а мені лишає ся сором, бо в моїм серці вигріла ся така ледача думка.

Християнин: Возьмім собі примір з сього, що перед собою видимо, воно придасть ся нам на будуче. Ся жінка ухилилась від одной кары, бо не загинула в обіймах горіючої Содомы, та друга кара постигла єї; она стала ся соленим стовпом.

Надія: Правда, она нехай буде нам осторогою та приміром. Осторогою, аби ми не повторили єї гріха, і приміром, на яку кару заслугує кождий хто не зважає на сю осторогу. (4. кн. Мойс. 26. 9, 10).

Но понад все, одно дивує мене, а виключно то, як сам Проклятий і його товариші можуть так байдужно оставати в копальни, і шукати за богатством, коли ся жінка лише оглянулась за майном і не могла ні кроку дальше зробити, як читаєм в Біблії, а перемінила ся в соляний стовп. Особливо тому, що вона стала наочним приміром для всїх таких як она людей. Вони не требуют

тут нічого догадуватись, а прямо глянути на сей примір; лише підняти зір і глянути.

Християнин: Дивне диво, інакше не мож собі сього витолкувати, як лише так, що вони тут серцем віддали ся очайдушности, а порівнати їх можу лише з тими злодіями, що обкрадають людей перед самим судисю, або з тими, що порюють чужі кишені під шибеницею. Говорить ся про мужів Содоми, що вони були великі грішники, бо грішили перед Господом т. є. перед лицем Господа серед Його доброти, яку оказував їм, бо земля содомска була неначе райским садом до тих пор. (1. кн. Мойс. 13. 10, 13). За те розгнівав ся Господь і спустив на них палючу кару, кару яку лиш міг виконати огонь з неба Господом допущений.

Для того сьмію заключати, що сї лакімці, суть власне такими людьми, якими були Содомці. Они грішать перед лицем Божим, і не звертають уваги на примір, котрий ось тут перед ними стоїть. Они мусять стати ся предметом найлютішої Господньої кари.

Надія: А вжеж се сьвята правда, но се ласка для нас, що ти, а особливо я, не став ся днесь позорищем подібним Лотовій жінці. За те подякуймо Господеви, та біймось Його і не забуваймо про жінку Лота.

І бачив я, як прийшли вони аж над Любу ріку, котру цар Давид назвав „рікою Господа” но Іван назвав єї рікою „води життя”. (Псал. 65. 9; Езек. 47. 1, 9; Откр. 22. 1). Дорога вела понад беріг тої ріки. Християнин та Надія радо ступили до неї,

пили з неї воду; вона здорова, покріпила нужденні їх душі. По обох берегах здовж ріки, росли зелені дерева, рясні преріжними овочами. І листе з тих дерев їли вони, щоб запобігти різним хворобам, які дістають ся тим людям, що по довгій дорозі впадають в горячку. По обох боках ріки за деревами тягли ся сіножати засіяні пречудними леліями, ні трава ні цвіти ніколи не жовкли, не вянули там. На одній з тих сіножатий положились они і спали, бо там могли безпечно спочити. (Псал. 23. 2; Ісаія 14. 30). Як пробудились, то поживили ся овочами з дерев, напили ся води з ріки, і знова лягли і знова спочивали. Там перебули вони кільканайцять днів і ночей. Потім засьпівали:

„Пречистії струї із жерел Божих,
Всегда скріпляють бідних прохожих.
Білі лелії, зелена травиця,
Служать за постіль, аби положить ся
І там спочити, забути за зної,
В пригодах набуті душевнії болі.
Тут не брак поживи, а листе цілюче
Загоїть душу і тіло болюче.
Ой, коби знали богачі добитно
Про усе щастє, яке тутки видно,
Вони би продали всі свої богацтва,
За те куповалиб тутки господарства”.

По довгім супочинку постановили вони іти далше (бо се не було кінцем їх подорожи). Потім напили ся і пішли.

Тогда бачив я у сні, як незабавки дійшли во-

ни на місце, де дорога то віддалялась від ріки, то знова зближалась, но їм було зразу про се байдуже, і не сходили з дороги. Дорога все таки була нерівна для їх струджених ніг, тож вони не були раді з такого ходу. (4. кн. Мойс. 21. 4). Справді хотіли би були бачити перед собою рівнішу дорогу, та єї не було. Не далеко на вперед них, здовж дороги по лівій руці тягла ся сіножать, а через ню вела стежина. Сіножать звала ся Мимоходом. Тогди промовив Христіянин до товариша: „Наколи ся сіножать лежить поздовж нашої дороги, ліпше нам піти нею”. І заглянувши фіртку, сейчас ступив через неї на леваду, тай таки зараз запримітив, що між високою дорогою а левадою стояв пліт. Ось і маємо те, чого бажали, сказав Христіянин; тут гарна стежка, ступай за мною, товаришу, підемо гладше.

Надія: А що вдіємо тогди, як ся стежка заведе нас в поле?

Христіянин: Неможливо, відповів другий. Ходи подивиш ся, чи не веде вона здовж головного шляху. Так переконаний словом товариша Надія пішов за ним. Коли опинили ся на стежці, стало їм дуже легонько іти; хід не морив їх. Незабавки побачили вони ідучого перед ними чоловіка, а звав ся він Легковір. Они кликнули за ним, і запитали куди веде та стежка. Той відповів: „До Небесної Брами.” А видиш, сказав Христіянин; чиж я тобі не казав. Тепер вже будеш певним, що ми на добрій дорозі. Тай пішли вони, а Легковір спішив наперед них. Як настав вечір, і темрява о-

хопила сьвіт, вони згубили перед собою Легковіра. Він, себто Легковір, ступав сьміло на переді, та не довиджуючи добре стежки, схибив з неї, і провалив ся в глибоку провалину (Іса. 9. 16), котру викопав на тую власне ціль властитель тих земель. Він старав ся виловити всіх дураків, що говорять на вітер. Легковір убив ся на смерть падаючи в яму.

Християнин з товаришом зачули як він грянув в безодню і зараз закричали: Що ся стало?! но не дістали жадної відповіді, лише зачули стогін. Тоди промовив Надія: „Ну, а тепер де ми находимо ся?” Но товариш його мовчав, бо знав, що був причиною цілого того лиха. На дворі почалась буря. Блискавиці та громи лютували, а дощ лютув мов з цебра і води виливали зі всіх корит. Надія промовив з досадою: „О, коли бувби я знав, не кидав би я своєї дороги!”

Християнин: І хтож думати міг, що ся стежка заведе нас на манівці.

Надія: Я бояв ся сеї стежки відразу, і тому звернув я тобі був увагу, і бувбим певно більше говорив, но що ти старший чоловік, я не хотів перечити ся.

Християнин: Вибачай, дорогий друже, мені страх гірко, що я звів тебе з дороги, та завів в таку халепу. Прошу тя, прости мені, я не учинив сього зі злої волі.

Надія: Будь спокійний, я не знаю гнівати ся, і вірю, що воно вийде нам на добре.

Християнин: Радую ся, що маю з собою мило-

серного друга, но нам не вільно довго тут забавляти. Попробуймо вернути ся.

Надія: Але позволь, нехай я іду на перед.

Християнин: Ні, сього не зроблю, таки я піду на перед, бо як трафить ся яке лихо, нехай я перший впаду в нього за то, що через мене, оба ми зайшли сюди.

„Ні”, сказав Надія, „ти не можеш іти на перед, бо ти збентежений духом, можеш легко загубити стежку.” Потім на їх розраду почули они якийсь голос в словах: „Оберни серце своє на дорогу, що нею ходила, верни ся.” (Єрем. 31, 21).

Вже води залили стежку, а небеспека стала ся далеко грізнійшою, і я подумав собі: „Лекше зблудити, чим вернути назад на дорогу.” Но вони змагали ся назад. Темно, темно стало, а вода так підняла ся, що приходило ся їм з десять разів ось, ось утонути. Ніяким робом не могли вони віднайти тої фіртки якою звернули з дороги на леваду. Нарешті пристали під якоюсь ледачою колибою дожидаючи ранка. Уморені трудом заснули там кріпко. Близько колиби, де они спали стояла Крипость Сумнів. Се була будовина великана Роспуки. Колиба, в якій заснули, стояла тоже на землях Великана. Великан пробудив ся в ранці рано, та проходжуючи ся по своїх добрах, застав Християнина і Надію сплячих на його землі. Тогди, з обуренєм і словами повними досади, він їх пробудив, та запитав звідки вони, і яке їм діло бути в його посілостях. Они оповіли йому, що суть подорожні богомілці, та що заблудили покинувши

головну дорогу, а пійшовши бічною стежкою. Тоді промовив Великан: „Ви переступили закон против мене, бо волочились і заночували на моїх землях, длятого арештую вас; ходіть зі мною!” Вони не впирали ся, бо він був дужший за них обох. Тай не могли багато говорити на свою оборону, бо знали свою вину. Великан отже займив їх наперед себе, і замкнув у вонючу для них кватирю. Тут пролежали вони від середи ранка до суботи вечера, без дрібки хліба і краплі води, без світла, та живої душі, у кого випросили бя поживи, Они попали ся в сьому препоганому місци в такі безрадні обставини, немаючи близько ні друга, ні знакомства. (Псал. 88. 18).

Тут Християнин подвійно відчув своє горе, бо знав, що через його нерозважну раду, оба вони впали в безрадне положенє. Величень Роспука мав жінку, вона звала ся Невіра. Тож коли вечером ввійшов до своєї комнати, оповів їй, що привів двох арештантів, посадив в тюрму за кару, за те що волочили ся по його землях. Порадив ся єї, що з ними дальше діяти має. Она знова вивідала ся від нього, хто вони такі, відки та куди хотіли іти. Він про все докладно їй розказав. Вона наредила йому, аби скоро встане рано, велів їх бити без пощади. Отже скоро настав день він взяв до рук суковату палицю, а ввійшовши в тюрму, почав перше дражнити їх, немов звіврів, та вони ні разу не сказали йому гїркого слова. Тоді кинув ся на них, звязав, і став катувати до не схочу; вони не в силі були, не то боронити ся, а навіть по-

„Перебивти їх, лишив на самоті обдумувати своє горе“.

рушити ся в часі тяжких ударів. Перебивши їх до нехочу, опустив тюрму, а їх лишив на самоті оплакувати гірку годину і своє горе. Цілий той день перебули вони в тяжкім плачу, та риданю. Вечером розпитала його знова Невіра про них, а довідавшись, що вони не погинули від тих ударів, порадила йому, намагати на них, аби вони самі себе умертвили. Отже скоро минула друга ніч, він знова подав ся в тюрму, в лихім як перше настрою, та сказав, що йому дуже неприємно робить ся на саму згадку того, що він вчора побив їх так люто; заявив їм рішучо, що немає наміреня коли будь випустити їх на Божий сьвіт, та що одиноким для них средством полекші лишає ся самоубійство, чи ножем, чи отруєю, чи на шнурку, все одно. „Бо по щож вам”, сказав він, „так жити, я не говорю на жарти; вам не бачити вже рая на сьому сьвіті”. Вони все таки домагали ся від нього волі. За те глянув він на них лютим зором і мов несамовитий скочив до них, та без сумніву, був би власною рукою помордував їх, коли би в тім моменті не попав був в памороку (бо він в погідні дни часто в ню впадав), через що якийсь час остав ся без памяти і сили. Змучений хорошою відступив від них, і знова лишив їх на самоті, немов хотів розважити, що має робити. Тогди невольники радили ся між собою, що мають діяти, послухати його ради, чи ні? Отже таку завели бесіду:

„Брате”, сказав Християнин, „що діяти нам бідолахам? Житє, яким довело ся нам жити є дуже

нещасливе, я сам не знаю, що ліпше? Чи жити тай терпіти сі муки до загину, чи покінчити з собою?" „Душа моя бажає радше смерти чим життя", (Йов. 7; 15) а гріб о много приятнійший був би мені, чим отся неволя та мука. Невжеж Величень має постійно знущати ся над нами?

Надія: Правду кажеш, теперішне наше положенє, се правдиві страсти, і для мене рівнож булоб лекше умерти, чим тутки терпіти. Но розважмо ми гаразд, що нам діяти? Володїтель того края куди ми пустили ся зайти сказав: „Не убий". Ні, не убий ближнього, а тим більше наказує він нам себе убити. Тай коли хто убе ближнього, убе лише його тіло, но убити самого себе, значить, убити разом тіло і душу. Та на тім не кінець. Говориш, братіку, що в гробі, булоби богато лекше, но чи подумав ти про кару, яка вижидає убійців поза гробом бо „ніякий душегубець, не мати-ме вічного життя" і т. д. Отже розважмо знова, та знаймо, що не все право лежить в руках Величня Роспуки. Не одна людина, о скілько думаю, попадала в його руки, як отсе ми тепер, але вирвалась від нього. Хто окрім Бога Творця знати може? Ануж Величень загине, або поволи забуде за нас, або дістане ще раз такий напад на нерви і окалічіє, та не зможе вже катувати нас більше? А врешті може бути нагода, коли я зможу проговорити йому до серця, і він освободить нас. Шкода, що я від разу не поспробував того способу, сяк чи так, нам треба потерпіти і ждати, чей прийде хвиля, коли ми щасливо вирвемо ся звідси, лише не

гиньмо з власної руки. Сими словами Надія розбив лукаве наміренє свого товариша, тай так перебули вони в темниці той день, серед гіреньких обставин. Ну, але під вечер Велитень знова вступив до тюрми; очевидно, хотів довідатись, чи послухали арештанти його ради, але як побачив, що ті остають в живих, і то ледве дихаючи, бо голод, прагніне і рани які задав він їм, ослабили їх так, що ледве дихати могли, а все таки він застав їх при житю, за що дуже розгнівав ся, тай гримнув, що наколи не послухають вони його ради, проклинуть годину, в котрій їх мати на сьвіт привела.

Оба невільники дрожали перед грозою слів; а Християнин умлів зі страху, та коли прийшов до сьвідомости, почав з товаришем розважати на ново, чи поступити за приказом Велитня, чи ні?

Тепер Християнин безусловно захотів покінчити з собою, але Надія розвіяв його постанову слідуячими словами:

Мій, друже, сказав він, чей не забув єси як хоробро боров ся ти до сих пор? Князь Тьми, не зміг перемочи тебе, не могло побідити тебе нічо, що по сей день переслухав ти, перевидів, та перетерпів, хочби, на примір, в Долинї Смертної Тїни. Що за горе, нещастя та клопоти перебув ти в житю? І чому днесь, кромі страху, нема в тобі нічого? Бач, я в одній з тобою тюрмі, і не рівня тобі здоровлем я слабший чоловік, а терплю тут кс меньше від тебе; мені так як і тобі не дав сей Велитень ні куска хліба, ні краплі води. Оба ми не

бачимо тутки Божого світа. Но не тратьмо надії, учім ся міцно терпіти; згадай, як виславляв ти того мужа на виставі Марнощів, там не вбили твого духа бодрости, ні ланци неволі, ні решітка, ні кроваві муки та пекуча смерть товариша. Че падім отже в сором, бо такий сором, на віки пятнує християнське імя і пожирає вічне житє. Понесім се горе як достойні мужі; станьмо міцнійшими від лютого знуцання ся над нами, будьмо терпеливі. І знова надійшов вечер, і знова Велитень у свої сипяльні завів розмову з женою, тай запитала вона його, чи послушали невірники твоєї ради? А він відповів: „То суть дуже уперті волокити, вони радше перенесуть всі біди, чим покінчать зі своїм житєм”. Тогди промовила вона: „Завтра рано виведи їх на обору замку, та покажи їм кости і шепели з усіх тих, що ти до тепер поубивав за такий непослух, та скажи їм, що, як до тиждня не сповнять твоєї волі то посічеш їх на кусні, бо так зробив ти з усіми подібними їм переступниками”. Отже на другий день рано Велитень пішов до них, вивів їх на обору, і показав те, про що говорила жінка. „То були колись якби й ви подорожні люди”, сказав він, „та попали ся так як ви на мої землі, і я видячи їх непослух, покавальцював їх. Те саме удію з вами до десяти днів часу. Марш назад у печеру!” І бив їх цілий час, аж доки не опинились знова у вонючій ямі. Там полягали і через цілий суботнішний день стогнали, та плакали як перше. Вечером пані Невіра зі своїм мужем удали ся на нічліг, та почали ще раз бесі-

ду про невільників, і старий Велитень не міг передивувати ся, чому вони мимо лютої бійки і намови не рішили поповнити самоубійства? На те відповіла хитра жінка. „Я чогось бою ся. Ануж мають вони надію на когось, хто випустить їх з тюрми, або мають при собі штучні ключі, та ждуть доброї нагоди на утечу?” „Невжеж ти так думаєш, моя мила?” сказав Велитень, „коби до раня, я обшукаю їх порядочно.”

В суботу темної ночі, вони почали молити ся, та не уставали в молитвах, аж до зорів. Не яло добре еще зоріти, а вже душа Христіянина звеселила ся. Неначе новий чоловік зірвав ся він на рівні ноги і промовив з досадою: „Який з мене дурень! лежати в сій вонючій ямі, коли відразу міг я вийти з неї на волю! В мене за пазухою є ключ, що називає ся Обіт, я чув, що розімкну ним хочби який замок Сумніву”. „Ось добра новина — сказав Надія, пробуй розімкнути двері!”

Христіянин сягнув за ключем, почав отворяти ним двері тюрми. Торкнула засувка, і двері стали широким отвором, а вони оба вийшли свобідно. Тогди пішли до брами на оборі, тут отворили її своїм ключем, потім пішли до зелізних воріт, бо і ті треба було отворити, хотяй тяжко було відсунути їх, то все таки успіли. Они бажали тихесенько вийти з обори, та брама голосно заскрипіла, а Велитень Роспука пробудив ся, зірвав ся на рівні ноги, і пустив ся на здогін за утікачами. Но давна хвороба напала його знова, і він залишив погінку, а вони втекли щасливо аж на цісарский

шлях, в безпечне місце, бо не сягала туди власть Велитня. Впинившись на дорозі, вони сейчас рішили ся поставити якийсь знак при дорозі, котрий не допустив би вже подорожних ходити на землі Велитня Роспуки. Взяли ся отже вимуровати стовп а на стовпі викували отсі слова: „Ся стежка веде до замку Сумніву, котрий є власністю Велитня Роспуки. Велитень ненавидить Небесного краю і старає ся погубити сьвятих паломників.” Многі отже, що переходили опісля тудою, прочитавши напись, ухилились від нещастя. Викінчивши як слід тую роботу, они засьпівали:

„З дороги зійшли ми і не спамятались,
Як впали до тюрми, і там настрадались.
Нехай кождий знає, хто за нами піде,
На бік не звертає, не шукає пільги,
Бо як попаде у замок Невіри
Сумніву невісти, в підземній діри,
То тяжко му буде сьвіта — сонця зріти
Мусить страдати і смерть притерпіти.

ЯВА VIII.

І пішли вони в дальший путь, аж вийшли на Роскішні гори, котрі були власністю того самого пана, кому належала й та гора, про яку ми давнійше говорили. Там найшли городи і сади, виноград і водні фонтанни. Там напили ся і умили лице вони, тай їли виноград. На верхах гір при дорозі пасли вівчарі вівці. Подорожні отже, при-

ступили до них, а сперши ся на палиці (як звичайно роблять трудні подорожні при зустрічі з другими на розмову), запитали: „Кому належать сі розкішні гори, і чиї се череди стережете ви?”

Вівчарі: Сі гори суть добрами Емануїла, видить Він їх зі свої домівки; всі стада овець суть Його, бо Він віддав за них Своє житє. (Іван 10. 11, 15).

Християнин: Чи сюди дорога до Небесного міста?

Вівчарі: Ви як раз на ній.

Християнин: А як далеко еще?

Вівчарі: Туди тяжко дійти кождому, хиба ті доходять, хто має там бути.

Християнин: А безпечна туди дорога, чи може ні?

Вівчарі: Як для кого, но переступники пануть на ній. (Осія 14, 9).

Християнин: Чи є тут яке місце, де могли би перепочити змучені подорожні, що вянуть від труду?

Вівчарі: Господь сих гір, поручив нам забувати на гостинність для чужинців. (Євр. 13, 2). Тому свобідно вам уживати добра, яке окружає вас. І бачив я у сні, що скоро Вівчарі переконали ся, що то суть паломники, вони розпитовали їх про всячину, а ті відповідали їм так, як бувало иньшим. Звідки вони; як попали на ту дорогу; яким способом удержались на ній? Бо многі з людий, що почнуть іти тою дорогою, не являють свого лица на сих горах. Але коли Вівчарі вислуха-

ли їх відповідий, урадовали ся дуже, гляділи на них з любовію і промовили: „Радо витаєм вас на Роскішних горах”. Вівчарі, про котрих говорю, звали ся: Знанє, Досьвід, Обережність, Щирість. Вони повели їх в свої колиби, і погостили тим, що мали під рукою, тай сказали: „Ми раді би бачити вас у себе довший час, пізнати ся з вами на добре, і обзнакомити вас з усяким добрим, що знаходить ся на Роскішних горах.” Паломники раді були з предложеня пастирів. Пішли на спочинок, і спали твердим сном, по тяжкім труді, по пізній годині. І видів я у сні, що на завтра рано Вівчарі попросили Христіянина і Надію пійти з ними на Роскішні гори. І пішли вони разом, ходили довго розглядаючись на чудну країну, що кругом них красовала ся. Тогди промовили Вівчарі друг до друга: „Покажім сим подорожним деякі дива.” Так скоро згодили ся на те діло, вивели подорожних перше на високий шпиль гори званої Хиба. Она була з другої сторони дуже стрімка, а они веліли подорожним поглянути у спід пропасти. Тож Христіянин і Надія глянули долів і увиділи на дні провалини много людских кістяків, що порозбивали ся на кусні, падаючи з верха гори. Тогди Христіянин запитав: „Що за ознака се?” а Вівчарі відповіли: „Хиба не чули ви про тих, що хибно вірять і суть подібними до Гиминєя і Филита (2. Тим. 2, 17, 18) в вірі що до воскресенія тіла?” Вони сказали: „Так”. Тогди заговорили Вівчарі: „Ті люди, що там порозбивані на дні скали, суть власне тими, що не вірили

в Воскресеніє тіла, і они суть по сей день не погреблені землею, як самі бачите. Лежать они на

„Покажім сим подорожним деякі дива.”

покаяніє другим, щоб були осторогою для них, та недопустили їх ближити ся на край сеї стримини”. Я бачив знова, коли вивели вони подорожних на

иньшу гору, що звала ся Осторога і веліли глянути з неї в далечину.

І дивились вони і бачили в дали, що многі люди ходили сюди й туди поміж гробами, що там були. І переконали ся, що люди ті були сліпі, бо час від часу потикали ся на гроби, і не бачили куди вийти з цминтара. Тогди запитав Християнин, „що то означає?” Вівчарі відповіли: „Чиж не бачили ви під сею горою стежки, що веде на сіножать по лівій стороні дороги?” Так, відповіли вони. А Вівчарі говорили дальше. Звідтам веде стежка просто до замку Сумніву, котрий є власністю Велитня Роспуки, а ті люди, котрих бачите поміж гробами ішли колись сюди, як се ви робили і прийшли аж до того місця. А позаяк права дорога була тяжка в тім місци, вони завернули на ту сіножать, а там зловив їх Роспука і всадив до замку Сумніву. А там передержавши їх якийсь час в в'язниці, він врешті повидовбував їм очи, і завів їх між ті гроби тай лишив аби блудили по сей день і аби сповнило ся слово Премудрого: „Чоловік що зійшов з путя розумного, між мертвими опинить ся”. (Прип. Сол. 21, 16).

Християнин і Надія поглядали оден на другого, а сльози залили їм очи но нічого не сказали Вівчарам.

І знова видів я у сні, як Вівчарі повели їх на нове місце в долину. Там, з боку у підніжа гори були двері, они отворили ті двері і казали їм заглянути в середину. Они глянули, і виділи там глибоку темноту, суміш з димом, чули тоже трі-

скучий звук немовби огня і плач мучеників, а било відти запахом сірки. І запитав Християнин: „Що се?” Вівчарі оповіли їм. „Се бічна дорога до пекла, дорога, котрою входять гіпокрити (лицеміри) іменно такі, що продають з Ісавом вітцівске наслідде; як ті, що з Юдою продають свого Учителя, як ті, що з Александром зневажають Евангелиє, як брехуни і брудники з Ананієм і його женою Сафірою.”

Тогди промовив Надія до Вівчарів: „Я думаю, що всі они як і ми виділи все потрібне в дорозі нім звернули на сю дорогу. Неправдаж?!”

Вівчарі: Дійсно, і вони довго придержувались праведної дороги.

Надія: Як довго, свого часу, ішли вони правою дорогою, нім попали ся в отсю пропасть?

Вівчарі: Дехто з них ішов довше, а дехто і не дійшов до сих гір.

Тогди промовили подорожні друг до друга: „Нам треба благати Всемогучого о силу.”

Вівчарі: Ой, тай треба вам буде, коли мете мати єї.

Тепер подорожні постановили іти дальше, а Вівчарі не спирали їх. І пішли разом в сторону по koniecь гір, а Вівчарі заговорили між собою. „Покажім їм звідси брами Небесного Міста, як лише з'уміють вони дивити ся крізь наші люнети”. Подорожні радо прийняли предложенє Вівчарів і вийшли з ними на високу гору Чистоту і подали їм телескоп, щоб гляділи. І хотяй они раді були дивити ся, то на спомини послідного місця,

котре показували їм Вівчарі, руки трясли ся їм, і через зворушенє не могли спокійно вдивляти ся в далечину, хотя здавало ся їм, що виділи щось таке, немовби браму і красоту коло неї. І пішли вони геть і завели пісню:

„Дяка Вівчарам і Богу Сьвятому,
Що відкрили тайни, яких більш нікому
Не видати,
Тільки подорожним, що ідуть до раю,
Видіти річи предивні без краю
І не сумніватись.”

Коли настала хвиля розлуки, один з Вівчарів розповів їм куди веде дальша дорога. Другий на-поминав їх, аби стерегли ся Підлесників, Третий наказував їх, аби не заснули на Чарівнім місци, а четвертий розпращав ся з ними. І я пробудив ся зі сну.

ЯВА ІХ.

І заснув я знова, і снило ся мені немовби я видів тих самих двох подорожних, що ішли долів дорогою до міста. Понизше сих гір, з лівого боку стелилась країна Пиха, а з неї на дорогу вела крива стежина. Тут стрітились они з пишним молодцем, що вийшов з тої країни, а звав ся він Глупота.

Християнин запитав його, звідки він, та куда йде?

Глупота: Пане, я родив ся в сїм краю, що лежить гень по лівім боці сеї дороги, та пустив ся до Небесного Міста.

Християнин: Якже-ж думаєш ти перейти браму? Туди не так легко дістати ся.

Глупота: Якось другі люди там заходять, тай я зайду, — сказав він.

„Глупота”.

Християнин: Хиба маєш чим виказати ся при вступі, аби тобі браму отворили?

Глупота: Я знаю волю свого Пана, я жив праведно, виплачував, що кому належалося, молив ся, постив, подавав милостиню, і покинув рідну країну, задля того лише, аби там дістати ся.

Християнин: Алеж ти не прийшов тут через браму, котра стоїть за нами на початку сеї дороги, ти зайшов сюди от тою крутою стежкою, і тому я, хочби ти як собі гадав, бою ся, що доведеш тобі дожити дня, в котрім замість впустити тебе до міста, осудять тебе за злодійство, і розбій.

Глупота: Панове, ви цілком чужі мені, і я не знаю вас, будьте добрі держіть ви віру своїх батьків, а я буду своїх. Маю надію, що все гаразд буде. А що до брами, про котру Ви говорите, цілий сьвіт знає, що від нас веде туди тільки ся одна дорога. Не думаю, аби хоч один хто в нашім краю міг знати що ліпше над те, куди має ся йти до брами. Тай не требуєм ми журити ся, куда йти, бо як самі бачите з нашої прекрасної країни, веде до сеї дороги бита стежка.

Коли побачив Християнин, що сей чоловік в своїм переконаню був зарозумілий, він з тиха промовив до Надії: „На дурного більш надії, а ніж на сього” (Прип. Солом. 26, 12) тай додав: „Якою дорогою не йшов би дурний нема в його глузду, кождому виявить, що він дурний.” (Кн. Еклез. 10, 3). Ну, невжеж нам іти з ним в товаристві, чи випередити його, та нехай думає про те, що чув від нас, а пізнійше приждати на нього, тай подумати, чи не могли би ми його поступенно врозумляти?

Тогди сказав Надія :

„Нехай Глупота на хвилю радїє,
Що чув від нас, нехтувать не сьміє.
Як наша рада уставить му клепки,
А відречесь віри глупих своїх предків,
Полюбить Бога, пересуд забуде
Зрозумівши віру, він царство добуде.
Творить Господь дурнів, тее кождий знає,
Но для них він Царства Свого не тримає.”

Думаю, що не гаразд казати йому відразу багато, казав дальше Надія, говорити йому по трохи о стілько, о скілько він годен приймати.”

Тож випередили они Глупоту лишивши його по заду. В недовзі ввійшли вони на дуже темну вуличку, і там найшли чоловіка звязаного сімома міцними посторонками, і сім чортів таскали його в сторону дверей, котрі під горою показували їм Вівчарі. (Мат. 12, 45; Прип. Солом. 5, 22).

Християнин і Надія трепеніли з перестрашу, однак коли чорти несли чоловіка, Християнин старав ся пізнати, кого они несуть. Він пізнав в нїм чоловіка Заблудшого з села Відступників від Бога. Но не бачив добре його лиця, бо той опустил був голову, немов звязаний злодій, але коли ті тащили його мимо, Надія доглянув на плечах звязаного таку напись: „Учитель блуду і проклятий апостат відступник.” Тогди сказав Християнин своему товаришеви: „Тепер пригадую собі про те, як розказували мені про те, що стало ся десь тут

з одним добрим чоловіком. Він називав ся Маловір, але не злий був чоловік, і розжив ся був в містечку Щирість.

То так було. На вступі до сеї вулички, виходить з головного шляху на бік доріжка, звана доріжкою Мерців. Єї так назвали тому, що там часто поповняють ся убійства, а сей Маловір ідучи дорогою, як отсе ми несподіючись нічого злого, сів там відпочати тай заснув. І стало ся, що тогди як раз з головної дороги заходили в ту вуличку три злобні драбуги. Один звав ся Страхопуд, другий Недовірок, а третій Виноватий, три брата, і вони побачивши спячого Маловіра скочили до нього як найскорше. Пробудив ся добрий чоловік, і хотів піти дальше в свій путь, але вони обступили його, і напасним приказом змусили його встати. Маловір збілів як полотно, бити ся з ними не мав сили і тікати не було як. Тогди сказав Страхопуд: „Давай сюди свою мошонку”, але він не спішив ся, (страшно йому було утратити гроші). Прискочив до нього Недовірок, і всунувши руку йому в кишеню, витягнув відти торбинку срібла. І закричав Маловір: „Гвавт злодії, злодії”. Почім Виноватий ударив Маловіра довбнею в голову, і той впав на землю тиряючи ся в крови. Ще хвилю стояли при нім злодії, але вкінці почувши, що хтось надходить дорогою і думаючи, що то певно іде Велика Благодать з містечка Доброго Довіря, вони покинули сього чоловіка, сховали ся поза гори, а його лишили на волю судьби. По якімсь часі прийшов Маловір до притомности, і

„Так вони обступили його і напасним приказом змусили його
всігати?“

піднявшись на ноги, поліз даліше своєю дорогою. Таке оповідали мені люди.

Надія: Чи забрали вони від нього все, що лиш мав при собі?

Християнин: Ні. Вони не нашли при нім дорогоцінностей, він ще мав їх при собі. Но, о скільки я чув, добрий той чоловік забанував дуже за сріблом, бо злодії забрали в нього майже послідний гріш, що держав він на видатки в дорозі. Лишилися при нім як кажу, лише цінности, і ще кілька дрібних, но сих не доставало йому на прожиток до кінця дороги (1. Петр. 4, 18) а навіть если правду говорено мені, він мусів жити в дорозі жебраним хлібом; не міг продати свсіх цінностей, но жебрав і жив як міг, та в голоді дійшов до своєї ціли.

Надія: Мені дивно, чому не відобрали вони в нього сьвідоцтва, яке потрібне йому при вступі до Небесної Брами?

Християнин: Справді дивно, тай не тому лишило ся оно при нім, будьто би він хитро заховав його, бож так змішаний став їх нападом, що не мав ні сили, ні зручности потрібної при жованю такої річи. Отже лише Провидія ради, они не нашли при нім того сьвідоцтва. (2. Тим. 1. 12—14; 2. Пет. 2. 9).

Надія: Він певно тішив ся й тим, що не забрали від нього того цінного документу.

Християнин: Міг тішити ся, якби умів був користати як слід зі сьвідоцтва. Але хтось казав мені, що він дуже мало покористував ся ним в даль-

шій своїй дорозі, а все задля того, що утратив гроші. Він часто забував навіть, що має при собі свідокство, а як часом догадав ся, і почав ним вдовольняти ся, то зараз знова насувались думки про утрату грошей, а ті думки жерли ціле його вдоволенє. Шкода, бідняга він, лише в сухій журбі провів той час.

Християнин: В журбі? Го, ще в якій журбі! Незнатоньки, що ми робили би, якби непричком нам таке трапило ся, аби хто нас обрабував, тай поранив і то в незнайомім місци так як його! Щастє, що не умер чоловік з гризоти, бідняга він. Була чутка, що він провів майже цілу остальну дорогу лише в нужді, та гіркім наріканю, розповідав всім про свої пригоди, де, та як його обрабовано, хто обрабував його та яку втрату поніс він через те, як поранили його опришки і як ледве утік він з житєм.

Надія: Чому-ж не міг він в прикрім разі продати, або заставити хоч дещо зі своїй цінностей? а тим робом міг би був чимало бід усунути.

Християнин: Говориш так, як бись думав, що давно було так як днесь. За що мав їх заставити? Або кому продати? В цілій тій країні, де зрабували його, такі цінности не мали вартости, тай не дбав він про жадні вигоди. Крім того він знав, що колиб при Небесній Брамі забракло йому цінностей, йому не легкоб було дістатись до Небесного Міста, а сеж певно булоб гірше, чим напад десяти тисяч злодіїв.

Надія: Чомуж товаришу, говориш до мене так

різким словом. Езав продав своє наслідіє за миску страви, (Євр. 12, 16) а те наслідіє було в нього найбільшим скарбом, а як Езав так поступив, то чомуж не мігби также й Маловір.

Християнин: Так, Езав не один продав своє наслідіє, так чинять многі та тим робом тратять саму важнійшу Благодать. Так роблять всі Нездари. Но треба тобі видіти ріжницю між Езавом а Маловіром, а тоже між їх маєтками. Наслідє Езава належалось йому по батьках, но не так було з цінностями Маловіра. Жолудок був для нього Богом, но не тим був жолудок Маловіра, для Маловіра. Окрім того Езав не бачив нічого над само вдоволенє. „Мушу вмирати говорив він, і що мені по наслідю, коли го буду мати.” (1. кн. Мойс. 25, 32).

А Маловір хотя небогатий був у віру, то все таки нею не помітував і тому не важив ся позбути своїх цінностей, так як Езав наслідія. Ти не можеш знати, чи Езав мав віри, хочби тільки як Маловір, він не мав відай ніякої, тому й не дивниця, що Езав будучи чоловіком лише по тілу (в котрім не було релігійної опозиції) сьміло продав своє наслідє, та віддав душу та все, що мав діяволу. Бо з ним так стало ся, як з тим ослом, що не дасть ся впинити. (Єрем. 2, 24).

Такі люди, коли загадають гайнувати, той погайнують, хочби з остатного. Але Маловір не такої був вдачі. Гадки його линули в Божественний напрям а жите опиралось на духовних засадах, що з више. Тому з засади не думав він продати своїх цінностей хотяй би й трафив ся був ку-

пець. Інакше нісенітницям бувби морочив свій ум. А дав би хто гадаєш, хоч шелюга за соломяну поживу. Або навчить хто голуба жити стервом, поживою крука. Безбожні люди лише за розкоші тіла заставляють, або продають все своє майно і живуть до несхочу, за те віруючі що посідають спасительну віру, не чинять того, хочби й мали що заставити або продати. Ось в чім милиш ся братіку.

Надія: Я признаю тобі рацію, лише, що твоя шорстка мова разить мене.

Християнин: Чому? я лише зрівнав тебе з тими швиденькими чубатушками (чубатими пичками), що вганяють сюди й туди, не оглядаючись за битою стежкою. Але се нич, ми в такій дебаті, знова прийдемо до рівноваги і між нами не буде лиха.

Надія: Алез слухай, Християнине, я міркую, що ті напасники були боягузи, бож подумай, як могли вони тікати перед одним чоловіком, як лише почули його голос десь на дорозі. Чому Маловір самий не поставив ся до них остро. Можливо, був би таки не мусів віддати їм всего майна — а можливо, що не булоби для нього иньшої ради.

Християнин: Не оден каже, що они боягузи, но мало хто так говорить вже потім, як доведе ся йому мати з ними до діла. Маловір, слабодух, і вважаю по тобі, що й ти в таким разі бувби перечив ся, а врешті піддав ся. Я думаю по тобі, що скороб вони, н. пр. тепер явились перед тобою, так

як свого часу перед ним, ти зараз інакше говорив би.

Подумай, вони собі звичайні волоцюги, злодії, служать цареві бездонної пропасти, котрий в разі потреби сам стає їм до помочи, а голос його, не наче голос ревучого льва. (1. Петр. 5, 8).

Мені вже таке саме трапляло ся, як тому Маловірови і я був тогди в страшнім положеню духа. Всі три волокити напали були на мене, а я яко Християнин, став боронити ся, но вони лише закричали і сей час прибіг їх напасник. Я був би як то кажуть, тогди жите віддав за гріш, но по Божій волі одягнув ся в сталеву одіж. Ой, та таки хоч і зброю я мав, то мало що не заперестав жити життям чесного чоловіка. Ніхто не знає, як тяжко бороти ся в такій борбі, хиба той, хто в ній воював.

Надія: Гаразд, але знаєш, що они повтікали, хоч не бачили, а лиш подумали, що надходить дорогою Велика Благодать.

Християнин: Правда, вони чи раз тікали і наставник їх з ними, як лише являлась Велика Благодать, тай не диво, бо вони всі суть ворогами царя, але я полагаю, що ти чейже видиш якусь різницю межи Маловіром, а ворогом царя. Не всі царські піддані суть йому ворогами, і не всі годні ставити ворогови опору, як се чинять вороги хоч і в біді. Шкода думати, аби немовля могло так справити ся як Давид з Голіяттом, або волове очко (макольондрик) мало силу вола. Одні суть сильні, другі слабі, у кого велика сила, а у кого мало єї,

сей чоловік буз слабій, і тому власне приперли його вороги до муру.

Надія: Шкода, що не трапили вони на Богатого в Ласку, булоб їм не легко пішло.

Християнин. Колиб і на такого трапили, то йому не було би часу дармувати бо скажу тобі, що і Повний Ласки, хотяй і як вміє мечем воювати, то все таки не довго подержить їх одалік від себе. Вони скоро врідуть ся в його душу, чи то Страхопуд, чи Недовірок, або й той третій, хоч би і як хоробро він воював, вони звалять його, а вже як звалять, то подумай, яка його тогди оборона. Хто лише приглянув ся твари Повного Ласки, побачить чимало сказів на його лиці від шаблук, тай переконаєсь, що я не брешу. Чув я, що одного разу ворог мав таке сказати: (а се було в часі боротьби) „Ми воюєм на жите, або смерть”. Подумай, як завзято воювали ті опришки і їх товариші з Давидом, він мучив ся, стогнав, плакав і ридав.

А знова Геман і Езекія хотя були героями свого часу, а все не могли легковажити собі ворожого нападу. Часто виходили з борби з подірвленими панцирами. Апостол Петро мав з ними до діла, хотяй як де хто думає, він був начальником апостолів, однак вони його так обробили, що він навіть побояв ся дівчини.

На самий свист, прилітає їм на поміч їхній цар, тай не глухий він, як часом доведеть ся їм вянуги під ударами противника, він, як лиш може, летить їм на поміч. Про нього й говорить ся: „Меч,

що вдарить його відскочить, не вдіють нічого ні списи, ні стріли, ні панцирі. Зелізо йому солома, мідь порохня. Стріла з лука не прожене його, а каміне з пращі се йому полова. Друк для нього бадилє, а як свисне дарда, він регочеть ся". (Йов. 41, 26—29).

І щож може чоловік удіяти в таким разі? Правда, коли хто вміє їздити на кони Йова, і знає зручно ним поводити, такий може доконати важних побід, бо „шия його одягнена в грім, він не сполохає ся як стрибунець, травний коник. Хропіт ніздрів його будить страх, риє він копитом землю і радіє своєю силою, іде на стрічу збройному мужу, шуткує собі з небезпеки. Не подасть ся й перед мечем, на бік не одвернесь, сагайдак над ним гуркоче, спис блищить і дарда, палає, ярить ся наче їсть землю, й не встоїть при голосі труби. Голос труби він ржанєм витає, гу, гу! надалеки чує битву, грімкий голос отамана й галас. (Йов. 39. 19, 25).

Але такі як ти, та я пішаки нехай не забагають війни з ворогом, тай не думають, що ось они годні би лутше від других, подібних нам, воювати; не нам уповати на власні сили, на нашу хоробрість, бо якби прийшло до крутого, ми завели би себе дуже. Сьвідок Петро, про котрого я перше згадував, був би чванив ся, ой, був би, бо його легковажність хотіла слави, бувби він за всі люди найсьмілійше бив ся за свого Учителя, а однак кого на сьвітї нисше від нього звалили ті опришки? Коли отже чуємо, що на царській доро-

зі такі діють ся грабежи, то треба нам пам'ятати на дві річи :

Перше: Ходити все в збруї, ніколи не забувати заштиту віри, бо лише завдяки такій збруї не побідив той Левіятана, і той не піддав ся йому, бо без того він не боїть ся нас. Тому говорить той, хто чи раз був у такій борбі: „Над усеж возьміт заштиту віри, котрою з'умісте всі розпалені стріли лукавого вгасити”. (Єфес. 6. 16).

Друге: Просити Царя о опіку, аби Він самий ішов з нами. Се уратовало Давида, коли впав був в Долину Смертної Тїни, і Мойсей бажав радше на місци умерти, чим крок поступити без Господа свого. (2. кн. Мойс. 33, 15).

О, друже, колиб ми з Ним ішли, то чогож було би нам бояти ся, хочби й нападу десяти тисячів злодіїв. Но без нього горді воїни падуть під ударами. (Псал. 3: 5—8, 27; 1—3; Ісаія 10. 4).

Я самий перейшов до тепер не одну боротьбу і з думки не сходила мені доброта Найліпшого. Я ще живий, як бачиш, і не можу ніяк похвалити ся своїм власним геройством. Щасливий був би я, колиб не довелось мені більше мати до діла з такими напасниками. Однак боюсь, що ми не минули еще усіх пригод. Щастє, що ні лев, ні медвідь не умертвили мене до тепер, та чей Господь визволить мене й на дальше від необрізаного Фелістимця. І засьпівав Христіянин :

„Нещасний Маловір, між катів попав ся,
Утратив гроші, жить не сподївав ся.

Знати він повинен, що віра в борбі
Найлутша збруя, вбивать ворогів.”

І так ішли даліше, а Глупота ступав за ними, а як прийшли на роздороже, то стали думати, котра з двох доріг правдива, бо обі здавались бути простими. Тут стали они, тай радились між собою. Так радили ся, аж прийшов до них якийсь чоловік, гордий з лица, одітий легоньким плащем, запитав їх чого там стоять. Они сказали, що йдуть до Небесного Міста, та незнають котрою дорого пустити ся. „Ходіть за мною”, сказав чоловік, „я саме туди йду.”

Тай пішли вони за ним дорогою, а дорога щораз обертала все в відворотну сторону і незабарки ішли вони вже майже в ту сторону звідки прийшли, однак не лишали ся його. І не спам'ятали ся, коли завів він їх в якісь сіти, що стелили ся по землі, мов павутиня. Там вони так замотали ся, що й не знали як рушити ся даліше. Там зараз упав з плечий брудного білий плащ. І вони вже догадались де вони та в чії попали сіти; і довго, довго ридали, бо не мож було вирвати ся з них.

І промовив Християнин до свого товариша: Тепер бачу, що помилив ся я. Чи не говорили Вівчарі, аби ми береглись Підлестників. Ми знайшли днесь приповідку премудрого: „Хто лестить ся другу своему, стелить сіти під ноги йому.” (Прип. 29. 5).

Надія: Та Вівчарі написали нам поученє про напрям дороги, щоб не мали ми клопоту, чомуж

ми забули прочитати. А певноб не були би пішли на стежку Губителя. В сім случаю Давид був мудрійший за нас, бо він сказав: „В ділах людських, по слову уст Твоїх, я сохранив себе від дороги Губителя.” (Псал. 17. 4).

Так лежали вони омотані в сіти. А врешті побачили Ясного, що прямував до них, а ніс у руці батіжок. Коли станув над ними, той запитав, звідки вони, та по що лежать в сітях. Вони оповіли, що суть Богомілці та йшли до Сіону, але звів їх з дороги якийсь чорний ворог одітий в білу сукману. „Ходіть за мною”, сказав він, „бо і я туди йду.”

А знали ви хто то був, що вас завів сюди, запитав Ясний. То був Підлесник (ложний пророк) що переміняє ся в ангела сьвітла. (2. Коринт. 11. 13. 14; Дан. 11. 32).

Тогди сей, що мав батіжок в руці порозривав сіти і освободив їх, тай промовив: „Ходіть за мною, а я виведу Вас назад на ваш путь.” І повів їх назад на давну дорогу з котрої заманив їх був Підлесник, тай запитав: „Де ночували ви сеї ночі?” Они відповіли: „З Вівчарами, на Розкішних горах.” А дали вам Вівчарі наставленє на письмі, куди вам іти? продовжив він, а вони відповіли: Так. Чи читали ви те наставленє на сім роздорожу? допитовав Ясний. Ні, відповіли вони. Чому? питав він дальше. Ми забули, сказали вони. А перестерігали вас Вівчарі перед Підлесником? питав він. Так, відповіли, але нам не могло й на гадку прийти, аби той масноязыкий

чоловік, міг бути як-раз Підлесником. (Римл. 16. 17, 18).

Потім видів я у сні, як він велів їм полягати, а скоро полягали він накартав їх, аби добре пам'ятали кудю мають іти (2. Параліп. 6, 27), а як карав їх то говорив: „Я кого люблю, того докоряю й караю, будьтеж ревні, й покайте ся. (Отк. 3, 19).

Покаравши їх, він показав їм дорогу і нап'янув, аби пильновали Євхарського наставлення. Вони подякували йому за його чемність, і пішли дальшою дорогою підспівуючи пісню самі про себе:

„Ходіть, пригляньтесь подорожні люди,
Як Богомільці дороги пантрують,
Вони не впадуть більше в сіль облуди,
Пастирскої ради уже не забудуть.
Вони недбайки, були промахнулись,
За те „нагороду” на спині відчули.”

І знов з далека побачили вони, як хтось легенько чвалав проти них. І озвав ся Христіянин до товариша: „Он там іде чоловік ніби з Сійона, він іде нам на стрічу.”

Надія: Я виджу, маймо ся на гадці, бо й те мабуть Підлесник. Врешті зійшли ся вони. Він називав ся Безбожник (атеїст), та запитав їх куди йдуть.

Христіянин: „Йдемо на гору Сіон”. Безбожник зареготав ся.

Христіянин: „Чого регочетесь?”

Безбожник: Сьмію ся, що бачу перед собою

„Безбожник (атеїст).”

дурнів, що загадали перейти таку тяжку та довгу дорогу, а в кінці дістануть дулю в нагороду; — але правда, лишить ся вам дурний труд та клопіт.

Християнин: Що ти говориш чоловіче? гадаєш, що нас не впустять до Сіону?

Безбожник: Не впустять?! Ви уявили собі ману, такого місця нігде нема, хоч цілий сьвіт перейди.

Християнин: Але є будучий сьвіт.

Безбожник: Коли я був у своїй вітчині, то не раз чув про таке місце о яким ви балакаєте тепер з переконанєм, і наслухавшись про нього доволі, я пустив ся в сьвіт шукати за ним і по двацяти роках труду, найшов я те саме, що бачив першого дня моєї мандрівки. (Еклез. 10. 15; Єрем. 17. 15).

Християнин: Ми оба тоже богато чули, та що хто лише наважить ся, мусить найти Сіон.

Безбожник: Якби я не вірив був тоже, що знайду його, я не зайшов би аж сюди шукаючи за ним. І бувби я ще шукав, колиб не переконав ся, що такого місця на сьвіті нема, тепер спішу назад, аби відшукати кошта які поніс я в надії, що добуду те, чого як бачу нігде нема.

Тогди промовив Християнин до Надії, свого товариша: „Ануж то правда, що сей чоловік говорить.”

Надія: Вважай, бо се один з Підлесників, памятай як потерпіли ми за те, що послухали одного з таких Масноязыких. Якто, нема на сьвіті гори Сіон? Або не бачили ми до неї входу з вершків Роскішних гір? Та чи не ступати нам тепер у

вірі? (2. Корин. 5. 7). Ходім! бо як знова здогонить нас той муж з батогом, то буде біда!

Ти старший, повинен би навчити мене таких слів, аби завсїгди звучали в моїх ушах. „Не слухай мій сину підшептїв доводячих до відвернення від слів розумних.” (Припов. Солом. 19. 27; Євре. 10. 39).

Кажу тобі, брате, не слухай його, але віруймо оба в спасеніє душі.

Христїянин: Брате, я не питав тебе тому, щоб сам мав сумнївати ся о правдах нашої віри, лише тому, щоб довідати ся про чесноту твого серця. Що до сього чоловіка, я знаю, що він заслїплений земним богом, ходім-же знаючи, що віруємо в правду. Всяка брехня не від правди. (1. Івана 2. 21).

Тепер радую ся в надїї на славу Божу.

І пішли вони геть від того чоловіка, а він сьміючись пішов своєю дорогою. Потім видїв я у снї як ішли вони тай ішли, аж зайшли в країну, де воздух для них, чужинцїв був не пригожий. І тут Надїя охляв і здрімав ся, тай промовив до Христїянина: „Я отяжїв чогось і страх хочу спати, лязьмо, та спїчнім хоч хвилину.” Нема мови про спанє відповїв Христїянин, бо як полягаєм, не встанем нїколи.

Надїя: Чому товаришу? по трудї хоч трохи варта спочити, нам се вільно, бодай на хвилинку задрїмати.

Христїянин: Чи не памятаєш, як один з Вівчарїв радив нам стеречи ся Прелесного місця. Ро-

зумів він під тими словами, що нам не вільно спати. Тому не засипляймо як інші, але бодрім ся. (1. Солун. 5, 6).

Надія: Признаюсь, гдо я помилив ся, і колиб був тут самий попав ся, певно бувби я уснув смертельним сном. А вжеж що правду каже Премудрий: „Двом лутше ніж одному.” (Еклез. 4. 9). До сего місця милосердив ся ти над мною і за свої труди дістанеш нагороду.

Тепер промовив Християнин, аби розбити дрімоту, зачнім порядну розмову.

Надія: Цілим серцем приймаю твоє пропозиженє.

Християнин: Про що станем говорити?

Надія: Про те, як Богу угодити, але зачинай ти, будь ласкав.

Християнин зотягнув собі ось яку нуту:

„Коли блаженних валить дрімота,
Хай йдуть за нами послухать розмови,
То їх не обійме сонна темнота
І скинуть з себе забутя окови.
Сьвяті в побратимстві не сьміють дрімати
Но в скуці і зною в розмові скріплятись.”

Потім Християнин продовжав: „Позволь запитати тебе одну річ. Яким робом став ти думати так, як тепер думаєш?”

Надія: Ніби, як то став я перший раз дбати про добро своєї душі. Га?

Християнин: Власне про те, хотів би я знати.

Надія: Я довго, довго вдоволяв ся думками про

справи, котрими другі тішать ся і торгують на нашій виставі. Ними займав ся я і вірю, що колиб був довше мав лише те на ціли, бувби я потонув в заскорузлости і руїні.

Християнин: В чім же ти любовав ся?

Надія: Я любовав ся в богатствах сьвіта, також шалено переняв ся я був товариством злих людей, бійкою, п'ятикою, проклонами, брехнями, нечистотою, зневажанєм неділь, і хто зна чим ще, а все те хилило мене до душегубства. Аж врешті почав я якось прислуховатись і роздумовати про духовні справи. Перший раз учув я слово Боже від Тебе і від любого покійника Віруючого, що погиб за віру і чесне жите на Виставі Марнощів. Тогди подумав я, що „кінцем моїх діл буде смерть” і що за такі діла гнів Божий упав на непослушних дітей. (Римл. 6. 21—23; Єфесян. 5. 6).

Християнин: І ти від разу прийшов до такого заключеня?

Надія: Ні, я зразу не хотїв знати про злобу гріха, ні про кари, які слідуєть по нім. А коли вперве потрясло думку мою слово правди, я затулював очи, аби не видіти єї сьвітла.

Християнин: Але як воно склало ся, що від разу почала в тобі дійствовати Благодать Сьв. Духа?

Надія: Причини були ріжні.

Перше: Я не знав, що се Дух дійствує в мні, і ніколи не подумав, що скоро грішник пізнає свій гріх, Бог сейчас творить своє діло, і докоряє йому.

Друге: Тілом я любовав ся в гріхах і тяжко було мені розстати ся з ними.

Трете, Я не міг витолковати собі, як зможу я розстати ся з давним товариством, я бажав всегда бути з ним, тай ділати те, що воно.

Четверте: Хвиля, в котрій почала судити мене совість за гріх, була страшна для мене. Серце моє наповнилось страхом, я не міг переносити тих хвиль, не міг згадувати про минувшє зло, не міг навіть допускати таких гадок до свого серця.

Християнин: Але мабуть часами й легко ставало тобі на душі?

Надія: Справді було так, но минувшє зло вертало знова в мої гадки і знова мучив ся я страшно. О, ще гірше чим вперед.

Християнин: Чомуж гріхи твої на ново появлялись у твоїх думках?

Надія: Чому? Ось причини:

Перше: Колиб я надибав був на виставі, хоч одну добру душу; або

Друге: Колиб почув я слово потіхи з Біблії; або

Трете: Колиб голова перестала боліти мене; або

Четверте: Колиб хто сказав мені був, що є ще хтось з моїх приятелів хто так терпів як я; або

Пяте: Колиб почув я сумну нуту за помершими; або

Шесте: Колиб був самий подумав, що й мені треба вмирати; або

Семе: Колиб почув був, що й наглі смерти між людьми бувають; або

Осьме: А вкінци коли подумав я про себе, що мушу стати незабавки перед судом.

Християнин: А чув ти часом полекшу на душі особливо тогди, як довелось тобі дізнатись про котру будь з висше вичислених точок?

Надія: Не мені воно могло помочи, бо ті точки, ще гірше судили мою совість, і тогди, колиб я лиш подумав був про поворот в грішне жите, внутрішне горе, сталоб у двоє тяжше палити мене.

Християнин: І щож ти діяв?

Надія: Я погадав, що мушу праведно жити, бо інакше пропав я на віки.

Християнин: І щож? Чи справді ти почав чесне жите?

Надія: Я тікав не лише від власного гріха, но і від грішного товариства, та почав творити християнські обовязки, молити ся, читати, плакати за гріхи, говорити лише правду своїм ближним і т. и. Се робив я окрім иньших добрих діл, про котрі не конче тут споминати.

Християнин: Ну, і не лекше тобі стало від того?

Надія: Так, якийсь час, но вкінци моє горе опанувало мене знова і перевисшило всі мої добрі вчинки і покуту.

Християнин: Якжеж прийшло до того, що ти вповні розкаяв ся?

Надія: Було немало причин: Я успокоїв свою совість словами, н. пр.: „Вся праведність наша, як поваляна одежа”, „ділами законами, не оправдає ся ніяке тіло” що „хотяй би ми і все зробили, то не зробимо більше як повинні зробити.” І ще

иньші річи. (Ісаія 64. 6; Галат. 2. 16; Лука 17. 10). Від тогди погадав я ось що: Наколи в сї мої праведні діла суть немов поваляна одежа, наколи ділами закона не оправдає ся ніяка людина, і наколиб ми все зробили то не станем спосібними для ласки, то щож, подумав я, на дармо змагаться законом осягнути Царство Небесне. А ще подумав я: Єсли хто завинив свому хлібодавцеві сто фунтів штерлінгів, а робить у нього дальше, він все побирає повну свою платню, і все таки старий довг стоїть не вимазаний в книгах, і хлібодавець має право увязнити свого довжника і держати його в тюрмі доти, доки той не зверне йому всего довгу.

Христіянин: І як ти все теє порівнав до себе?

Надія: Як? я ось як подумав: В Божій книзі стоїть записаний весь мій довг, а се що я тепер праведно став жити, ніяк не покриє давних моїх довгів. Отже я й подумав, що хоч як я праведно постановив жити на будуче, то таки тим не зможу покрити давних довгів ледачого життя і не втечу від суду Божого, який справедливо мені належить ся.

Христіянин: Гарні думки, но прошу тя говори дальше.

Надія: Єще одно непокоїло мене, постійно, а то власне, що коли приглянусь бувало добре своїм ділам, то все таки бачу гріх вмішаний до них, новий гріх, що путав ся з найліпшими моїми учинками.

Я не міг інакше думати, бо був певний, що хо-

тяй з переконання старав ся я вести себе праведно, і сповняти приналежні обовязки, то все таки в однім дни поповнив часом кілька гріхів, що за них ждало мене пекло, хотяй і такі дни бували, коли я не згрішив дуже.

Християнин: Щож потім робив ти?

Надія: Що робив? Я не міг знати, що маю робити аж доти, доки не погодив ся в думках з Вірующим, бо оба ми жили собі в добрім знакомстві. Віруючий сказав мені, що доки не оправдає мене чоловік, котрий проживши на сьвітї ні разу не згрішив, доти не спасусь я не то власним оправданєм, но навіть хочби мене й цілий сьвіт оправдував.

Християнин: І ти подумав, що він правду казав? Га?

Надія: Як би він був казав мені тогди, коли я бачив своє повне щастє у власнім житю, я був би назвав його дураком, но тогди, коли я зрозумів свої немочи і гріх, котрий вкрадає ся поміж найліпші мої вчинки, я мусїв погодити ся з його думками.

Християнин: Але що ти думав тогди, коли він в перве предложив тобі своє переконанє? чи вірив ти, аби був коли на сьвітї такий чоловік, про котрого совісно можна би сказати, що ніколи не согрішив?

Надія: Признаюсь тобі, що зразу не хотїло ся мені, і навіть не міг я вірити його словам, но по довшій розмові і приятельстві з ним, я вповні про те переконав ся.

Християнин: Чи розпитував ти його про того чоловіка, як властиво мав ти оправдати ся ним? (Римл. 4; Колос. 1; Євр. 10. 2; Петр. 1).

Надія: Так, і він оповів мені про Господа Ісуса, що сидить по правиці Найвисшого, (Євр. 10: 12—21) і так говорив він, мусиш оправдати ся Ним, уповаючи на діла Його довершені тогди, коли він взяв на себе тіло, претерпів і умер на дереві. Я розпитував його дальше, чому праведність того чоловіка, мала таку велику силу, що оправдала других людей перед Богом? (Євр. 10. 12—21; Рим. 4. 5; Кол. 1. 14; 1. Петр. 1. 19).

А він розказав мені, що Ісус був Всемогучим Богом, що творив діла яких ніхто не творив і смертю умер не за себе, але за мене; що Він творив діла Всемогучого на те, щоб я увірив в Нього.

Християнин: Щож ти потім діяв?

Надія: Я почав докоряти собі, бо думав, що Він не схоче спасти мене; я почав з Віруючим перечити ся, думаючи, що Ісус не схоче спасти мене.

Християнин: Щож сказав на те Віруючий?

Надія: Він намагав на мене, аби я удав ся до Ісуса і переконав ся. Я відповів, що се неможливо, а він сказав: „Ні, Ісус кличе тебе.” (Мат. 11, 28).

Тогди подав він мені книгу Ісуса, щоб захопити мене до предложеного діла, а що до самої книжки, він сказав, що кожда йота в ній перестойть небо і землю (Мат. 24. 35) і запитав я його, що діяти мені, коли удам ся до Ісуса? а він відповів що мушу на колінах прийти до Бога (Псал. 95. 6;

Єрем. 29. 12, 13; Дан. 6. 10) з отвертим серцем і душею, а Отець покаже мені Сина. Тоди запитав я, як маю благодати Його? а він відповів: „Іди,

„А він сказав: „Ні, Ісус кличе тебе.”

а найдеш Його на престолі милосердя. (II. кн. Мойс. 25. 22; III. кн. Мойс. 16. 2; Євр. 4. 16). Ісус сидить там на віки, аби прощати і оправдати

всякого, хто приходить до Нього.” Я казав що як прийду, то не буду знати що сказати, а він навчив мене для сього отсих кілька слів: „Боже, милостивий будь мені грішному.”

І тим способом поміг мені пізнати і вірувати в Ісуса Христа, бо я зрозумів що колиб не було Його оправданя, або я не вірив би в Його оправданя, то не минуча погибель ждалаб мене. Господи, молився я, чув я, що Ти, єси милосерний Бог, і по Твоїй волі, Син Твій Ісус Христос став ся Спасителем Світа, і Ти в милосердію Своім, жертвував Його за таких грішних негідників, яким отсе я. О!! Я окаяний грішник. Боже, не кидай мене, а возвеличи ласку Твою, Спаси мою душу, ради Сина Твого, Ісуса Христа, Амінь.

Християнин: І поступив ти після ради Віруючого?

Надія: Так, не раз і не два.

Християнин: І Отець об'явив тобі Сина?

Надія: Ні, не відразу, не за другим разом, не за третім, не четвертим, ні п'ятим, і не за шестим тоже.

Християнин: А ти що робив?

Надія: Що? Я таки не знав гаразд що маю робити.

Християнин. І не думав ти перестати молити ся?

Надія: Сто раз таке думав.

Християнин: Чомуж ти не перестав?

Надія: Я гадаю, тому, що я вірив кріпко, що без оправданя Христом цілий сьвіт не годен оправдати мене, і тому думав я, що як не добуду Його

ласки, то пропаду, мені насувалась думка за думкою, та хоч би воно й забавилось, то ти жди, бо воно прийде напевно і не змінить ся. (Аввакум 2. 3). Тож я не переставав молити ся, аж доки Отець не об'явив мені свого Сина.

Християнин: І як Він об'явив Його тобі?

Надія: Я не бачив Його тілесними очима, но видів Його очима розуміння мого. (Єфес. 1. 18, 19). А було воно так. Одного дня був я чогось дуже невдоволений, здає ся ніколи в своїм житю не був я в такім, як тогди прикрім стані духа. Та прикрість розгоріла ся в мені задля того, що я тогди заглянув на дно своїх гріхів. Окрім пекла і вічної погібелі, я не бачив нічого для своєї душі. Нараз в розбуяню гірких думок, побачив я Господа Ісуса, що дививсь на мене ласкавим оком із неба, і чув я голос: „Віруй в Господа Ісуса Христа, а будеш спасеним”. (Діян. 16. 31).

Но я відповів: „Господи, я грішник, окаяний грішник”, а Він промовив: „Ласка моя, перемогла гріхи твої”. (2. Коринт. 12. 9). Тогди сказав я: „Господи, що значить вірувати?” І навчив ся я сих слів: „Хто приходить до Мене, не голодувати-ме, і хто вірує в Мене, не жаждувати-ме ніколи”, (Іван 6. 35) і що вірувати, а приходити до Христа, то все одно і що приходячий до нього се той, хто в повнім змаганю серця свого біжить по спасеніє, що в Христі, такий лише чоловік дійсно вірує в Христа. Роса заляла очи мої, а я не переставав питати: „Ну Господи, чи може справді такий тяжкий як я грішник найти ласку у Тебе і в Тобі спасти ся?”

І чув я слова: „Хто приходить до мене не вижену геть.” (Іван 6. 37). І промовив я: „Якже, Господи, маю я розуміти Тебе, щоб віра моя достаточною стала, та сподобила мене Твоєї Ласки.” А Він відповів: „Ісус Христос прийшов у мір грішників спасти, Він є вершком Закона, на оправданє всякому, хто увіровав. Він умер за наші гріхи і воскрес, щоби оправдати нас. Він полюбив нас і власною Своєю кровію омив наші гріхи. (Откр. 7: 5). Він став самотнім посередником між Богом і людьми. Він вічно живе, щоби вставляти ся за нами.” (1. Тимот. 1. 15; Рим. 10. 4; Євр. 7. 24,25). Зі всього того, що я чув тогди, зрозумів, що лише Він оправдає мене, і що лише кров Його задосить учинити за мої гріхи. Та те що Він учинив сповненєм закона Вітця Свого і тим ухилив Себе від карі закону, вчинив не задля Себе самого, но задля тих, хто з подякою прийме Його заслуги задля свого спасенія. І зраділо серце моє і заплакав я, і любов моя обхопила не лише імя Ісуса Христа, але і Його діло і віруючих в нього.

Християнин: Се справді було правдиве обявленє Христа в твоїй душі, но оповідж мені який вплив мало оно на твою душу?

Надія: Се поставило передо мною цілий свѣт, зі всім його недостаточним оправданєм на ступень проклятя. Побачив я, що Господь і Отець хотя справедливий то таки справедливо може помиловати приходячого грішника. Я страшно соромив ся давним своїм розпусним житєм. В душі тепер лвною стала мені давна глупота, бо ні-

коли перед тим не роїла ся мені в голові така думка, котра би показала високу красоту Ісуса Христа, та заставила мене полюбити праведне житє, та творити діла на славу і честь імени Ісуса Христа. І подумав я, що хочби й тисяч гальонів крові кружило в моім тілі, я сьміло всю проляв би її ради Господа Ісуса.

Видів я у сні, що Надія оглянув ся і побачив Глупоту, котрого лигчили они по заді, він все ступав за ними. Диви, сказав він до Христіянина, як далеко за нами лишив ся молодюк.

Христіянин: Де, де, де! я виджу, і він не дуже дбає за нашим товариством.

Надія: Думаю, що лутше було би для нього, як би тримав ся ближе нас.

Христіянин: То правда, але скажу тобі, що він цілком не так гадає.

Надія: Здає ся, но все таки пождім на нього, так і зробили вони.

Тогди Христіянин сказав: „ходіть-но скорше, чоловіче, чого остали ся по заді.”

Глупота: Я люблю сам іти, навіть приємнійше мені так чим в товаристві. Тогди сказав Христіянин до Надії по тихо: „чи не казав я тобі, що він не дбає за наше товариство, но все таки ходім з ним, тай переговоримо дещо на сій монотонній дорозі”, тогди звернув ся Христіянин до Глупоти і сказав: „Ходіть, як ся маєте, якжеж тепер стоять справи між Богом, а вашою душею?”

Глупота: Добре гадаю, бо я завсїгди веселий собі, а то власне вдоволяє мене в дорозі.

Християнин: Як то веселий? чому?

Глупота: Як? Я все думаю про Бога і Царство
Небесне.

„Я завсїгди веселий собі.”

Християнин: Так думають і дїяволи і проклятї
душї.

Глупота: Я не лиш думаю, але й бажаю їх.

Християнин: Так думають многи, но ніколи не дістануть ся там, „Душа в лінивого бажає, а нич не має.” (Прип. Солом. 13. 4).

Глупота: Я не лише думаю, але й жию для того.

Християнин: Сумніваю ся; бо жити для того дуже тяжко, тяжше, як хто міг би думати. І які причини маєте ви до думаня, що ви покинули все за-для Бога і Царства Небесного.

Глупота: Мені так серце диктує.

Християнин: Мудрець говорить: „Хто уповає на серце своє, той дурень.” (Прип Солом. 28. 26).

Глупота: Так говорить ся про лихі серця, но в мене воно добре.

Християнин: А якже ви о тім переконали ся?

Глупота: Воно вдоволяє мене надією на Царство Небесне.

Християнин: Се може бути задля того, що воно прямо ошукує вас. Бо людське серце тішить часом чоловіка і такими річами, яких ніколи дістати не можна.

Глупота: А леж бо моє серце і жите ведуть ся в згоді, і тому надія не заведе мене.

Християнин: Хто казав, що серце і жите у вас однакові?

Глупота: Само серце каже.

Християнин: Запитайте мого товариша, чи я злодій. Ваше серце, на примір, може так про мене судити. Доки слово Боже не стане вашим свідком, то всякі другі свідочтва не мають сили.

Глупота: Чиж не добре то серце, що носить ся

з добрими бажаннями? І чиж не праведне такс житє, яке веде ся після заповідий Божих?

Християнин: Так, конечно то серце добре, що любує ся в добрих гадках і жите те добре, що веде ся після Заповідий Божих, алеж иньша річ є мати в дійсности обі сї добрі прикмети, а иньша лише думати, що їх має ся.

Глупота: Прошу скажіть-же які гадки уважаєте ви за добрі, і яке жите згідне з заповідями Божими?

Християнин: Суть ріжні гадки, деякі, що відносять ся до нас самих, деякі до Бога, деякі до Христа, і деякі иньші.

Глупота: Якіж суть добрі гадки, що до нас самих?

Християнин: Ті, котрі годять ся зі словом Божим.

Глупота: Колиж наші думки годять ся зі словом Божим?

Християнин: Тогда, коли ми судимо себе так, як судить нас слово Боже. Уважайте: Слово Боже каже, про звичайних смертельників ось що: „Нема праведного, нема нікого, хто робить добре.” Сказано тоже: „Люди по всячасно дбають тільки про лихе. (1. кн. Мойс. 6. 5). І знова від самої молодости, бажаня серця чоловіка суть лихі.”

Отже так. Коли би ми таким робом думали про себе, тай переконали ся що думки наші годять ся зі Словом Божим, тогда вони були би праві. (Рим. 3; 1. кн. Мойс. 8. 21).

Глупота: Я ніколи не повірю, аби моє серце так лихим було.

Християнин: Власне через те, ніколи не мали ви ще справедливого суду про себе самого, но позвольте мені говорити далше. Наколи Слово Боже осуджує наше серце, то конечно осудить воно і діла наші..

А коли думки і діла наші устояли би перед судом Слова, то конечно, мусіли би бути одні і другі праведні, бо оправдало би їх Слово Боже.

Глупота: Розв'яжіть, будь ласка, лутше те питанняє.

Християнин: З радної душі. Слово Боже говорить, що чоловік іде кривими, не правими дорогами (Псалом 125. 5) і ще говорить, що люди по своїй природі сходять з правої дороги, навіть не знаючи коли. (Припов. Солом. 2. 15; Римл. 3. 12). Тож наколи чоловік так думає про дороги свого життя, говорю, коли він з розсудком і в покорі серця так думає, тогди він право думає про свою дорогу життя, бо лише тогди думки його годять ся з осудом Слова Божого.

Глупота: А які суть добрі думки взглядом Бога?

Християнин: Власне, те саме, що я висше сказав, взглядом нас самих, коли думки наші взглядом Бога годять ся з тим, що каже про Нього Слово Боже, то є, коли думаєм ми о Його существі і свійствах так, як учить нас Слово Його, тогди вони добрі. Про те не треба мені богато розводити ся.

Як лиш ми зрозуміємо, яке Його відношенє до

нас, тогди получимо правдиве понятіє про Бога. На примір: Коли подумаєм, що знає Він нас, лутше, чим ми самі себе, і видить гріхи наші тогди і там, коли і де ми їх не добачуємо у собі; як подумаємо, що Він знає найтайнійші наші мисли і найглубші тайни нашого серця стоять отвором перед Його оком; також, як подумаєм, що відвертає Він лице Своє від всякого нашого самооправданя і що через те не стерпить Він нас перед лицем Своім, хочби й як багато праведних діл учинили ми живучи на землі.

Глупота: Чи думаєте, що справді я на стілько дурний, та гадаю, що Бог не бачить мене лутше чим я самий себе? Або, що надію ся стати перед Господом проживши найправеднійшим життям?

Християнин: Ну, а якжеж інакше думаєте?

Глупота: Я, коротко та добре сказати, думаю, що мушу вірити в оправданє Христом.

Християнин: Так?! Гадаєте, що мусите вірувати в Христа, а рівночасно уважаєте, що не треба вам Його. Ви не хочете бачити ні природних, ні умисно поповнених блудів у своїм житю, лише маєте себе і свої діла за такі, котрим прямо не треба на суді Божім оправданя Христом.

І як сьмієте говорити, що віруєте в Христа?

Глупота: Я вірую не більше, як треба.

Християнин: Якжеж ви віруєте?

Глупота: Вірую, що Христос умер за грішників і що оправдаю ся я перед Господом, і Господь прийме мене задля сповнення мною закона.

Або так, Отець прийме мої праведні діла, котрих навчив ся я творити від Христа, тай не відкине мене задля заслуг Його; отже так оправдаю ся я.

Християнин: Позвольте нехай відповім вам на се ваше віроісповіданє.

1. Ви віруєте вірою яку самі собі видумали (ви-фантазували), бо про таку віру Слово Боже не згадує.

2. Віруєте ложною вірою; бо ваша віра відкидає одинокє оправданє вас Христом, а на місце того ставить ваше власне оправданє.

3. В вашій вірі, не Христос оправдує вашу душу, але ваші діла, які ви умисно творили; — отже ваша віра ложна.

4. Задля того віра ваша обманьчива, вона веде вас до гніву Всемогучого Бога, бо правдива віра переконує чоловіка, що він є пропаций під судом закона, і заставляє душу прибігати до Христа по оправданє, „бо праведність Христа не на те, щоб через ню приймав Бог наші діла закона, но вона потрібна нам, аби ми власне нею сподобались Господеви, бо лише Христос житєм Своім виповнив закон на ділі і умер за нас.” Таке одинокє оправданє, як кажу, є правдиве, се правдива віра яку Бог приймає; і тільки під єї покровом, душа чистою являє ся перед Богом, Господь приймає єї і звільняє віруючих від погібелі.

Глупота: Що? Не вжеж хочете, переконати мене, що Христос спасає нас без нашого співділа-

ня. Такий обман дозволив би нам попустити важки нашого житя, і ми скоро опинили би ся серед багна розпусти та злочинів. Він дозволиь би нам жити, кождому, як кому подобає ся, бо по щож жити праведно, коли заслуги Христа оправдують нас від всіх гріхів? Треба нам тільки в те вірити.

Християнин: Глупотою зовеш ся чоловіче, і глупий еси, сама твоя відповідь скріпляє мої слова. Ти не знаєш, що то таке правдиве оправданє, і не знаєш як ним спасти свою душу від страшного суду. Ей, тай не знаєш який вплив на щоденне житє має спасительна віра в оправданє Христом, не знаєш, що вона похваляє нас перед Богом, заставляю любити Імя Його, діла Його, Слово Його і ближних наших, а не так, як ти по глупому уявляєш собі.

Надія: Запитай його, чи обявив ся йому коли Христос із неба.

Глупота: Що, або ви з тих, що вірують в обявленє! Я вірую, що ви і подібні вам другі, що говорять про такі річи не мають всіх дома.

Надія: Слухай, Чоловіче! Христос так захований у Бога, що ніхто з живучих на землі, не побачить його природним оком, тай ніхто не пізнає його доки Господь і Отець не обявить (відкриє) Його.

Глупота: Ви собі віруйте так, а я буду інакше моя віра не гірша від вашої, хотя в моїй голові нема тільки дурниць, що в вашій.

Християнин: Позволь сказати слово. Таких справ не повинен ти легковажити собі, бо й я сьмі-

ло скріплю слова мого товариша, що ніхто з людей не пізнає Ісуса Христа, доки Отець не обявить Його; не пізнає віри, котра лучить душу його з Христом, хіба за безмірним величством сили Його в нас. (Мат. 11. 27; 1. Коринт. 12. 3; Ефес. 1. 17, 19). Про дійство тої сили, як я вважаю, бідний Глупото, не знаєш ти нічого. Пробудись, глянь на свій упадок і тікай до Христа Ісуса, а Його праведність, яка є праведністю Всевишнього, (бо Він є Всевишнім) звільнить тебе від погібелі.

Глупота: Ви за скоро йдете, я не можу зійти з вами, ідіть ви з Богом, а я прилишу ся. І промовили вони:

„Чи Глупоті дурнем бути;
Десять разів відіпхнути
Добрі ради? — Ні небоже;
Тим ти собі не поможеш.
Ти покорись, тай покай ся,
Не соромись, не страхай ся;
Добрі ради спасуть душу,
Бо інакше, ручить мушу,
Пропає еси під законом
Не з'єднавшись з Христом Богом.”

ЯВА Х.

Потім Християнин озвав ся до свого товариша:
Християнин: Ходи, добрий Надіє, я вже виджу,
що нам треба знова самим іти.

І видів я у сні, що випередили они Глупоту, а

той шкандибав за ними і заговорив Християнин до товариша: „Жаль мені дуже того чоловіка, казав він, „нема нічого з нашої розмови; він пропав.”

Надія: Го, го, в нашім селі таких чимало, цілі семі, але що я говорю цілі села таких ба навіть богомільців. А наколи така їх сила в наших околицях, то кілька їх, думаєш, є там, де родив ся Глупота.

Християнин: Ой так, не дармо є написано: „Він заслонив їх очи, щоб не бачили і т. д.”

Ну, але тепер ми лише оба тутки, як думаєш про таких людей.

Чи гадаєш, що ніколи не смутить їх свідомість про гріх, тай чи не забувають ся вони коли на то, що положенє їх страшне.

Надія: Лутше відповідай ти на се питанє, бо ти старший.

Християнин: Отже скажу тобі, що я гадаю. Вони часто тим турбують ся, но вони бач з природи гупі, не розуміють того, що пробудженє совісти в їх серцях являє ся для власного їх добра, вони боять ся його і тому вони незамітно заглушують його в собі постійною самохвальбою про власні вчинки і доброту свого серця.

Надія: І я так гадаю. Така боязнь лише наклоняє їх і сприяє до покути, вона розумних людей побуджує до праведної подорожи яку ми відбуваєм.

Християнин: Нічого сумніватись, страх конечно помічний, коли він є правий, бо Слово Боже

говорить: „Страх Божий є початком премудрости.” (Йов. 28. 28; Псалом 111. 10; Прип. 1. 7; 9. 10).

Надія: Чи не міг би ти описати правдивий страх?

Християнин: Правдивий, або правий страх, об'являє ся в чоловіці потрійно:

1. В початку; а се тогди, коли він являє ся через боязнь перед карою за гріх.

2. Коли він змушує душу прибігати до Христа о спасеніє.

3. Коли він розбудить і плекає в душі шану для Господа, Його слова і діл, та тим ублагородняє душу, заставляє чоловіка не покидати праведного житя, та не звертати з правої дороги ні на право ні на ліво, де образаБожа не минуча. Бо коли чоловік на кривій дорозі, він смутить Сьвятого Духа, а стаєсь богохульником, і противорічить істині.

Надія: Добре кажеш, я вірю, що правдиві твої слова. Чи вже проминули ми Принадне Місце?

Християнин: Або що? Може тобі надокучила така розмова?

Надія: Ні, не те; але я радби знати де ми тепер.

Християнин: Се фрашки, за дві години будем на безпечнім місци.

Вернім ся знова до попередної нашої бесіди. Отже гупі не знають того, докори совісти викликають страх, а той страх є лише для їх добра, но вони старають ся не допустити його до себе.

Надія: А чомуж вони так роблять?

Християнин: Перше: бо думають, що ті страхи

налазять на їх совість і душу від дияволів. Вони не знають, що правий страх від Бога, і як раз для того гонять їх від себе, думаючи, що такі страхи суть на погибель душ.

Друге: тоже гадають, що як допустять страх до себе, то тим захитають ся в вірі, забуваючи, що вони бідняги на ділі не мають жадної віри, тому на дармо борють ся проти страхів.

Трете: вони в сліпій вірі думають, що не треба нічого боятись, і в таким переконаню живуть тай на дармо надіють ся.

Четверте: вони видять добре, що такі страхи убивають в них мізерну їх сьвятість, і тому відганяють їх від себе цілою силою.

Надія: Про таке я і сам по трохи знаю, зі мною не інакше було нім пізнав я себе.

Християнин: Гаразд. Лишім тепер розмову про нашого брата Глупоту, а говорім про що иньше.

Надія: Дуже радо; іно зачинай ти знова.

Християнин: Хай буде й так. А знав ти перед десятьма літами Тимчасового, що перший славив ся тогди між побожними людьми?

Надія: Ще й як! чому би ні? він жив в місточку Безблагодати, на дві милі від Чистоти, а його хата стояла зараз коло дому Перевертня.

Християнин: А якже! вони таки під одним дахом жили, ну, одного часу той чоловік справді таки пробудив ся. І я думаю, що тогди він мусїв бачити свої гріхи і яка кара за них належить ся.

Надія: Я годжусь з тобою в опінії про нього, но моя хата на три милі всего стояла від них, тож

бувало заходить до нас Тимчасовий тай плаче. Мені жаль було його, і я не думав, аби він не мав Божої Благодати, ну, але тут видно, не все той праведний, хто кличе „Господи, Господи.”

Християнин: Він раз казав мені, що вже рішився піти на мандрівку таку, як отсе ми йдемо, но якось таки зараз познакомився з одним Себещадом, і від тогди не видів я його ніколи.

Надія: Як-же ми розвели вже про нього бесіду, то розсудім добре, чому як раз він і подібні йому люди упадають.

Християнин: Се дуже важне питанє, но зачинай ти.

Надія: На мій розум, то суть чотири причини:

1. Хотяй розбудить ся їх совість, то вони не зміняють своїх думок а через те почуте до вини в них трупіє, а з ним і релігійність упадає. Так от-же, цілком природно, вони назад падають там, звідки на якийсь час видобула їх совість. Ось як бачимо на примір собаку, що захорював від лихої їди, а як хорував, то й виблював все що спожив. Він не вчинив того з розсудком (колиб можна подумати, що пес має розсудок), але тому, що жолудок не видержав лихої поживи. Та скоро перейшла його слабість, і успокоїла ся утроба, він цілком не брідить ся блюватиня, вертає тай вихліптує його знова. Правду говорить сьвяте письмо: „Собака вертає до свого блюватиня.” (2. Кн. Петр. 2. 22). Так і я кажу. В них розгаряєсь бажанє осягнути небесну Благодать, но скоро остигає, причім будить ся у них страх перед пеколь-

ними муками, і той вкінці остигає тоже. З часом загибає в них страх перед карою Божою, і не відживає більше жажда Небесного Щастя, так вони вертають знова до давного свого положеня.

2. Їх страх є страхом немов невільника перед паном, вони боять ся суду людей, „бо хто боїть ся людей, той в біду попаде.” (Прип. Солом. 29. 25). Так отже, хоч вони горячо душею бажають неба, то лише доти, доки відзиває ся в них шум пекольного вогню, але як лише перейде лихо їм зараз насувають ся нові думки, а іменно: „треба бути мудрими” та не конче займатися думками, які непокоять душу, та приносять „пустий” клопіт, і таким ділом зливають ся знова з грішним світом.

3. Вони соромлять ся релігії, а се тоже стає не аби якою перепорою в дорозі до праведного життя. Вони суть горді, і зарозумілі чим релігія в їх очах стає низькою і маловажною; тому, як лише утратять свідомість, про суд Божий який їм належить ся, знова вертають до давного життя.

4. Вина перед судом і грижа совісти мучать їх страшно, вони не люблять застановляти ся над своєю нуждою перед тим, нім в ній потонуть хоч-тяй можливо, якби від разу вони не відвертали від неї свого зору, а приглянули ся їй з доброї волі, можливо, тим чином звернули би на праву, безпечну дорогу; но позаяк того они не чинять, тож позбувшись раз докорів совісти і страху Божого, каменіють серцем і переходять на такі дороги, на котрих що раз то гірше тратять своє почутє.

Християнин: Ти досить правий у своїм осуді, бо підвалиною зла, є переміна, (противорічивість) їхньому розумови і волі, через те, вони являють ся перед судом совісти подібними тому опришко-ви, що дрожить і трясє ся перед судією справедливости, і на око сердечно жалує своїх вчинків, но причиною його жалю, є страх той перед кайданами; не сей, щоб він жалував, за поповнені злочини які доказують сьвідки, се не змінє його склонностей до злого, та скоро лише пустили би його на волю, він сейчас вернув би до свого ремесла.

Надія: Отже я вияснив тобі причини, чому вертають ся вони знова на грішну дорогу а тепер оповідж ти мені, чому, на твою думку, вони так роблять?

Християнин: З радної волі.

1. Бо вони, не хотять пам'ятати ні на Бога, ні смерть, ні страшний суд.

2. Бо вони поступенно відкидають конечні обовязки, щирю молитву, здержливість від лихого житя, позір на свою особу, жаль за гріхи і т. п.

3. Бо вони ухиляють ся від статочних християн.

4. Потім вони остигають в добрих ділах, які конечні суть для добра суспільности, учащати на поважні зібраня, читати добрі письма, чесні наради з ближними і т. п.

5. Тогди аж починають шукати гріхів у добрих людях, а найшовши їх з діявольскою силою старають ся блудами віруючих уневажнити релігію бо говорять: і віруючі люди, поповняють зло.

6. Потім починають дбати лише про тілесні вигоди, розпусту, гулятику, та радо пристають з людьми лихого характеру.

7. Тогди говорять до себе в тайні. Гуляй душе, і потайки повнять блуд і дуже тішать ся коли вилловлять когось із віруючих людей, хто поповнив подібне їхньому зло, вони зараз показують пальцем на такого, і самі сьміло і отверто ведуть ледаче житє.

8. Від тогди отже зачинають без сорому повнити менші гріхи публично.

9. А коли вигасне у них послідна іскра сорому, тогди не криють ся з ніяким лихом.

Проваливши ся так в безодню моральної нужди живуть в ній, хиба що спасе їх чудо благодати, бо інакше гинуть ошукавши самих себе.

Тепер бачив я у сні, як подорожні проминули Прелесні Землі, а вступили в землі Ласкавости. (Ісаія 62. 4, 12; Кн. Піс. 2. 10, 12).

Воздух тут був прелюбий, та премилый, дорога стелилась на простець через край, там постановили вони спочити.

Служ їх любовав ся щебетом птиць, а зір красотою цьвітів, що стелили ся землею, і чули голос тамошних свершків.

Ночи там не було, а сяєво сонця не згасало, бо край сей лежить поза долиною Смертної Тїни, та поза границями власти Велитня Розпуки. Око їх не сягало вже до вежі кріпости Сумніву. Звідси красував ся перед ними вид міста, до котрого прямували. Тут стрітили їх тамошні жителі, бо в зем-

ли тій свобідно жили сьвітлі горожани, се був край зараз при вступі до неба. В тій країні, скріплено шлюб між молодим а молодою. Ей тут урадував ся ними Господь так, як молодий тїшить ся молодою. Тут не бажали вони ні хліба ні вина; бо країна та була повна всякого добра, якого й не бачили вони на своїй мандрівці, звідтам чули вони гармонійні тони сьпіву, які з хвилями вітру долїтали з Міста. „Скажіть донькам Сіону чувати, приближаєть ся спасеніє, чуйте, бо має він нагороду.” Туземці звали їх сьвятими, відшуканими ізбраними людьми, Господом відшуканими і т. п. Якжеж зайшли в глибину сеї країни, радість та щастє зливались на них з усіх сторін, як нігде в жадній країні поза границями того краю. Чим близше до Міста, тим красший вид чарував їх. Воно побудоване з перел та предорогого каміня а в нім тонули та купали ся золоті люди сонця. Христіянин з радости і бажаня захорів, і Надія набрав ся такої недуги. Тож полягали вони на хвилю і стогнали з болів. „Коли побачиш мого любка, скажи йому, що хорую з любви”, а як спочили трохи, та сьвіжими силами могли вже опертись хоробі, встали і пішли дальше, та все близше і близше через сади, виногради та огороди, а на головнім шляху всі брами стояли перед ними отвором. Якже опинились близько города, стритив їх виноградар і промовили они до нього: „Чиї се сади, та виногради.” Він відповів: „Се власність Царя, посадив Він їх тут, для власної вигоди, і для уморених паломників.” Виноградар по-

вів їх у виноград і позволив покріпити ся ласощами ягід. (5. Кн. Мойс. 23. 24). Він показав їм алеї, куди проходжує ся Цар, та альтану, де любить Він перебувати. Там вони розложились тай заснули.

Тогди запримітив я у сні, як вони кріз сон говорили, ніколи не чинили вони того давнійше. Мене се задивувало, а садівник промовив до мене: „Чого дивуєш ся, такий се вже виноград, що як під'їш його, то заснеш любим сном, тай станеш кріз сон балакати” (Піс. 7: 9), і бачив я що повставали вони попрощали ся тай пішли до Міста. Но, як я висше сказав, гуляне сонішного сьвітла на ясных стїнах та дорогах Міста. (Откр. 21. 18; 2. Корнт. 3. 18) явились перед ними так прекрасними, що годї було дивитись на них голим оком, треба було відповідного до того приладу. Я видїв, як вийшли їм на зустрічу два мужі, одіті в одїж немов золотом шиту, сіяючу; лиця їв яснїли сьвітлом. Вони запитали подорожних, звідки походять, а ті відповіли. Запитали де спочивали по дорозї, які труди і небезпеки, які вигоди, і кілька радощів мали вони на мандрівці. Подорожні все оповіли. Тогди сказали їм ті два мужі. Як лиш проминете еще дві біди, тогди вступите до міста.

Христїянин з товаришом попросили мужів, аби їх попровадили. Но мужі сказали, що дуже радо учинили би теє, но для них се є не можливим бо, говорили, мусите ви самі власною вірою зайти на місце. Тож видїв я у сні, як ішли вони дальше, аж побачили самого Города, а знова видїв я, що

між ними а брамою плила ріка; і не було там моста, і вода була дуже глибока. Як побачили подорожні тую ріку, зажурили ся дуже, но мужі, котрі з ними ішли так сказали: „Мусите переплисти на той бік, бо иньшої дороги до брами нема.”

Подорожні почали допитовати їх, чи не було би иньшої якої ради, та иньшої дороги, на те дістали відповідь: „Так, дійсно є єще одна дорога, но окрім Еноха і Ілії, з давен давна не вільно нікому нею переправляться хиба аж тогди, як затрубить послідня труба.”

Подорожні, а особливо Християнин почав клопотати ся дуже, оглядаючи ся то в одну то другу сторону, і не бачив способу, як уникнути плавби. Тогди запитали мужів, чи всюди однако за глибока вода. Вони відповіли що ні, тай що вони не можуть о тім багато говорити, бо, мовили, вам самим треба зґрунтовати глибінь ріки, єї глибина і плиткість суть такі, як ваша віра в Царя.

Отже паломники пустили ся в плав. Християнин від разу став потапати, і кликав на свого друга, Надію ридаючи: „Потапаю в водах, хвилі перебивають ся через мою голову, а гребені вод, котять поверх мене.” І стало тихо. Тогди озвав ся другий: „Не впадай духом, брате, чую твердь під ногами, тверде дно.” Тогди сказав Християнин: „Ей, друже мій, страх перед смертю поборов мене, не побачу я таки молоком і медом текучої землі.” По сих словах Християнин розжалував ся гірко. Смутком, біль душі осліпили його, і він не бачив Надії для виходу. Тут потирав він притом-

ність, забув про всі клопоти і гаразди які пережив в дорозі. Його розпучливе белькотанє язиком свідчило, що він став безпритомним, опанований страхом напевно утоне в ріці, та не бачити-ме більше небесної брами. З берега приглядали ся люди на потапаючого, і судили між собою, що він гине омлілий під напором споминів про давні гріхи. Видно було, як мучили його привиди, упирі, та злі духи, бо перед тим ніхто не чув з уст його таких слів, які тепер виражав. Надія, цілий той час, був в повні притомним, піддержував голову свого брата понад водою, часами крила його вода, но він знова відносив його омлілого понад воду. Надія давав йому розраду: „Брате, ось онде брама, коло неї стоять мужі що ждуть з привітом на нас”, але Християнин відповів: „На тебе ждуть вони, на тебе, від коли пізнав я тебе, ти ні разу не стратив надії.” „Тай ти не стратив”, говорив йому Надія, о, брате, сказав Християнин, на правду кажу тобі, колиб я був праведний. Він поміг би мені тепер, но Він за мої гріхи завів мене в сю глибину, тай покинув. Мій друже, сказав Надія, ти цілком забув на слова, які відносять ся до немічних: „Нема путів при їх смерти, а сила їх кріпка, не журять ся вони як другі, тай не мучать ся як другі.” Се лихо, яке опанувало тепер тебе, не є доказом, що Господь покинув тебе, воно від Нього походить на пробу, чи помолиш ся ти до Нього о поміч і ласку, які чи раз ти від Нього получив і в бідах житя живив ся ними. І видів я у сні як Християнин спамятав ся а Надія додав сло-

ва: „Радуй ся, Ісус Христос уздоровляє тебе.” Християнин, зараз таки промовив великим голосом: „О! я знова виджу Його,” і Він мовить до

„Аж переплили оба глибину.”

мене: „Чи ти через воду йдеш, я буду з тобою, чи через ріку не потонеш. (Ісаія 43. 2).

Тогди оба вони звеселились а ворог їх (вода)

успокоїв ся, немов твердь, аж переплили оба глибину. Християнин почув твердь під ногами чим ближше края, тим мілкійшою ріка була, і перейшли вони щасливо. Перед собою побачили двох мужів, критих сяєвом, що ждали на них з привітом і почули їх голос: „Ми праведні духи йдемо на службу тим, що суть наслідниками спасенія”, і пішли разом до брами. Тепер, треба Вам знати, що Місто стояло на стрімкій, високій горі, но паломники ішли на ню без утоми, бо два мужі вели їх попід руки. Вони мабуть погубили свою тілесну одіж в ріці, бо йшли тут нагі. Ішли легко і дуже скоро хотяй самі основи Міста стояли повисше хмар. Вийшли отже понад воздух розмовляючи з собою любо. Проминувши горе, яке закінчило ся в ріці, мило та любо ішло ся їм в товаристві небесних послів.

Ясні слуги оповідали їм про славу місця, про красоту і щастє, якого описати годі. „Там”, казали вони, є „Гора Сіон, небесний Єрусалим, легійони ангелів, і душ по усопших оправданих Христом.” (Євр. 12. 22, 24).

Ідете тепер, мовили вони до Божого Раю, де побачите дерево життя, і їсти мете овочі його, а як прийдете там, одягнуть вас в білу одіж тай розмови і житє ваше начне ся у Царя, і жити мете у вічні часи. (Откр. 2. 7; 3. 4, 5; 22. 5). Там не побачите більше лиха, яке перебули ви на земнім падолі, ні журби ні слабости, ні жалю ні смерти, що давне, те проминуло. (Отр. 21 : 4; Іса. 65. 16. 17). Ідете тепер до Авраама, Ісаака, Якова і проро-

ків, мужів, котрих Бог забрав від настагаючої погибелі, тепер вони спочивають на своїх ложах і ходять в праведности. Вони запитали Ясних приятелів, що чинити муть у сьвятім Місци. На се дістали відповідь: „Получите там нагороди за всі ваші труди, а радости за всі ваші смутки, пожнете все, що посіяли, навіть плоди молитвів своїх, сліз і терпінь за імя Царя.” (Галат. 6. 7, 8).

„Там одягнетесь в золоті вінці і мете радоватись лицем Сьвятого, бо там побачите Його такого, яким Він є. (1. Іван. 3. 2). Йому служити мете на віки у славі, радости, і з подякою, бо ви бажали на сьвітї служити Йому, хоч як воно тяжко було вам чинити те задля немочий вашого тіла. Слух ваш любовати меть ся прелюбим голосом Могучого, там знайдете і звеселите ся приятелями і знакомими своїми, що зайшли там перед вами. Там повитаєтесь любо з кождим з них і з тими що за вами прийдуть. Там одягнетесь в славу і маєстат, веселитесь мете і з Царем слави, коли вийде Він на хмару в супроводі ангельських труб, немов на силах вітру, ви виїдете з Ним, і коли засяде Він на престолі судити, ви з Ним засядете, і коли Він проголосить декрет для живих і мертвих на ангелів і людей, ви тоже з Ним судитимете тих, хто був приятелем або ворогом Його і вашим. Як поверне Він в город і ви повернете з Ним при звуках ангельських труб, і будете з Ним до віку.” (1. Солун. 4. 13, 17; Юда 14. 15; Дан. 7. 9, 10; 1. Корнт. 6. 2, 3).

Як підійшли вони до брами, множество небес-

них сил, вийшло їм на стрічу; множество небесних сил, а два ясні приятелі представили їх словами: „Се суть мужі, що любили Господа нашого,

„При звуках ангельских труб”.

як жили на сьвітї, і відrekli ся всего, задля сьвятого імени Його, і Він післав нас, щоб ми вивели

їх тут, і ми привели їх, аби в радості оглядали лице свого Відкупителя.” Тогди сили небесні в один голос зашуміли: „Блаженні, кого запрошено на весіле агнця.” (Відкрт. Іван. 19. 9). Зараз таки вийшли їм на стрічу царські трубачі, одягнені в білу, ясну одіж, заграли пречудними головами, а відгомін стелив ся покотом по небесах. Трубачі привитали Христіянина, та Надію щирим серцем, та передали їм привіт від десяти тисяч праведників, а все те відбуло ся при окликах витаня і музиці трембіт. Потім окружили наших паломників, з усіх сторін; одні вступали на вперед них, другі за ними, иньші з правого, а иньші з лівого боку. Вони немовби стерегли нових гостей та в поході на дальшій дорозі постійно виводили мельодійні пісні вишними голосами, а самий вид та сьвятість того торжества представляє ся нашим подорожним якби саме небо. Ступали отже вперед, а в поході, що хвиля повтаряли тримбіти радісну привітну нуту. На лицях окружуючих проявляла ся безмежна радість і вдоволенє, що провадили нових гостей Христіянина і його товариша до вічного щастя. Оба паломники находились вже тут немов би в раю, бо все що виділи і чули було не людским, а небесним. Перед ними що раз близше красувало ся Місто, чули гомін дзвонів, що ударяли в городі їм на привіт. Но над все проникала їх радість на саму думку що вже довело ся їм жити серед такого триумфального окруженя і то на віки вічні. О! ніхто не в силі ні словом, ні пером виразити превеликої їх радо-

сти. Так прийшли вони аж до брами, а над брамою золотими буквами було написано:

„Блаженні, що творять заповіді Його, щоб мали власть до дерева життя, і увійшли ворітьми в город.” (Откр. Іван. 22. 14).

І видів у сні, що як станули всі при брамі, два овітлі мужі веліли їм застукати, а як учинили теє, то з понад брами показались над ними нові лица, Енох, Мойсей, Ілия і прочі. До них отже промовили ясні мужі: „Отсе подорожні, що прибули тут з міста Погибелі, за любов, яку оказали нашому Царю”, і зараз подорожні подали їм свої свідоцтва, які получили на початку. І понесли ті свідоцтва мужі до Царя, а той прочитавши їх промовив: „Де суть ті мужі”, і відповіли Йому: „стоять при брамі.” Цар велів отворити браму промовивши:

„Відчиняйте браму, нехай ввійде народ праведний, що любить правду.” (Ісаія 26. 2).

Тепер видів я у сні, як оба паломники увійшли брамою в город і, О, диво, скоро ввійшли, сейчас переобразили ся; одіж їх сияла мов золото. Вийшли їм на привіт нові угодники, обдарили їх арфами і вінцями, арфами, щоб виграваючи на них славили Царя, а вінці щоб увінчали себе славою. І чув я у сні, як заревіли усі дзвони, і чув я слова:

„Вступіть во славу Господа
нашого.”

Тай чув я, як оба вони засьпівали:

„Сидячому на престолі Агнцєви
благословеніє, і честь і слава, і
держава по віки вічні.”

(Откр. 5. 13).

Як лише отворилась брама, і сьвяті ввійшли в город, я глянув за ними і видів Місто, що ясніло як сонце. Вулиці устелені золотом, а народ снував ся по них все в вінцях з пальмами в руках, та золотими арфами сьпіваючи на славу Божу. Деякі з них були крилаті і ті безнастанно сьпівали: „Сьвят, Сьвят, Сьвят, Господь Саваофт!”

Потім замкнула ся брама, мені жаль стало, що я не в городі. Ще хвилю приглядав ся я, та прислухував ся всему як міг, а як оглянув ся, побачив я Глупоту, що прийшов над ріку. Він скоренько перебрав ся на другу сторону, і то без великого клопоту, бо на руку йому трафив ся муж, перевізник, звав ся він Пуста Надія, і сей човном переправив його. Отже як лише впинив ся він по моїм боці ріки, сейчас пустив ся горі до брами, тай ішов самий, нікого на стрічу собі не бачив, ніхто не улекшив йому труду. Як прийшов до брами, прочитав на ній напись і запукав в надії, що браму відчинять сейчас, но мужі з над брами в перед запитали його, звідки він, і чого хоче. Він відповів: „Я їв і пив перед лицем Ца-

ря, і слово його хоронить ся у нас.” Они запитали його про свідощтво, яке треба показати Царю, но він обмацав себе і не найшов його. І сказали

„І я пробудив ся, та зрозумів, що се був сон”.

вони: „Ну, нема в вас свідощтва”, а той ні слова не відозвав ся. І розповіли они Царю, но Цар не вийшов привитати його, іно велів двом Сьвітлим,

котрі перше впровадили Христіянина і Надію до города вийти, взяти ся до Глупоти, звязати йому руки і ноги і відтаскати геть. Они учинили по приказу Царя, і в воздусї перенесли Глупоту аж до тих дверей які бачив я у скалі під горою, тай трутили його туди.

І видів я, що від порога небесної брами, вела одна дорога до пекла така самісїнька як з міста Погибелі. І я пробудив ся, та зрозумів, що се був сон.

ЗАКЛЮЧЕНЄ.

Читачу! мій сон вповів я тобі,
Смотри, і розтолкуй ти його мені,
Або сам собі, або кому будь
Добре розв'яжи го, та не забудь,
Що хто таку річ лихо розбере,
Добра не вчинить, поганьбить себе.
Памятай собі, в думках не гуляй
Поза мої сні у незнаний край,
Неваж сьмятись із сих моїх снів,
Зі змісту книжки, ні ужитих слів,
Йолупам та дурням, ти те полиши,
Змістом мої книжки, дуже дорожи.
Коли замкнеш ся в моїх думках сам,
На них полинеш до небесних брам,
Там ти побачиш дійсність моїх слів
І спасеш душу, уйдеш ворогів.
У моїй книжці, може й суть блуди,
Ти відкидай їх, золото держи
Заховай в серці, ті мої труди,
Хоч вони ржаві, ти їх бережи
Всюди держи ся тої поговірки:
„Не кидай ябка, задля його скірки”
Коли все так люди, сталиб ділати
Мені треба булоб знова сон писати.

